

Rok 1946

Leden začal mírnými mrazy. Od 3./1.-8./1. přituhlo na -8°C.

8./2. Vyhlášeno od míst. Národ. výboru, že dopisování s Ruskem se omezuje.

Usneseno obnoviti orientační tabulky na silnicích a cestách. Usnešen plat pro hrobaře. Za vykopání hrobu za sucha jest plat 250 Kč; za mrazu 350Kč.

Přípis od Okr. Národ. výboru v Boskovicích o odsunu Němců beře se na vědomí a bude podle něho postupováno. Míst. Nár. výbor zakazuje krádež dříví. Též zakazuje zaměstnávat cizince.

Usneseno dále vybírati 200 Kč nájmu z míry (5a) pozemků.

(str. 164)

10./1. sněží, 11./1. déšť

12./1. Vyřízen obecní rozpočet. Potřeba: 420.088 Kč

Úhrada: 106.682 “

Mimořádný rozpočet navržen částkou 250.000 Kč.

13./1. sněží. Menší mrazy až do 16./1., největší mráz dne 17./1. = -12°.

17./1. Obecnímu knihovníku přidáno na rok 1000 Kč.

18./1. Byla pořádána výstava knih a časopisů v býval. továrním „kasinu“ míst. osvětovou komisí a správou obecní knihovny ve Svitávce, která mimochodem řečeno jest v dobrých rukou.

Pro nedostatek uhlí zaveden přechodně na zdejší škole 5denní vyučovací týden až do velkonočních svátků.

21./1. déšť. Od 21.-26./1. -12°C, 30./1. sněhová vánice, 31./1. obleva za +2°C.

Značně dlouhý masopůst. Svitávka, jako každé průmyslové místo, potrpěla si hodně na více zábav. I nyní zábava stihá zábavu, karnevaly, plesy. Peněz mezi lidmi dost a dost. Nikdy nebylo viděti tolik opilců co nyní. Není žádnou vzácností potkati 14leté chlapce a 14letá děvčata dokonale opilé. Zde by měl býti národ více na stráž. Morálka klesla důkladně (jako po každé válce) a nechce zvedati vzdor mnoha varovným hlasům. Toť se rozumí, že po takovém „plesu“ bývá řádná kocovina, do práce se nechce a prostě mnozí do ní ani nejdu. Někde již lidé zmoudřeli a zvláště starší lidé zanechávají pijatky a banální „zábavy“ omezují.

(str. 165)

Od 1./2. obleva; ráno +2°C, odpoledne +5-6°C. Malé dešťové přeháňky až do 5./2.

8./2. celý den prší. Řeka Svitava vystoupila ze břehů pod Svitávkou a zaplavila louky až po Skalici.

10./2. voda opadává. 12. a 13./2. sněhové přeháňky. Teplota +3°C.

19./2. mráz -2°C, 21./2. sníh.

22./2. Oslaveno 28. výročí Rudé armády. Žáci dali za účasti obyvatelstva kytice na hroby zde pochovaných rudoarmijců.

23./2. velká sněhová vánice, 26./2. mráz -13°C-. 27. a 28./2. obleva při +8°C.

U.N.R.A. opatřuje dále naše potravinové obchody, lékárny, železnice a p. Tohoto podchycení bylo v našem hospodářství zapotřebí.

Od 1./3.-5/3. sněží a prší při teplotě -0°C.

6/3. Vzpomínka na pres. T. G. Masaryka při 96. narozeninách. Průvod, proslov, ohňostroj, hudební i recitační přednesy.

Od 7.-9/3. pěkně.

9/3. uspořádána „Sokolem“ a míst. osv. komisí pohádková hra pro děti.

V místním „Kině“ (kinematická představení – kinematografie) promítány od 1./1. mezi jinými tyto filmy poučné: Ať žije Moskva, Babička, Bitva o koleje, Bohdan Chmelnický, Cesta k barikádám, Čapajev, Děti kapitána Granta. Správa „Kina“ vychází všemožně obecnstvu vstříc.

Na podporu Slezanů vybrali žáci zdejší školy měšť. 873 Kč + 1000 Kč. Peníze odeslány do Klimkovic ve Slezsku.

(str. 166)

Od 10.-13./3. chladno při -3°C.

16/3. Zařizování starobince ve Svitávce skončeno. Je to pěkný útulek pro zimu života. Vedení a obsluhu konají řádové sestry.

Začato s vydlážděním ulice ke „Kinu“. Tam toho bylo jistě velmi zapotřebí. Vzhled Svitávky se k jejímu prospěchu mění. Silnice a hlavní ulice jsou vydlážděny, náměstí zdobí pěkný vzrostlý park. Vyzdobení náměstí v záměstí se připravuje.

Na Nár. výboře usneseno zvýšiti poplatek ze vstupenek na 2 Kč.

Odvody branců již zas do našeho Čsl. vojska jsou pro Svitávku stanoveny na 16. dubna.

18./3. mráz -5°C, 19/3. -7°C. „Tesařova širočina“ si led udělala, když ho neměla.

20/3. se oteplilo. Šlo se pomalu do pole, oralo se a místo silo.

23/3. Nařizuje se hubení vrabců, kteří se v posledních pohodlných letech značně rozmnožili a působí mnohem více škody než užitku.

Majitelům domů se vyhlašuje, že stromy vysázené soukromníky na obecním nebo veřej. pozemku jsou majetkem obce.

Do konce měsíce dosti jasno, v noci mrazíky.

Od 1./4.-4./4. pěkné počasí s mírnými ranními mrazíky. Brancům (rekrutům) se povoluje od obce pivo k oslavě odvedených i neodvedených.

Z okr. N. výb. přišlo nařízení vypracovati soupis cikánů.

(str. 167)

Do 10/4. chladno a bez deště. 11./4. mráz -2°C. Od 12.-17./4. jasné a pěkné počasí, 18/4. déšť. Pak do konce měsíce pěkně. Nebylo obvyklých dubnových přeháněk. Vůbec se poměry povětrnostní zde mění. Dříve převládávaly větry západní střídající se s východními. Již několikátý rok střídají se tu větry severní s jižními. Prudké ochlazení střídá se s prudkým oteplením. Nejsme na to ještě zvyklí a trpíme rýmami, chřipkami, katarhy průdušek a p. 12/4. Vzpomenuto 1. výročí smrti ušlechtilého amerického presidenta Frankl. Del. Roosevelta.

19./4. usneseno dáti do ulic orientační tabulky s novým pojmenováním ulic a náměstí.

20/4. Místní továrna uvoluje se opraviti studnu a čerpadlo jako největší odběratel vody. Voda z této studně je ve Svitávce zdravotně nejlepší.

Z Boskovic nařízeno ničení výbušnin (munice).

Za vůdce svazu brannosti, který byl zas po okupaci obnoven, navrhuji se učitelé Skoupý a Sedlák.

Jarní práce jsou v plném proudu. Ozimy přezimovaly obstojně a jsou slušné. Sází se brambory, sije řepa a mák.

Od 1./5. teplé počasí.

Dělnický svátek 1. máje prohlášen za všenárodní a oslaven nádherným a mohutným průvodem s alegorickými vozy. Byl to vlastně první dělnický svátek nijak neomezovaný. 4. a 5. i 6./5. mírný déšť, toužebně očekávaný. Jařiny již schly. Řepy a máky špatně pro sucho vzešly.

8./5. Pořádána tryzna za oběti světové války.

(str. 168)

9./5. Oslaveno prvé výročí našeho osvobození od německé okupace proslovem a lidovou veselící v Sokolovně. Také vzpomenu na pražskou revoluci.

12/5. Svátek matek velmi srdečně oslaven. Účast velmi veliká. Je to vždy z nejpěknějších oslav ve Svitávce. Program bývá učitelstvem vždy pečlivě připraven.

Do 14/5. teplé počasí. Týž den strhl velký vítr, déšť, kroupy. 15./5. a 16/5. se ochladilo a opět přšelo. Od toho dne pěkné jarní, májové počasí. Teplota ráno +10°C, odpoledne 25-30°C.

26./5. konaly se volby do Národního shromáždění. Ve Svitávce nejvíce odevzdaných hlasů bylo pro kandidátní listinu komunistickou, pak lidovou, Nár. socialist., sociálně demokratickou.

Ve volbách těchto se ukázalo, že levé křídlo sociálních demokratů přestoupilo do strany komunistické, která zde byla již před okupací silnou stranou.

Od 26.-28./5. velké lijavce. Do konce měsíce pěkně. Počátek června byl teplý, jasný až do 10./6.

8/6. začato s dlážděním ulice od školy ku nádraží.

Vzpomenuto Lidic.

Po 10./6. deštivé a přeháňkové dni s ochlazením.

Trávy a jeteliny posečeny. Sklizeň byla následkem značného sucha slabá. Sušení pro přeháňkové počasí zdlouhavé.

Žáci obou škol sbírali léčivé byliny a odpadové hmoty.

Úzký školní film promítán 6krát za minulý ½ rok.

(str. 169)

Dne ... června¹ konány volby do místního Národního výboru.

Obdrželi:

komunisté

lidovci

národ. socialisté

sociální demokraté

Výsledky voleb byly souhlasné s volbami do Nár. shrom.

¹ přesný datum chybí

Na obci usneseno informovati se skupinovém vodovodu.

22/6. žádá se soupis zvířectva ku dni 1. července.

Všude i zde konají se celonárodní slavnosti osvobození Jeseníků. Jako vždy: Lampionový průvod od továrny na náměstí, proslov týkající se oslavované věci nebo události, zpěvy a recitace žáků, hudební čísla. Druhý den lidová veselice v Sokolovně nebo Panském domě někdy ještě s pestrým programem (staré zvyky, tance a p.).

Obec Svitávka podá žádost o přidělení zahrady (bývalého majitele židoněmce Wenera) pro sociální účely.

Od 27./6. do konce měsíce krásné počasí.

Také červenec začal pěkně.

4./7. Jedná se o úhradu nákladu na dětské jesle.

Od Nár. výb. se zakazují trvalé skládky růz. materiálu na veřej. místech.

5/7. Přednáška míst. obvod. lékaře Dr. Jana Dosoudila o záškrtu.

Od N. výboru vyhlášen přípis okr. N. výb. ohledně svrabu. Ten byl (jako vždy po každé válce) hodně rozšířen.

8/7. Míst. Nár. výb. nevyhovuje žádosti bývalé spolumajitelky

(str. 170)

továrny Moos-Löw-Beerovy, Marie Löw-Beerové o Čslov. občanství z důvodu, že rodina Löw-Beerova byla čistě germanizující a asociální. 7./7. déšť.

9./7. začaly žně. Brzy letos. Na kopcích již 3./7. Velká vedra zraní uspíšila.

Na obci (míst. Národ. výbor) usneseno, že všechny opravy a adaptace staveb musejí býti předem hlášeny.

17/7. velká bouřka s lijavcem.

Žně dopadly dobře a obilí suché beze škody sklízeno. Nově zaseté pícniny následkem příznivého počasí rychle vzklíčily, rychle rostly a slibují nahraditi jarní nedostatky.

20/7. dosečeny ovsy. Abnormálně záhy.

Od 20/7. pěkné počasí do konce měsíce.

Pěkné počasí přešlo do měsíce srpna. Poslední obilí s polí se odváží.

3./8. Vzpomenuto stého výročí smrti našeho milého a neohroženého národního bojovníka za svobodu Karla Havlíčka Borovského.

Na obci usneseno při dláždění ulice od školy ku nádraží vydlážditi chodník čtvercovými

dlaždicemi.

11./8. strhla se velká bouřka s vichřicí, která v zahradách nadělala mnoho škody.

13./8. Opět bouře s vichřicí, lijavcem a kroupami, které moc neuškodily.

19./8 večer velká vichřice s bouřkou, která v lesích

(str. 171)

a v zahradách na stromoví i ovoce mnoho škody nadělala. Celá stromořadí byla rozvrácena.

31./8. Míst. Národ. výbor přijímá návrh zdejšího akad. malíře mistra Kovaříka na úpravu náměstí. Je tedy dobré vůle dost, jen kdyby bylo také tolik peněz.

Na obci se jedná o zavedení elektrického proudu ze Z.M.E. (Západo-moravské-elektárny) pro část Svitávky za dráhou.

Zápis žáků do školy zdejší:

do obecné školy zapsáno ... chl. ... děvčat

do měšť. školy zapsano ... chl. ... děvčat²

Všichni národnosti Československé, náboženství většinou římsko-katolického, malou částku evangelicko-českobratrského a československého. Několik žáků je bez vyznání.

Do 5/9. je pěkné počasí (až do 5).

Ovoce se ukazuje pěkné a dosti, proto ceny poklesly ale jen poněkud.

1./9. Zapovídá se volná pastva koz a pouštění drůbeže. Rovněž se zakazuje prodávání a podávání lihovin dětem do 16 let. Zákaz mohl přijít již dříve!

5./9. Na skupinový vodovod pro Svitávku je rozpočteno 45.000 Kčs.

Odsun Němců pokračuje na západ i na sever.

Od 9./9. začato se sklízí brambor, kterých je zas hodně. Sklizeň a oračky podporuje příznivé počasí. Přes den velmi teplo, v noci již chladno. Začíná se se setím ozimů.

(str. 172)

21./9. Zřizuje se ve Svitávce „lidová škola“.

Též při továrně zdejší zřízena dočasná škola ku vzdělání textilního dorostu. Na škole učí kromě textil. učitelů a mistrů také odbor. učitelé zdejší měšť. školy.

² Konkrétní čísla v textu chybí

Jedná se na obci o zrušení cihelny obecní, která působí více starostí jak užítku.

Ku zřízení „lidové školy“ nedošlo pro nepatrný počet přihlášek.

Začátek října chladný. 3/10. mráz -3°C.

5/10. déšť do 10/10. Sklízejí se dále brambory a krmná řepa. Nařizuje se hubení myší.

9/10. Na obci jednáno o celkové převedení proudu elektrického od elektrárny Ed. Jaroše do elektrárny Z.M.E.

18/10. Vyhlášeno, že rolníci se mají ucházeti o děti ve škole pro práce na poli. Počasí se zlepšilo. Ranní mlhy a na den až +12°C.

Brambory jsou letos vybrány a ozimy již klíčí. Dříve zaseté jsou již slušně urostlé.

23/10. se ochladilo opět citelně. 24.-26./10. mráz -8°C.

26/10. Národní výbor přebírá protektorát nad oslavami státních svátků.

Konstatuje se, že na polích vypomohalo 80 žáků.

Usneseno na obci poříditi regulační plán.

27./10. Osvětová rada se pověřuje vypracovat „besídku“ k oslavám minist. předsedy Kl. Gottvalda (Narozenin).

(str. 173)

Svátek republiky (28/10.) oslaven, jak obyčejně.

Listopad z počátku deštivý a chladný. Dobývání cukrovky pokračuje. Je celkem pěkná. 1q po 60 Kč.

12. a 13/11. mráz -5°C. Polní práce v dešti a zimě pomalu končí. Cukrovka odvezena do cukrovarů.

Do 27/11. denně mrholí.

Na obci usneseno, aby každá korporace měla nejvýše 2 zábavy do roka.

23./11. oslaveny 50. narozeniny min. předs. Klem. Gottwalda.

30/11. Obecnímu sluhovi zvyšuje se plat na 2000 Kč.

Projednán rozpočet na r. 1946 (školní)

Rozpočet obecné školy	101.127 Kčs
měšť. školy	144.936 Kčs

7/12. Zrobeny nové schody na radnici do 1. posch. za 1200 Kčs. V rámci dvouletého plánu budou do práce zařazeny i vdané ženy.

10/12. Zakoupeno 30 švestkových stromků na vysazování obec. stromořadí.

Prosinec má první dny deštivo. 8/12. napadlo již hodně sněhu. Opět 13/12. při -3°C , 14/12. již -13°C . Dále tuhé mrazy až do 19/12. Ten den bylo -20°C , 20/12. -22°C .

Do konce měsíce mrazy -7° - 10°C . Vánoce byly pěkné, mírně mrzlo. Z vázaného hospodářství uvolněny brambory a zelenina.

Rok 1947

Leden. Začíná se nařízením vlády o dvouletém hospodářském plánu. Ten znamená pracovat a hodně pracovat. Jestli se někdy uplatnilo přísloví „Nikdo bez práce nejí koláče“ tak je to nyní. Celý měsíc leden tuhá zima a sníh. Největší mrazy 6/1. = -21°C, 24., 30. a 31./1. -19°C.

Příděly uhlí byly neúměrně malé (7-10q) dříví skoro žádné.

Stravovací akce dětí nebyla pro nedostatek životních potřeb. Slabým dětem se vydával rybí tuk darovaný okr. péčí o mládež v Boskovicích a spolku U.N.R.A. Při ošacování dostalo 6 žáků kalhoty, 1 zimník. Továrna nedala nic.

10./1. Boskovice vyhlašují ovocnářský kurs.

Nařizuje se sběr hader pro textilní účely.

Skočné (býků) ve Svitávce stanoveny hospodářskou komisí na 120 Kč a 150 Kč.

Vyhlašuje se výnos okr. Nár. výboru v Boskovicích o odprodeji movitostí (svršků) po Němcích.

Na vědomí se berou výměry na válečné škody ve zdejší obci (260.000 Kč + 2000 Kč + 90.000 Kč + 49.000 Kč).

Pro nedostatek paliva žáci byli vyučováni pouze ve 4 vytopených místnostech.

V únoru dál tuhá zima a velké sněhové vánice.

Mrazy: 1./2. = -19°C, 7./2. = -16°C, 27./2. = -25°C.

Od 1.2. - bylo vyučování zastaveno. Nebylo otopu. Spravy obou škol požádaly horníky v Petřvaldě o 100q uhlí. Dobří horníci žádané uhlí nakopali a dětem do naší školy poslali.

Protože byly silnice a cesty zaváty musily býti prohazovány na účet obcí.

8/2. Na obci stanoven kontingent vajec (tj. počet, který chovatelé slepic musí do roku odevzdati).

Zjištěno, že ve Svitávce již není Němců pro odsun. Ti, co tu byli odstěhovali se dříve; hlavně do Rakous.

Na obci usneseno koupiti 2 postřikové stroje na postřikování stromů proti škůdcům ze hmyzu i plísni.

22./2. Vyhlášen přípis O.Nár.Výb. o zřizování zemědělských útulků. Jest třeba každé síly a děti

nutno někam do bezpečí odevzdati.

26/2. Jednáno opět o zřízení skupinového vodovodu a převodu proudu elektrického.

V březnu mrzne bez ohledu na to, že je to jarní měsíc.

3/3. mráz -19°C. Do konce měsíce chladno. Do toho přišlo deštivé počasí po oblevě. Začato s oračkami.

6/3. Oslava narozenin prvního našeho presidenta T. G. Masaryka.

8/3. Na obci usneseno zahájit jednání o zřízení vodovodu ze Sebranic nebo Vel. Opatovic; co bude pro obec výhodnější.

Žáci se cvičí v táboření a pochodových cvičeních.

Na pomoc hladovějícím Rumunům sebrali žáci 718 Kč.

29./3. Míst. Nár. výbor souhlasí se zřízením mateřské školky ve Svitávce a slibuje podporu.

Vzdor studenému počasí se ku konci měsíce silo.

(str. 176)

Začátek dubna chladný s mrazíky až do 6./4. (-5°C). Jarní setí přes chladné počasí jest v proudu.

Věnuje se hodně péče zahradám. Klestí se, sbírají prsténky, housenčí hnízda a postříkuje se na zkoušku. Továrna pracuje na plno. Oproti dřívějším dobám mají nyní dělníci slušné výdělky, zvláště pracuje-li z rodiny více lidí. Mohli by si leccos koupiti, ale je málo zboží. Zatím zdejší mohou několik metrů látky na oděv koupiti zde v továrně, ve které pracují. V továrně stravují se zvláště přespolní dělníci a dělnice v podnikové kuchyni. Vše je ve vilách továrních pohodlně, čistě a hygienicky upraveno.

Je to pro dělnictvo velká vymoženost. Továrna přispívá na vydání v kuchyni. Co shráblí židomělci podnikatelé vrací se nyní dělníkům.

Od 14./4. se oteplilo až do 21./4. Týž den odpoledne strhla se bouřka s deštěm při teplotě +11°C. Do konce byl duben chladný suchý. Úrodě to nesloužilo.

Svitávka je požádána o příspěvek 2600 Kčs na učňovskou školu v Blansku a seznam přihlášených žáků do této školy. Usneseno vyplatiti na školu tu 1500 Kč. Také usneseno pojistiti obecní knihovnu proti ohni. Proti vloupání nebylo třeba. Zloději o knihy nestojí. Opět provedli žáci měšť. školy sběr hader hlavně vlněných.

16/4. Nár. výborem vyhlášen přípis o dohledu na mravy a chování mládeže.

(str. 177)

19./4. Vyřízen obecní rozpočet na r. 1947 zemským výborem.

24./4. Usnesen způsob konání oslav 1. května a 3. i 11. května, po dorozumění se s místní osvětou a kulturní komisí.

Měsíc květen zahájen oslavou národního svátku 1. máje skvělým průvodem a po přednáškách lidovou veselící. Přednášky poučovaly posluchače o situaci světové a postupu sociálního vývoje.

Z o. N. výb. v Boskovicích došly směrnice ohledně zemědělských pomocích čili t. zv. brigád pracovních.

Od míst. N. výb. se povoluje ryžování písku v potocích a řece 1m³ za 5 Kč.

Byla vyvěšena vyhláška o opilství mládeže. Je viděti, že věc se již dostala do stadia naléhavého.

8/5. Zavedeny dávky z úředních výkonů u Nár. výboru, pak z lihových nápojů a stanovena daň ze psů od 20-100 Kč. Dále usnesena daň z přepychových bytů (500 Kč). Dávka z obyčejných bytů 5-10 Kč ovšem i od nájemníků. Také obnovena dávka z hracích karet. Dosavadní ranní teplota kol 0°C. 11/5. se oteplilo. Ještě se sází brambory a sejí opožděné řepy.

15/5. Vyřízen na obci rozpočet na rok 1948.

Potřeba 701.867 Kč, úhrada 146.882 Kč. Schodek 554.985 Kčs. Jsou to číslíce, o kterých se našim předkům před 50 lety ani nezdálo. Rozpočet projednává se proto tak brzy, aby zemský výbor schodek mohl do svého rozpočtu zařaditi.

16/5. déšť, na který čekalo osení, okopaniny i píciny. Od té doby pěkné, teplé počasí s teplotou až +25°C.

(str. 178)

Začato s kosením dosti pěkné vojtěšky (lucerka).

Červen na počátku hodně teplý až do 5./6. Teplota +20°C. Sucho. Občas spustil se malý deštík, který suchem a horkem zmořené rostlinstvo poněkud osvěžil. Sena (velmi slabá) usušena a sklízena ovšem pohodlně. Jeteliny přesychaly. Krmiva stále méně a mléko se dodati musí. Okopaniny sice okopávány, ale bez deště se jim dařilo zle. Třešní bylo dost. Takový a ještě teplejší byl červenec. Obilí sice vymetalo, ale bylo chudé, stéblo krátké. Jen ve vlhkých polohách se vydařilo. Luštěniny uschly. Ovoce začalo červivět a suchem opadávat. Ani zalévání nepomohlo. Na stromech, hlavně karlátkách a jim příbuzných stromech objevila

se puklice. Včely neměly pastvy, rojily se. Kdo měl cukr, krmil.

Stravování dětí se nedělo. Nebylo z čeho. Štědré dlaně se neotevřely. Okr. péče o mládež jednotlivě udílela podpory.

V týdny „dětské radosti“ popřány dětem různé radovánky, byly poděleny teplými uzeninami, marmeládou, bílým pečivem v úhrné ceně 3.000 Kčs.

Dětem prohlédnut chrup a dán na náklad Okres. péče o mládež v Boskovicích do pořádku.

Naši vystěhovalci z Jižní Moravy píší, že jest u nich step. Odvodňování a regulace řek ukázaly svůj rub. Ozývají se hlasy po zakládání nových a obnovu

(str. 179)

zrušených rybníků.

Žně v červenci byly ovšem pohodlné. Obilí více doschlo než dozrálo. V srpnu žně skončeny a výmlaty také. Na to velké sucho nebylo zrno ozimů špatné. Jaře sypaly málo. I ranných bramborů bylo dosti. Začátek srpna opět jasný, teplý. Ranné brambory dobývány a ku konci srpna i poloranné. Byly hodně moučné (škrobnaté). Na otavy došlo již koncem srpna. Vydaly pětinu obvyklého užitku.

Bouřek bylo dost, ale bez deště. „Horko jako na Sahaře“, ulevovali si občané. Vznikaly lesní požáry a podél tratí bylo stále co hasit. V zemi se dělaly veliké a hluboké trhliny. U.N.R.A. přestala dodávati.

Dožinkových tancovaček, „vínobraní“ (bez hroznů), letních karnevalů bylo tolik, že by to ukazovalo na veliký blahobyt a výjimečně dobrou sklizeň. Budeme však utahovati opasek.

Dne 1. září zapsáno do obecné školy 67 chl., 74 děvč.

do měšť. školy 87 chl., 86 děvč.

160 katolíků, 8 evangelíků, 1 československý, 4 bez vyznání. Všichni žáci národnosti i příslušnosti československé.

Učitelský sbor čítal 5 osob na obec. škole, 10 osob na měšť. škole. Jeden člen chyběl po celý rok. Školní obvod zůstal beze změny.

V září opět bylo horko a sucho. Pršelo nepatrně. Není pamětníka, aby téměř ½ roku nenapršelo. Na výšinách objevil se nedostatek vody. Toho zde, bohudíky, nebylo. Jelikož naděje na vláhu nebylo, začato s dobýváním brambor. Bylo jich málo a drobné. Ku konci září zaseto. Oralo se a vůbec obdělávalo tvrdě. Na vyzvání míst. Národ. výboru pomáhalo 60 žáků a žaček

(str. 180)

při polních pracích u místních zemědělců (rolníků).

K 30. výročí ruské revoluce pořádána oslava s obvyklým programem. Také 28. říjen.

Ovoce se sklízelo. Některé utrpělo suchem Kupovaly se sklenice, zavařovalo se, vařila marmeláda, povídlí. To je rozumný a praktický pokrok. Dříve se to dělávalo pořádku.

Také říjen byl neobyčejně teplý, až horký. Celý měsíc nepršelo. Silo se za sucha. Řepa malá těžko se dobývala. Bude málo bílého zlata!

Zeleniny se velmi málo urodilo; je drahá. Hlávka zelí nebo kapusty je za 5-10 Kč. Na černém trhu až za 40 Kč! Cibule 1kg za 15-30 Kč, česnek až za 300 Kč.

26/10. se žáci účastnili při čištění ulic a náměstí. Také sbírali kaštiny a žaludy pro lesní správu. Výdělek dán chudým dětem na pomůcky školní.

Koncem října byla ve Svitávce výstava ovoce. Byla velmi zdařilá, protože občany J. Hrubým a J. Sychrou pečlivě byla připravena. Byla uspořádána v bývalém „kasíně“. Vystaveno bylo mnoho krásných druhů, pěkně vyvinutých a ladně uspořádaných. Díky organisátorům i vystavovatelům.

Naděje na déšť zbývala již jen na „Dušičky“. Ty skutečně nezklamaly.

Počátkem listopadu dostavily pozvolné deště, které s menšími přestávkami trvaly po celý měsíc.

(str. 181)

Osení bylo zachráněno. Lesní porosty také.

8/11. Vyhlášeno poselství presidenta republiky k výročí bitvy na Bílé hoře.

Na pomoc hladovějícím Rumunům sebrali žáci 718 Kč a zemáky. Zvolena nová místní obvodová školní rada. Předsedou zvolen odborný učitel.

Místní Nár. výbor byl okr. Nár. výborem donucen vyklídit školní kuchyň, kterou po 2 roky užíval jako skladiště zbytků majetku po Němcích.

Prosinec začal mírnou zimou -4°C. Od toho dne dešťové přeháňky. 5/12. sněží při -0°C.

Ředitelství školy obecné i měšťanské ve Svitávce podalo žádost k závodnímu výboru zdejší tekst. továrny o ošacení nejchudších dětí o Vánocích.

Mírná zima po celý měsíc. Jen 9./12. byl mráz -9°C. Sníh střídal se s deštěm.

Při ošacování bylo O. péčí o mládež poděleno zdejších 10 dětí. Také dostali vitamín.

Místní „Kino“ promítalo mezi jinými tyto filmy: Děťství Gorkého, Generál Suvorov, Hlídka v poušti, Hrdinové mlčí, Ivan Hrozný, Soud národů, Tajemství Macochy, Velký přelom, Věrní zůstaneme, V horách duní, Vlast vítá, Zem zpívá³.

³ Správně Zem spieva - československý dokumentární film režiséra, folkloristy a fotografa Karla Plicky. Základní dějovou osnovu filmu tvoří venkovský život s neustálým přírodním koloběhem od konce zimy až do podzimu (zdroj: Wikipedie)

(str. 182)

Rok 1948

Politické poměry a politický život v obci

Již od r. 1945 bylo patrné, že strana komunistická vedena ideami a teoriemi Marxe a Lenina ovlivnila celý politický život v republice a tedy i u nás ve Svitávce. Posud vládnoucí kapitalistické strany zatlačeny z hospodářského života a postupně vyřazovány. Lid pracující hmotně i duševně přebírá moc do svých rukou. Členové stran Národně socialistické a agrární z Národních výborů zmizeli. Pilně plánováno ve všech odvětvích života. Dvouletý pečlivě připravovaný plán ve všech odvětvích národního hospodářství ve Svitávce, zvláště v textilním závodě už na malé nedostatky splněn.

Mezníkem událostí v naší obci byl únor. Dne 25. února převzala komunistická strana za souhlasu presidenta republiky vládu úplně do svých rukou. Členové stran nekomunistických se buď poděkovali, nebo jim byla naznačena nežádoucnost další jejich spolupráce.

(str. 183)

Tak bylo i ve Svitávce. Ku provedení různých velmi naléhavých změn v obci zvolen zvláštní sbor občanů komunistů i jiných majících ku komunismu příznivý poměr. Sbor tento sluje „Akční výbor Národní fronty“. Tento akční výbor vyloučil z vedení obce živly s komunistickým programem nesouhlasící a rovněž propustil i dosavadní kancelářské a policejní zřízení a jmenoval na jejich místa jiné. I ti byli střídáni dle stávající potřeby. Vše bylo v přerodu, ve varu. Ký div, že stávala se i různá nepříjemná nedopatření. Místo dosavadní obecní tajemnice, která soustřeďovala ve svých rukou všechny záležitosti obecní, zvoleni odborní referenti, kteří pracovali ve svém oboru. (Zásobování, obecní agenda, policejní zálež., hospodářství, školství a kultura a p.) Organizace komunistická ve Svitávce rozdělena v menší okrsky se svým samostatným řízením (4). Celkové věci vyřizovány v plenárních schůzích. Akční výbor Národní fronty a jím jmenovaný Místní Národní výbor řídil se usnesením těchto plenárních schůzí. Schůze těchto obecních institucí byly veřejné, každému přístupné.

(str. 184)

Místní organizace byly ve spojení s organizací okresní i krajskou svými delegáty, kteří účastnili se schůzí a podniků těchto politických skupin a místní organizaci o všem uvědomovali. I občané ve straně komunistické neorganizovaní (indiferentní) účastnili se práce veřejné ve

prospěch celku, někde opravdu intenzivně. Uznání zaslouží místní učitelstvo, které vzdor plnému zatížení ve škole vypomáhalo svědomitě, kde bylo zapotřebí a tím se plnění ideje socialistické zasloužili.

Mezi zdejšími dělníky průmyslovým a rolníky nepanuje poměr napjatý. Vypomáhali si dále, jak to činili dříve. Statkářů (t.zv. vesnických boháčů) zde není a menší rolníci rádi užívají pomoci dělníků zvláště v pracích jarních letních i podzimních za obdělání pozemků nebo naturalie. Ovšem rolníci se stanoviska, snad více konservativního nestaví se ke všem vymoženostem a pokroku doby se žádoucí ochotou (na př. zřizování zeměděl. jednot. družstev).

Veřejný život

Veřejný život ve Svitávce zračí se v následujících ukázkách: Pokračuje odsun Němců. Konán průvod

(str. 185)

na oslavu narozenin Tom. G. Masaryka. Založen svaz československo-sovětského přátelství. Pořádána oslava vítězství našich vojsk u Bachmače a u Sokolova.

Pod stromem vánočním (strom republiky) i s příspěvkem obce složeno na darech celkem 15.000 Kč. Osvětovým referentem jmenován byl odbor. učitel Luboš Senz. Vydán manifest od M. N. Výboru voličstvu, aby v příštích volbách v zájmu jednoty národa volili jednotně.

Oznámena abdikace dosavadního presidenta republiky, Dr. Eduarda Beneše. Ústřední akční výbor navrhuje na jeho místo předsedu vlády Klementa Gottwalda.

Předseda Okr. Nár. výboru v Boskovicích, profes. Vojtěch, zvolen poslancem do Národ. shromáždění.

Místní akční výbor navrhuje rekonstrukci M. N. výb. Zaslán od M.N.V. blahopřejný telegram novému presidentu republ. Klem. Gottwaldovi. Také podána stížnost na Z.M.E. (záp. morav. elektr.), že při volbě presidenta Gottwalda byl vypnut na delší chvíli proud. Dne 3. září zemřel býv. president republ. Dr. Eduard Beneš. Konána smuteční schůze M.N.výb. k uctění jeho památky.

Dne 5./9. v 9. hod. u smutečního katafalku před

(str. 186)

radnicí ustanovena čestnou stráž. Následovaly smuteční projevy „Sokola“, „Junáka“, R.O.H.⁴, J.S.Č.Z.⁵ a jiných korporací (hasičského sboru, žactva a učitelstva). Též v úterý večer před radnicí uspořádána tryzna (v den pohřbu).

Správa obce

Na místo propuštěných dosavadních obecních úředníků ustanoveni co kancelář. síly Ladisl. Šoch, Vojtěch Maňoušek a Frant. Včelík. Do finanční komise jmenování Al. Jaroš, Jar.

Staníček, Josef Daneš a Jos. Hoffman. Kancelářské místnosti se rozšiřovaly a upravovaly.

Dodatečně probrány rozpočty za roky 1944-1947. Brigáda (dobrovolní pomocníci) z obecní kanceláře při úpravě místností v horlivosti vyházela do starého papíru téměř celý obecní archiv. Větší díl byl v čas objevení spouště zachráněn. Usneseno, aby ku pořádání obecních rozpočtů na r. 1949 přizváni byli referenti Zem. Nár. výb. Účty obecní za r. 1947 byly projednány a schváleny. Učitelstvo zdarma pomáhá pilně vyřizovati kancelářské práce M.N.V.

V M.N. výb. usneseno platební manipulaci prováděti složenkami. Bezpečnostním referentem jmenován

(str. 187)

Arnošt Odehnal. Nařízena protipožární hlídka obce. Rozpočet na r. 1949 projednán a schválen. Ustanoven nový noční hlídač, protože dosavadní odstoupil. Konstatováno, že obecní funkcionáři zatím nepobírají odměn. Zem. Nár. výb. nařizuje obci zavedení i vybírání všech možných dávek, protože není soběstačná. (Dávky z bytů, z jedné obytné místnosti 50 Kč, ze psů, z hracích karet a pod.) Dle rozpočtu na rok 1949 činí vydání 929.612 Kč, příjem (úhrada) 299.463 Kč, náhradní příděl 93.588 Kč, schodek 536.161 Kč. Nově usnesena dávka z cukrářské zmrzliny. Protože agenda M.N.V. jest stále obsáhlejší a ani výpomoc učitelstva nestačí, bude ministerstvo vnitra požádáno o dovolení systemisovati 2 st. kancelářské síly a 1-2 pomocné.

Aby bylo uvarováno před požárem, zapovídá se uskladňovati na půdách hořlivé látky.

⁴ ROH – zkratka pro Revoluční odborové hnutí – socialistické odbory vzniklé ve 40. letech, zrušeno v roce 1990.

⁵ JSČZ – zkratka pro Jednotný svaz českých zemědělců (vznikl po 1945, rozpadl se po 1951)

Výstavba obce

Jednáno o výstavbě domu kulturního ve Svitávce, ač je známo, že škola není ještě dostatečně opatřena. Projednán polohový a regulační plán na jehož úhradu povolena výpůjčka. Jednáno též o rozšíření míst. rozhlasového zařízení, obecní prádelny, o úpravě

(str. 188)

náměstí, o skupinovém vodovodu, o stavbě a dláždění cesty ke kostelu a ke hřbitovu.

Konstatováno, že za 500 pracovních hodin brigád odklízena cihelna obecní, upraveno okolí starobince a náměstí. Rolníci souhlasí s výměnou pozemků na hřiště za rovnocennou náhradu. Obecní budovy zadány k opravě. Sbirka na rozšíření místního rozhlasu (bude to za 270.000 Kč) vynesla 13.000 Kč. Nutno vypomoci si brigádami. Usneseno družstevní prádelnu umístiti ve staré radnici.

Komunikační poměry

O.N.V. oznamuje, že odklizení sněhu a průtahy silnic v obci si tato zaplatí sama. Železniční spojení i na dále má Svitávka přímo na Brno, Prahu a přes Skalici nad Svitavou na Chornice. Autobusové spojení je do Boskovic, Poličky přes Letovice, do Olešnice na Kunštát. Obecní cesty se opravují a jsou v obstojném stavu. V obci je i nadále poštovní úřad, telegraf, telefon a železniční zastávka.

Poměry hospodářské

Dozor nad veřejným zásobováním uložen S.N.B. (Stráž Národní Bezpečnosti). Usneseno postříkati

(str. 189)

stromy ovocné látkou "Dendrinem". Skočné z krávy stanoveno na 150 Kč, z prasnice 200 Kč, kozy 50 Kč.

Ustanovena mimořádná vyživovací komise: Daněk, Čejková Fr., Bílek Kar., Zoubková Jos., Šaršon Frant., Jalový Jos., Králová Andř. a Sedláková Vlasta.

Hospodářství obecní za r. 1947 skončeno přebytkem 181.583 Kč zásluhou občanstva a brigád.

Strojní družstvo zavázalo se, že obdělá zabranou „Hodišku“, se kterou si obec neví dosti rady. Usneseno (vlastně nařízeno) zvýšiti osev olejnic a pěstování zeleniny. Žádá se zvýšení dodávky mléka, vajec a masa. Zapověděno vypuštění drůbeže do osevu. Místní učitelstvo požádáno o vypracování kontingentu dobytka, přehledu osevu a zemědělské kultury. Zemědělský referent konstatuje špatný stav a řepy a jetelin. Jest vyhlášena soutěž na největší dodávku vajec v obci. Zakazuje se pasení dobytka na „Hradisku“. Objevila se mandelinka bramborová (americký či koloradský brouk) a nařízeno pomocí žactva obou škol po ní pátrati. Také nařízeno každohubení

(str. 190)

potkanů a krys. Okrašlovací spolek jedná o pěstění ovocných stromků v 5letém plánu. Pořízen soupis farních polí a luk za účelem pronajmutí jich občanům. Akčnímu výboru je uloženo starati se rychlé a řádné provedení žní, také o dostatek pracovních sil k tomu. V důsledku znárodňovacího zákona přidělena byla elektrárna mlynáře Eduarda Jaroše do sítě Z. M. E.

V Podhradišti odprodávají se stavební dílce na domky ($1\text{m}^2 = 3\text{Kčs}$). Proveden kurs kapounování drůbeže. Nařízena soutěž na sbírání odpadových hmot. Suché makovice sváženy do drogerií.

O.N.V. naléhá na utvoření brigád na práce žňové. Koupen nový obecní býk za 22.490 Kč. Schválena objednávka obecní pračky s odstředivkou za 22.930 Kč. Ministerstvo zeměd. slíbilo dáti na to 20.000 Kč. Uvedena v platnost nová pozemková reforma.

Kostelní konkur. výbor žádá, aby výnos farských pozemků dán byl na udržování kostela a farních budov. Předseda okrašlovacího spolku, Sychra, žádá dotaci 6000 Kčs na okrašlovací práce. Povoleno.

(str. 191)

Ohledně výmlatu u obč. Petra Kučírka usnáší se rada M.N.V. požádati obč. Alb. Málka o půjčení mlatičky. Brigádu k tomu Kučírek zaplatí. Usnesen odprodej pozemků pod kostelem na „Kiosky“ (obchody) $1\text{m}^2 = 10\text{Kčs}$.

Vyměněny žárovky v pouličním osvětlení. Čtyřem řádivým sestřám ve starobinci upraven plat ze 4200 Kč na 6000 Kč. Okrašlovací spolek nařiká na pobíhání dobytka a drůbeže po parku a záhonech, na ponechávání vozů, náradí a materiálu před domy. Zdejší vlnašské závody dluží obci posud 264.566 Kč. Od 30/9. bude se dodávati sběrně ve Vel. Opatovicích

drůbež na kontingenty. Od 2/10. ustanoven novým zásobovacím referentem Josef Valehrach. Okrašlovacímu spolku dáno dalších 10.000 Kčs na výdaje (sazenice, keře a stromky). 24. a 25. říj. vykonán sběr starého železa, textilií a papíru. 30/10. zřízena v obci mléčná komise (Kar. Bílek, K. Šindelka, Jos. Křípský, Jar. Loubal, Al. Jaroš). Stanoven pro obec kontingentu mléka k dodávce a vyúčtování sklízně obilí. 20/11. Úřadovny M.N.V. přestěhovány do obecního domu č. 183 a místností ve staré radnice použito pro obecní knihovny

(str. 192)

a čítárnu. Při posledním sběru sebráno žáky 200 kg hader (tekstilu) a 500 kg papíru. Dle nařízení O.N.V. obnáší kontingent dobytka za prosinec 9 kusů hovězího dobytka a 10 prasat. Nařízeno hlasiti každý měsíc sběr kostí. Občané vyzváni, aby se hlásili o přiděl cementu. Svitávka dodala pro velkovýkrmy 553 q brambor a žádá se ještě 300 q. Dosavadní zařízení obecního rozhlasu zdejšího prodáno obci Paměticím za 19.000 Kčs. Protože divocí králíci působí mnoho škod vyloučení jsou z ochrany zvěře užitkové. Učiněna byla opatření, aby nedošlo k otravám dobytka umělými hnojivy. Zdejšími zemědělci přiděleno 2960 kg otrub. Palivové dříví bude přidělováno „velkopřídělovny“. V různých finančních potřebách pomáhá zdejší již mnoho let stávající záložna „Kampelička“. J.Z.D. ve Svitávce nebylo možno posud zříditi pro vyčkávací stanovisko rolnictva. Rolnictvo již svým postavením a úlohou jest živel konservativní a odhodlává se zvláště na Moravě k novotám třebaž užitečným po delším uvažování a dokonalém

(str. 193)

přesvědčení se o prospěšnosti novot, před která jsou postaveni. Ve zdejší soukenické továrně jest závodní jídelna, která vychází dělnictvu všemožně vstříc. Jídelnu má i „Družina mládeže“ ve škole zdejší, Mateřská školka a Jesle (opatrovna pro děti do 3 let). Poměry v zaměstnání a hospodaření občanů se valně nezměnil. Zásobovací živnosti vyhovují. Ovšem „Zákazník náš pán“ zmizelo odstraněním konkurence mezi živnostníky. Soukromé podniky vyhovují pokud dostávají přiděly zboží a surovin. Lesní hospodaření postupuje dle plánu. Provádí se výsadba nová i na mýtinách. Při tom vydatně vypomáhají žáci. Odstřel zvěře byl pravidelný; koroptve dle možnosti šetřeny. Z dobytčích nemocí dlužno zmíniti se o obrně u prasat a vždy se vyskytující července. Ceny

životních potřeb, zvláště oděvu a obuvi stoupají. Hlavně stoupají ceny věci dovážených.

Sociální poměry

Bytová otázka je stále vážná. Málo se staví a požadavky jsou stále větší. O 20. roku (tedy i před vojenskou službou) lidé se žení, chtějí slušné rodinné byty a není jich. Dle nového byt. zákona

(str. 194)

přísluší právo disponovati byty ve Svitávce M.N.V.

Ve starobinci je 19 chovanců. Někteří přespolní. Ti platí více na zaopatření. Volby vykonané v červnu svědčí, že obyvatelstvo velkou většinou souhlasí s nynějším vládním systémem. Bezpečnostní referent důtklivě žádá, aby přísně trestáno bylo opilství, které zvláště mezi mládeží nebezpečně se šíří pro přílišný počet různých zábav a tancovaček. Mezi mládeží je mnoho peněz a k šetření vedena není. Dle oznámení O.N.V. bude novomanželům poskytnuta státní podpora. I populace se všemožně podporuje (matkám dovolené před i po porodu, zvláštní přiděly a pod.) Na návrh bezpeč. referenta Odehnala Arn. budou hostinští upozorněni na dodržování uzavírací hodiny a na omezení karbanu. Nočnímu hlídači zakázáno v budce u kostela přechovávat karbaníky.

Mzdy od r. 1945 a zvláště od února 1948 se značně zvýšily. Kdo žije střídavě, může býti obstojně živ. Ovšem mnohým lépe žijí rodiny s více zaměstnanými příslušníky.

Poměry lidopisné

Synu po zdejší cikánce, Marii Ištvanové, přiznáno

(str. 195)

právo domovské po dlouhých tahanicích. Byly vydány nové směrnice pro opatřování občanských nových průkazů (legitimací). Od 1. ledna 1949 ruší se dosavadní domovský zákon a odpadá tudíž vydávání domovských listů. Jeví se snaha při dosavadních celkem banálních zábavách uvést v život některé národopisné zajímavosti a obyčeje. Kroje již si dívky pořizují, jen že to není ten pravý původní horácký. Nářečí velmi podobné mluvě z Malé Hanné, mizí zvláště mezi mladými lidmi zaměstnanými ve městech. Nářečím ve Svitávce mluví již jen nejstarší lidé. V nové radnici (obecní dům č. 183) zřízena obřadní síň.

Poměry kulturní

Jednáno o zřízení sportovního hřiště „u pazdery“. Kostelními hospodáři navrženi Bohusl. Hrubý a Eduard Jaroš. Ve zdejší továrně, která je středem bývalého Löw.Beerova textil. koncernu, zřízena podniková škola pro vyškolení dorostu. Učí na ní odborníci a místní učitelé. Oslavy 1. máje byly okázalé a velmi četně navštíveny. V průvodu alegorické

(str. 196)

vozy (osvobození, průmysl, škola), děti malé i velké, spolky, dívky v krojích, hudba. Po proslovu na náměstí rozchod a odpoledne veselice (taneční zábava). Uspořádána štafeta k mohyle míru u Slavkova. Položka na brannou výchovu v rozpočtu zvýšena na 18.000 Kč. M.N.V. schválil návrh, aby z farských pozemků přidělena částka pro mateřskou školku. Oslaveno zrušení roboty 1848. 27./8. vzpomenuto slovenského povstání a jeho důležitých následků. Kulturní referent si stěžuje na neúčast při schůzích a z toho plynoucí těžké jednání a příprava kulturní práce. Vyskytly se hlasy o změně kulturního referenta. Těžký výběr! Každý se k tomu nehodí a ti způsobilí jsou jinou prací přímo zavaleni. Středomoravské divadlo v Mor. Třebové nabízí Svitávce některá představení.

Říd. učitel Ed. Zarboch pověřen prohlédnutím a uspořádáním obecního archivu. Prohlášen v obci zákon o jednotném školství. M.N.V. žádá o subvenci na 5 představení oblast. divadla (11.700 Kč a 17.550 Kčs). Osvětový referent, Lub. Senz, vzdává se funkce.

22/11. Oslaveny 52. narozeniny pres. republ. Klem. Gottwalda,

(str. 197)

jichž se účastnily všechny místní úřady, spolky, politické organizace a t.d. Současně vysloven jednotný souhlas s udělením čestného občanství pres. Kl. Gottwaldu od městečka Svitávky. Diplom shotoví mistr akad. malíř Kovářík, zdejší občan. Také zaslán blahopřejný telegram do Prahy. (Telegram zní: Vlastenecká obec městys Svitávka pokládá si za čest Vás, pane presidenta Sjednotiteli Klemente Gottwalde, jmenovati u příležitosti 52. narozenin čestným občanem městýse Svitávky. Doufáme, že náš projev oddanosti, úcty a díků za vykonanou práci neodmítnete.“)

Válečné vyznamenání in memoriam (posmrtné) uděleno býv. zdejšímu učiteli Fr. Řepkovi. Od 3./12. funguje rozšířený rozhlas ve Svitávce. Celá obec dobře slyší. 10/12. Předání vánočního stromu.

Škola: Zapsáno do obec. školy 86 chl., 75 děvč. (150 řím.kat., 10 čes. br. evang., 1 bez vyz.), do střední (měšť.) školy 57 chl., 82 děvč., 131 ř.kat., 7 čes. br. ev., 1 bez vyzn.). Sbor obecné (národní) školy čítá 7 členů, středí školy 6 čl. – 3 tř. postupné a kurs.

1./9. vešel v život nový školský zákon o jednotné škole. Žákům na odchodnou dávána brožurka „Gottwald mládeži“. V důsledku únorových událostí byli

(str. 198)

někteří zástupci z řad občanstva zproštěni členství i funkcí v újezní školní radě a nahrazeni jinými. U zástupců učitelstva ku změnám nedošlo. Vyučování je nedílné polodenní. Dle příkazu O.N.V. provedli žáci za vedení učitelstva 2krát protimandelinkovou akci se záporným výsledkem. Od 19.-22./4. vysazovali žáci kursu lesní stromky a odpracovali 480 hodin zdarma. 20/4. vítali žáci bulharského minist. předs. Dimitrijeva, poslouchali jeho proslov a bulharské písně. V obč. výchově byli žáci poučeni o hlavních zásadách nové ústavy Čsl. republiky, která 9./5. v „Den vítězství“ byla Národ. shromážděním odhlasována. Žáci nasbírali 30 kg léčivých bylin a 36 kg šípků. Také 327 kg žaludů a kaštanů.

Odpadové hmoty sbírány žáky pravidelně ¼ letně. Žáci navštívili místní výstavu ovoce a zavařenin. (Uspořádal místní Okrašlovací spolek.) Absolvovali také 8 předepsaných celo i polodenních pochodů. Od 1./11. bylo žactvo vždy 1 měsíčně na filmovém představení. 23/2. vzpomenu a oslaveno 30. výročí založení Rudé armády. 24./2. připojila se škola k jednogodin. stávce vyhlášené R.O.H. za účelem splnění košického programu.

(str. 199)

6./3. vzpomenu pres. Osvoboditele, 7./3. výročí bitev u Sokolova a Bachmače, 13./3. vzpomenu tragicky zemřelého ministra Jana Masaryka. 18/3. naslouchali žáci ve škol. rozhlasu projevu ministra Zdenka Nejedlého o organizaci a úkolech jakož i poslání nové školy v naší republice.

17./5. připravil odbor Ochrany matek za součinnosti školy „Svátek matek“. 64. narozeniny pres. Ed. Beneše oslaveny za účinkování hudební akademie – hudební školy z Boskovic. 4./6. uspořádali studenti gymnasia ze Svitav ve zdejší Sokolovně ruské pásmo pro žactvo. Pro sociál. pomoc sebrali žáci 8780 Kčs a na postavení pomníku padlým v květnovém povstání 4060 Kč; na vánoční strom republiky 984 Kč, Červ. kříž 5786 Kč, ve prospěch dětí spoj. národů 2765 Kč. 10/7. vítali žáci pres. Kl. Gottwalda na zdejší zástavce. 17/11. vzpomenu mučednické smrti pražských studentů. Založen dramatický kroužek. Ve všech

třídách zřízeny žákovské organizace, které za vedení tříd. učitelů plnily plánované úkoly (brigády, úderky a p.) V týdnu vzorné práce podepsali žáci akt „světového míru“. Sebrali v den narozenin presid. Kl. Gottwalda ve prospěch dětí stávkujících ve Francii

(str. 200)

762 Kč. Učitelstvo účastnilo se politického školení na různých místech. 14/6. očkovány děti proti tuberkulóze. Místní továrna požádána o patronát nad oběma místními školami. Ve škole založen kroužek modelářský a letecký. Májového průvodu účastnili se žáci alegorickým vozem. 21./12. oslaveny ve škole 69. narozeniny generalis. Stalina. Žáci střední školy podnikli výlety do Bouzova, Mladče, Javoříčka, Vranova nad Dyjí, Jevíčka. Žáci 3. tř. stř. školy účastnili se lehkothlet. závodů Olympiady mladých v Boskovicích se zdarem. Též v Letovicích v odbíjené. Ze 37 žáků kursu odešlo 14 na řemesla, 2 do zemědělství, 10 na školy vyšší nebo odborné, 7 do místní továrny, 4 žačky zůstaly v domácnosti.

Zdravotní poměry, rekreace

Požádáno gener. ředitelství vlnář. podniků „Mosilany“ (v tom i zdejší továrna), aby park tovární byl veřejnosti bez výhrad zpřístupněn. Zastavuje se práce na zřízení okres. nemocnice v Boskovicích, protože tato výstavba nebyla pojata do 5letého plánu. Skupinový vodovod se staví, ale Svitávka do plánu nepojata. Oznamen nový zákon o potírání alkoholismu. Usneseno

(str. 201)

vyčistiti do zimy potok „Sebránek“. Dále usneseno zaříditi ve Svitávce zubní ambulatorium.

Investiční náklad pro „Domov starých“ navržen pro r. 1949 obnos 60.000 Kčs.

O.N.V. žádá pátrání po nositelích tyfu. Také žádá školy o sociální pomoc. Nařízeno posypávati chodníky při náledí. M.U.Dr. Isidor Maršálek ustanoven ve Svitávce obvodním lékařem.

Kanalizace v hlavních ulicích provedena, v „Podhradišti“ plánována. Studně jsou ve stavu závadném. Z nemocí vyskytovala se tuberkulóza plic, tyfus kolem Jarošova mlýnu, spála, osýpky, cukrová úplavice, nakažl. žloutenka, chřipka, rakovina, černý kašel, angina (zánět mandlí). Ani pohlavní nemoce nejsou vzácností.

Život spolkový

Hasiči. Hasičům zemřeli členové Kobza, Šalovský, Bránský, Šmerda a Hájek Jos. Přistoupili noví členové. Za minulý rok účastnil se sbor 5 sjezdů a slavností, konal 2 zábavy (ples a výlet), zajel ku 4 požárům a ku 3 pomocným pracím. Přijali 25 cvič. stejnokrojů, 186 l benzínu, 16 l oleje do autostříkačky. Lístky povedenou volbou zvolen starostou Dr. Jan Dosoudil, náměstkem Matuška, velitelem Kalina, zástupci velitele Hájek Jos. a Hrubý,

(str. 202)

jednatelem Vlč, pokladníkem Hrubý Boh., vzdělavatelem Novák Karel, zbrojmistrem Sedlák. Usneseno vybírat příspěvky dle majetkových poměrů (30 Kč – 150 Kč). Data z hasič. plesu: Hudba 2880 Kč, rozesláno 700 pozvánek, do výhry dána cukrová přilba hasič. a kniha. Výnos čistě 8532 Kč. Pojistné na hasič. potřeby obnáší 2190 Kč. Spolek účastnil se s ostatními míst. spolky všech oslav, manifestací a p.

Úrazové pojištění zvýšeno. Vyslání delegáti do akč. výb. a hasičského školení. Cvičení konalo se každou neděli ráno od 25/4. Objednávka hadic a stejnokrojů nemohla být splněna pro nedostatek materiálu. Stanoveny žňové hasičské hlídky. 1./8. podniknut výlet do Morav. Krasu. Usneseno vyslati delegaci na pohřeb pres. Dr. Ed. Beneše. 17./10. konán hasičský den a slib 55 členů. Slib zní: „Pane presidente, hasičstvo měst. Svitávky shromážděné v den Čs. hasičstva dne 17/11. je úplně vědomo plnění všech povinností a úkolů, kladených na veškeré členstvo. Při této příležitosti vzpomínáme Vás jako prvního občana naší drahé republiky, vykoupené krví našich nejlepších synů a dcer. Vzpomínáme Vaší tak vysilující práce pro osvobození a budování

(str. 203)

lidové demokratické republiky. Slibujeme Vám, že budeme plnit veškeré povinnosti, které láska k osvobozené vlasti nám ukládá a všechny úkoly, jež nám budou svěřeny k zabezpečení majetku státního i národního. Vám pak, pane presidente, přejeme pevného a dlouhého zdraví.“

Od března 1948 organisována ve Svitávce „Rada žen“ v čele s Tesařovou Fr., Hofmanovou Libuší, Krejstovou F., Valehrachovou J., Čejkovou F., Kobzovou R. Pořádá zájezdy exkurse, přednášky a kursy hospodyňské a pod. nového života žen se týkající. Spolek Čsl. Červ. kříže a sportovní klub „Moravan“ stávají již od dřívějších let. V život uveden i Českoslov. svaz mládeže pořádající rovněž přednášky, zábavy, divadla, výlety a pod. Od dřívějšíka jest v obci „Okrašlovací spolek“, který s předs. Sychrou v čele pro úpravu městečka mnoho záslužné

práce vykonal. Na př. vyzdobil náměstí (obě) pěknými parky, zasadil k nádraží krásnou topolovou alej, pořádal výstavu ovoce a dvě přednášky.

Sokol. Dle rozhodnutí vlády po únoru 1948 došlo k formálnímu sloučení tělovýchovy, které v jednotách prováděno postupně. Ve Svitávce totiž došlo ke sloučení „Sokola“ se sportovním klubem „Moravan“ Svitávka v prosinci 1948.

(str. 204)

Důsledky tohoto sloučení a reorganisace se celkem u nás neprojevíly, protože život v „Jednotě S.“ nebyl dotčen touto změnou. Ve Svitávce nedošlo ke sloučení s jinou tělocvičnou jednotou, nýbrž pouze se sportovním oddílem „kopané“, který dál provádí svou činnost v rámci svého určení samostatně. Sloučením tělovýchovy v jednotnou organizaci „Sokol“ bylo určeno provádět pouze tělovýchovnou činnost. Kulturní činnost byla převedena na jiné složky. V květnu bylo provedeno veřejné cvičení s pěkným úspěchem, v červnu pouťová zábava, v srpnu pořádán tělocvičný večer závodního družstva „Sokola - Žižkov“ za vedení br. Löfflera. Úroveň tohoto večera byla neobyčejně vysoká a závodníci předvedli vynikající výkony tělocvičné. 31./12. pořádán „Sylvestr“.

Ve Svitávce jest též „Jednotný Svaz Čs. zemědělců“.

Různosti

Dne 26/5. byla průtrž mračen, která způsobila mnoho škody na polích. V prvních měsících mírná zima. Mrzlo po několik dní. Pak obleva. Jaro celkem suché. V květnu několik bouřek. V červnu časté deště, které kazili sklizeň sena a jetelin. Žně byly pěkné, ale úroda podprůměrná. Koncem srpna deště.

(str. 205)

Koncem září mráz. Podzim celkem suchý. Okopaniny sklizeny obstojně a zaseto. 16/12. první sníh.

1949

Politické poměry a polit. život v obci

Politických stran kromě komunistické v obci ve skutečnosti není a jestli zůstali příslušníci těchto stran, tedy nevyvíjeli žádnou politickou činnost; chovají se trpně, ponechávajíce veškerou iniciativu straně komunistické. Organizace komunistická rozdělena ve Svitávce na 4 pododíly, každá se svým voleným předsedou a ostatními činovníky. Tyto oddíly mají nejméně jednou měsíčně schůzi, ve kterých projednávány časové otázky a různé potřeby organizace se týkající. Pak jsou konány celkové čili plenární schůze. Jako předešlý rok tak i tento účastní se občané nestranníci užitečné obecní správy bez rušivých elementů. Poměr rolníků (zemědělců) k dělnictvu zůstává nezměněn, celkem příznivý nebo aspoň slušný. Inteligence, zvláště učitelstvo, účastňuje se místního polického života,

(str. 206)

pokud mimoškolní čas stačí jako knihovníci, kulturní referenti a pod. Začíná se dalekosáhlý a historický přelom politických, třídních, duchovních i hmotných poměrů všude tedy i ve Svitávce a to tím více, že tato je místem více průmyslovým. Mizí třídní rozdíly, skutečná lidská rovnost stává se skutkem zvláště u těch moudřejších. Nerozumní zapadají do extrémů. Není více žebráků, není více „pánů“. Jsou všichni lidé a rozdíl je pouze v tom, jak to lidství kdo chápe. Ti, kteří nedovedou se oprostiti od různého rmutu ze spodu nebo shora, zpronevěřují se tomuto čistému lidství a sami se odlišují čili „škatulkují“. Nejsou ani vzácné případy, že mnohý člověk dříve pod hladinou vyšinuvsí se shodou okolností zdanlivě hodně výše, zapomíná na rovnost a bratrství a shlíží pohrdavě na ty, kterým dříve nedorostl. Jsou též případy (ovšem i zde), kdy člověk ušlechtilých zásad sociálních dbalý, klidně sestupuje se svého vyššího postavení hmotného nebo duševního a trpělivě spokojuje se zdanlivě postavením nižším.

Veřejný život

Na zdravotnici generalissimu Stalinovi účastnilo se

(str. 207)

občanstvo zdejší podpisy (1149). Vyhlášeny odvody branců a vykonány potřebné přípravné práce k tomu účelu. Dosavadní předseda M.N.V. M.U.Dr. Jan Dosoudil vzdal se úřadu stav se ředitelem zdravotního ústavu v Boskovicích. Ve schůzi M.N.V. se rozloučil a pravil, že nebylo možno vše vykonati pro politické rozbroje, únorové události a jimi vytvořenou situací. Nebyla často možná spolupráce. Ve zdejší továrně již dříve zřízena závodní rada, která vede závod. Menší počet zemědělců, dělníků a z administrativy převeden do průmyslu, zvláště těžkého a do

uhelných dolů. Ve zdejší továrně provádí se plánování, vstřícné plánování, soutěžení, závazky a údernictví. Také vyskytují se zlepšovatelská úsilí strojů a práce.

Správa obce

Zem. finanční ředitelství povoluje obci rozšíření rozhlasového zařízení bez přepychové daně. Zásobovacím referentem M.N.V. po odstupujícím zásob. ref. Borkovi ustanoven jest ředitel stř. školy zdejší Jarosl. Staniček Z.N.V. podává seznam prověřených válečných škod. Nařízeno poříditi soupis zvířectva dle stavu 1./7. Usneseno očíslovati psy a stihati pokutou zatajování psů.

(str. 208)

Po odstupujícím předsedovi M.N.V. Dr. J. Dosoudilovi zvolen za předsedu dosavadní I. náměstek Jan Koháček, pekařský mistr. Z místa obecního tajemníka odchází Vojtěch Maňoušek. Usneseno vybírati z obecní váhy vážného z aut 10 Kč, z obč. povozů a dobytka 5 Kč. Porážkovými dny pro Svitávku stanoveny jsou středa a pátek. Navrženo rozdělit mezi referenty M.N.V. 36.000 Kč. Nařízena ochrana proti toulavým psům a kočkám. Nařízena revise domovních čísel pro nastávající sčítání lidí. M.N.V. se doporučuje za pokladníka úředník státních drah Adolf Horák za 6000 Kč ročně a za účty 1500 Kč zvlášť. Předseda M.N.V. obdrží ročně 10.000 Kč. Účty obecní za r. 1948 schváleny. Též schválen obecní inventář. Ustanoveni újezdni tajemníci a zároveň stanoveny obvody pro ně. Vzdor několikerému vyhlášení nikdo nepřihlásil se do kancelář. služeb M.N.V. Akční výbor i M.N.V. si přejí, aby jejich schůze občané v hojném počtu navštěvovali. Noví členové do M.N.V. byli povoláni. Usneseno dáti udělati nové orientační tabule a místní učitelé požádáni, aby je namalovali. O.N.V. účastňuje se

(str. 209)

schůzí M.N.V. svými delegáty a konány při tom prověrky činnosti funkcionářů M.N.V. Též objasňují a doplňují se při tom výnosy O.N.V. Za tajemníka obecního přidělen zdejšímu M.N.V. tajemník z Boskovic Bedřich Malach a jeho pomocníkem J. Valoušek. Rada žen sama pojala plán zříditi družstevní prádelnu. Obecní rozpočet Svitávky na r. 1950: Vydání 618.830 Kčs, příjem 274.460 Kčs, schodek 344.370 Kčs.

Odhlasován v M.N.V. návrh na zakoupení motocyklu pro potřebu M.N.V. Prodán domek č. 20

za 10.000 Kč (nestojí již za opravu). Na konci roku činilo vydání obce 1,281.798 Kčs, příjem 1,304.157 Kčs.

Výstavba obce

Stavba všeobecné prádely pro Svitávku v 5letém plánu zamítnuta. Ing. Ant. Prokeš účtuje za práce na regulač. plánu obnosem 145.000 Kčs.

Nařízeno, aby veškeré skladky na veřej. místech byly odklizeny. Konfiskované domy odhadnuty v následujících cenách: č.12 = 81.300 Kč, čís. 189 = 93.542 Kčs, čís. 344 = 196.000 Kč, čís. 388 = 28.888 Kč. Zjištěná nutnost opravy těchto konfiskací obci přidělených domů.

Opět jednáno o zřízení vodovodu ve Svitávce. Objednány žulové

(str. 210)

kostky na vydláždění cesty ke kostelu. Cesta byla již rozšířena, vyrovnána a cementovými tarasy omezena. S kanalisací v „Podhradišti“ nutno brzy začít. Konečně seznáno, že družstevní prádelnu možno zřídit jen svépomocí občanů.

Komunikační poměry

V komunikacích zdejších od minulého roku nenastalo změn. M.N.V. žádá S.N.B. (Sbor Národní Bezpečnosti), aby dozíral na jízdu aut obcí (jest příliš rychlá a tudíž nebezpečná).

Poměry hospodářské

Přišel kontingent palivového dříví pro Svitávku.

Na zařízení sběrný mléka přispěl M.N.V. obnosem 1080 Kč. Prohlíželem masa ve Svitávce ustanoven řezník Jos. Vaverka. Proveden soupis hospodářských strojů. Usneseno vybírat ze psa 80 Kč dávky. Mléko bude v mlékárně prodáváno i mimo lístky, ovšem mnohem draž (8 Kč 1 litr). Vybírání dávky ze zmrzliny schváleno ministerstvem.

Připravují se strojní brigády na jarní práce. Pořízen soupis osevních ploch a kultur na r. 1949. Za hodiny „přes čas“ budou hospodští platiti 200 Kč a hosté 100 Kč. Při zábavách je sazba mírnější. Budou školeni zjišťovači tučnosti mléka. Doporučuje se chov ovec.

(str. 211)

To zde půjde těžko pro nedostatek pastvy. Žáky obou zdejších škol proveden sběr léčivých bylin a lipového květu. Vybírání dávky z bytů schváleno (50 Kč z jedné místnosti). Schválen též odprodej pozemků na stavbu kiosků pod kostelem. Za rozšíření a sházení pouliční světla elektr. bude placeno 100 Kč měsíčně. Zajištěny ovocné stromky na vysazování na obec. pozemcích.

Rozhlasem se vyhlašují uhelné brigády dlouhodobé, výpomoci při stavebnictví a při sklízni chmele. Dodatečně zjištěno, že se tou dobou do uhel. brigády nikdo nepřihlásil. V M.N.V. se upravilo nájemné na rybářský revír. Jeden metr. cent cementu je za 115 Kč. Také bylo školení množitelů osiv v Boskovicích. O.N.V. žádá dodávku vepřů mimo předepsaný kontingent. Zemědělcům poskytnut přiděl stavebních hmot nanejvýš již potřebných. Zřízena komise pro řádný průběh žní a výmlatu. Zakazuje se pasení koz v bramboříštích. Žně 1949 byly úspěšně skončeny a dodávky obilí splněny na 100%, tedy úplně. Usneseno, aby ovoce z obecních sadů zaměstnanci M.N.V. otrhali a předali sběrně (výnos 30.000 Kč). Pozemková reforma:

Pozemky Jos. Sedláka a farské bude obhospodařovati

(str. 212)

M.N.V. svými nájemníky. Podniknut další sběr odpadových hmot. Konstatováno, že M.N.V. dodal do sběrný 4242 kg jablek, 661 kg švestek v hodnotě 40.191 Kč. Nařízeno hubení myší a hrabošů. Stav včelařství zde se stále zhoršuje; jest téměř nevýnosné a někde vykazuje značné riziko. Vyhlášeno, že vysazování stromků na vlastních pozemcích musí býti předem povoleno M.N.V. Operační plán zeměděl. výroby na r. 1950 byl příslušnou komisí schválen. Celkem jeví se ještě značné neporozumění mezi lidem zemědělským pro velkovýrobu zemědělskou, pro využití nejmodernějších strojů, aby ušetřilo se času i práce při dokonalejším výsledku. Nelze se dáti odstrašiti občasnými a místními nezdary v některých sousedstvích. Každý začátek jest těžký a zvláště při tak mohutném přerodu a nutno míti více odvahy i při zralém uvažování. Ovšem jest do takových začátků zapotřebí lidí nejlepších. I u dělnictva jistě rozdíl životní budou vždy. Kde v 5členné rodině pracuje jen jeden, strádá tato ve všem; kde pracují všichni, žije rodina ve vysloveném blahobytu. Nelze vždy a všecko měřiti jedním loktem nebo vše narážeti na

(str. 213)

jedno kopyto. Děje-li se někde tak, více škody než užitku.

K dosažení cílů skutečně sociálních jest zapotřebí nejdokonalejších lidí, vytrvalých a zvláště nesobeckých, Sobectví a socialismus, toť oheň a voda. K vychování dobrých socialistů bude zapotřebí hodně času a dobrých vzorů.

Sociální poměry

Pod vánočním stromem republiky vybráno 24.726 Kč. Jedná se o sestátnění zd. mateřské školky a o zřízení útulku zeměděl. dětí v době pilných prací. Arnoštu Löw-Beerovi (dřívěj.

majiteli zdejší továrny na sukna), nyní v New Yorku, odepřeno státní čl. občanství z důvodu, že celá rodina Löw-Beerů byla vždy asociální a protičeská, přímo germanizující. Studijní a chudinskou podporu z fondu uct. památky 80. narozenin T. G. Masaryka obdrželi 2 občané zdejší. Nařízeno plánování zemědělské a průmyslové a za účelem krytí a potřeby pracovních sil. Dědici Siegfrieda Wenera (řed. zdej. továrny) hlásí se o dědické právo na nemovitosti po něm ve Svitávce. Zamítá se. Werner Siegf. byl dokonalým germanisátorem, nepřitelem českého lidu i státu (neuznal za vhodné za 40letého pobytu ve Svitávce naučiti se česky); byl zakladatelem německé

(str. 214)

školy obecné ve Svitávce. Majetek tohoto Žido-němce byl zabaven M.N.V. pro účely sociální (bude v domě umístěna škola mateřská). Továrna propůjčila ve svých objektech byt M.U.Dr. Isid. Maršálkovi a tím jeho existenci zde umožnila. Však také továrna dotyčného lékaře nejvíce potřebuje. Přišel výnos o zrušení přebytečných hospod. Pro domov přestárých zakoupen ohřivač vody. Tekstyl jest dále prodáván na poukazy a šatenky.

Poměry lidopisné

Vydány směrnice pro vydání nových obč. průkazů. M.N.V. povoluje do odvolání postavení pouťových obvyklých kolotočů, bud a jiných pouťových atrakcí na náměstí. Zakázáno táboření pod širým nebem a v lese.

Stanoveny matriční obvody. Náš: Svitávka, Chrudichromy, Skalice nad Svit., Zboněk.

Sčítání lidí 1950 provedou místní učitelé. Také jim zadáno psaní nových občanských průkazů. Na nové radnici zařízena vkusně oddavková a matriční místnost.

Od 10-16./12. konal se v Boskovicích kurs a zkoušky matrikářů. K matričnímu úřadu Svitávky byla také přidělena obec Lhota u Letovic, Sasina a Klevetov. Dány instrukce pro sňatkové obřady na M.N.V.

(str. 215)

Porodů bylo tento rok 32, úmrtí⁶

Poměry kulturní

Středomorav. divadlo sehrálo zde drama „Maryša“ od bratří Mrštíků.

⁶ počet úmrtí nebyl uveden

Ministerstvo zemědělství darovalo zdejší obci do knihovny zemědělské knihy. Úřady žádají, aby obce postupovaly proti svým knihovnám zákonitě a nešidily je. Pisatel svědčí, že Svitávka své knihovny vybavuje celkem svědomitě. Všude tomu tak není; proto tato nařízení. Rada M.N.V. usnází se na obecní knihovnu dávku ze vstupenek zábav (1 Kč za kus).

Zřízeno u továrních vil dětské hřiště a rada žen zve k jeho otevření.

Hasiči hlásí, že dostali nové předpisy o stavu výzbroje. Žňové hasičské hlídky byly sesíleny. Zdá se, že někteří občané zapomínají na 7. příkázání.

Proveden zápis do „Svazu českoslov.-ruského přátelství“.

Zřízena v obci hudební škola co odbočka hudební školy v Boskovicích. Zatím je umístěna ve škole ač je tam málo místa. O tuto hudební školu je opravdový velký zájem. Jinak se vede nářek na malou kulturní činnost a žádá se reorganizace kulturní rady. Předseda

Okrašlovacího spolku Al. Sychra předložil plán a rozpočet úpravy náměstí a ulic. Povoleno na to

(str. 216)

10.000 Kč. Usneseno postavit „Vánoční strom republiky“ v parku před starou radnicí.

Zahajovacím programem pověřena škola s místní hud. kapelou.

Dětská opatrovna žádá promítací přístroj. Navržen a odhlasován příspěvek 20.000 Kč.

Školy

Do obecné (národní) školy zapsáno 88 chl., 75 děvč. (153 ř.kat., 9 česbr. evang., 1 bez vyzn.). Sbor 5členný. Škola 5třídní smíšená. Do střední školy zapsáno 71 chl., 89 děvč. (148 ř.kat., 12 ev. česbr., 1 bez vyzn.). Sbor 7členný; škola o 4 postup. třídách a 1 pobočce. Škola u nás je socialistický stát v malém svými organisacemi, samosprávou, kroužky a celkovou vnější i vnitřní prací. Změn ve sboru učitelském nebylo. Školní docházka celkem velmi dobrá. Rodiče jsou si vědomi potřeby řádného vzdělávání a výchovy svých dětí. Žáci zapojují se do života pomocí v zemědělství, správy a výstavby obce, při zdravotnictví. Navštěvují průmyslové podniky a pořádají i menší zábavy u svého patrona v továrně. K této činnosti přispívají rodičovské sdružení, kinematogr. představení, hudební škola, výstavky žákovské a pod. Některé školní podniky: 21./1. vzpomenu 25. výročí Lenina, 11./6. oslaveny

(str. 217)

150. naroz. básníka Puškina, v týdnu „dětské radosti uspořádány u zdejších obchodníků žákovské výklady, podniknuty výlety do okolí, navštívena loutková divadla, zábavné filmy a

p., v únoru spolupracovali žáci opět na rozpisech zeměděl. plánů a smluv se zemědělci, v březnu poslána žáky mírová resoluce do Prahy a vypracován plán pro 2. pololetí, žactvo účastnilo se velmi činně oslav 1. máje, poslán pozdravný telegram k IX. sjezdu K.S.Č. Jednáno s rodiči o příštím zaměstnání žáků ze školy vystupujících. Z Oslavan přišli horníci agitovati pro vstup do důlních prací. Na česání chmele přihlásilo se 28 žáků. Dne 15/5. slaven školou svátek matek s průvodem a pestrým programem. Ošacovací akce selhala, jelikož patron na ošacení nic nedal.

Újezdní školní rada skončila svou činnost.

Žáci účastnili se hlavním dílem na akci protimandelinkové. Vítili Svitávkou projíždějícího pres. Kl. Gottwalda. Účastnili se pohřbu socialistického básníka domorodce Fr. Halasa, jehož otec i on sám ve Svitávce pracovali. Stalinská a Leninská výstavka se potkala s malým porozuměním.

(str. 218)

Byla však učitelstvem i žactvem velmi pečlivě připravena. V rámci kulturní komise: Časové otázky zemědělské, refer. J. Marek. Čsl. ruské přátelství, ref. J. Janků a O. Klíma. Divadelní kurs (režie, líčidla, tmel, krepky a p.) ref. J. Volf a R. Maňas.

Čsl. sovětské přátelství, ref. J. Aujezdský. Domácí nauky (Pomazánky) ref. M. Bednářová. Dějiny Svitávky, ref. A. Ferulík. Česlovensko a sověty, ref. J. Janků. Kromě toho účastnili se občané různého školení.

Hasiči

Valná hromada za účasti 28 členů. Účetní knihy jsou v pořádku. Konstatováno, že 1948 nebylo zakročeno sborem proti požáru. Podniknuto několik zájezdů do okolí. Potřebuje se 390 l benzínu a 4 l oleje. Provedeny menší opravy na autostříkačce. Pořádán ples, jehož čistý výtěžek obnášel 17.000 Kč. Školení jest každé úterý v zimě. Velitel nařiká na malou účast členů při školení a cvičeních, jakož i na pokles kázně. Sbor účastnil se samaritského kursu v Boskovicích. Sbor účastnil se oslavy 1. máje s ozdobenou stříkačkou a okrskových cvičení ve Skalici a v Chrudichromech.

S.D.H. v Boskovicích žádá sběr vajec, tuku do buffetu

(str. 219)

na krajský sjezd. V národě našem se totiž již v době okupace zahrnula neřest, že se na každou zábavu, tancovačku a karneval žebra po domech o úděl potravin, peněz a p. Místní

sbor se proti tomuto vytloukání postavil a nesbíral nic.

Také pořádána zábava zvaná „Vínobraní“, třeba u nás hrozny nerostou. Mohlo by být snad „Slívobraní“. Každá banální tancovačka musí mít jméno. Jest pozoruhodné, že mnozí tovární zaměstnanci dovedou rekreační dovolené využití k poznání krásy i historie naší vlasti.

Zdravotní poměry, rekreace

Čsl. Červ. kříž uspořádal v lednu a únoru 1949 přednáškový zdravotnický týden. Nařízeno a prováděno hromadné očkování proti tuberkulóze. Proti této i jiným těžkým a horečnatým nemocem osvědčily se nové léky penicilin a streptomycin.

Nařízen týden strízlivosti. Škoda, že ne rok strízlivosti! Sbírká Čsl. Červ. kříže u nás vynesla 6.000 Kč. Provedli tuto sbírku žáci.

Opět vyskytla se nakažlivá obrna vepřů. Ze zdravotních i estetických důvodů zakázáno pohazování zdechlin do potoků a řeky.

(str. 220)

Poradna matek, již dříve zavedená, pracuje dobře. Občané, hlavně dělníci, jsou v době třítydenní dovolené posílání po lázních a různých rekreačních místech republiky na útraty R.O.H. Ovšem, že i zde se zneužívá občas blahodárného tohoto zařízení zdravotnického. Turistický ruch je pouze průběžný a hlavně do Mor. Krasu.

Život spolkový

Rada žen pečuje dále o ženské otázky (kursy, porady). Českoslov. svaz mládeže sdružuje veškerou mládež od 15 let a vychovává mládež sportem, zpěvem, přednáškami a p. v duchu socialistickém. Svaz válečných poškozenců obstarává „Kino“ svědomitě. Jednotný svaz čsl. zemědělců nevyvíjí větší činnosti.

Závodní sportovní klub „Vitka“ pilně cvičí a pořádá západy v „kopané“. Podniky „Sokola“ kromě stálých, obvyklých a plánovaných cvičení a školení: V lednu ples 26. a 27./3. žactvo „Sokola“ sehrálo divadelní představení „Sněhurka“, „Zvířátka a loupežníci“. 17./4.

Pomlázková zábava. V červnu pouťová zábava. 20/8. letní karneval, 12/11. koncert pěvec. odboru Sokola z Letovic, 31./10. a 1./11.

(str. 221)

sehráno div. představení „Princezna Pampeliška“. 31./12. Sylvestr.

Různosti

V prvních měsících mírná zima. Sněhu málo. Po celý březen noční mrazy, ve dne až 16°C.

Poslední mráz byl 9. května. Červen byl chladný s přeháňkami. 19./6. v noci padal sníh.

V červenci bylo suché, teplé počasí. Žně začaly 28./7. Byly pěkné s dobrou úrodou. V polovici srpna začalo deštivé počasí. Některé pozdější obilí porostlo. Podzim byl suchý, okopaniny pěkné a pohodlně sklizeny. Řepy a zemáků bylo dostatek. Též ovoce, zvláště švestek a vůbec peckovic bylo dost. Plnily se dodávky obilí, okopanin, vajec, dobytka, mléka. Všecko je ve vázaném hospodářství (na lístky a poukazy). Předměty denní potřeby v ceně stále stoupají vzdor stabilitě naší měny.

Vlněné, bavlněné a lněné kvalitnější látky dosahují již pro méně dobře situovaného občana nedostupné výše.

1950

Politické poměry a politický život v obci

Oproti r. 1949 nebylo v politickém životě žádných význačných změn. Práce v akčním výboru a v M.N.V. děly se pod patronací ovládající strany komunistické. Dílčí organizace této strany pokračovaly ve své vnitřní činnosti, která často byla brzděna neporozuměním a neúčastí.

Nelze však vinit mnohé dobré pracovníky. Jsou to lidé zpravidla plně zaměstnaní, u kterých často o 8hodinové práci není ani řeči. Tito lidé jsou často tak tělesně i duševně vyčerpani, že jejich nezájmu o politické dění nelze se diviti. A jsou mezi nimi jednotlivci opravdu sociálně smýšlející a nejlepší vůle. Na tento nedostatek odpočinku jest slyšeti velmi často naříkati.

Straně K.S.Č. (komun. strana českoslov.) podařil se socialisační proces v ohledu živnostenském v obci přivesti ku zdárnému konci dle plánu celkem nerušeně. Obchody smíšeným zbožím (hlav. potravinářském) proměněny v t.zv. „Včely“, „Prameny“. I jiné vzaty ze soukromých

(str. 223)

rukou a proměněny v t.zv. podniky komunální (národní), na př. závod papírnický („Narpa“), řeznické závody („Masna“), prodej obuvi (.....⁷), strojnická firma Siverova proměněna rovněž v podnik komunální, hostince rovněž. Ovšem rub jest ten, že odstraněna jakákoliv konkurence, čímž zákazník vydán v šanc případné libovůli a milosti prodávajících. Dřívější ochota, službovolnost a často i slušnost či zdvořilost z obchodů zmizela. Nelze ovšem generalisovati. Socialisace zemědělství potkává se dále s obtížemi a zdejší zemědělci (rolníci) stále nemají chuti vstoupiti do „Jednotného zemědělského družstva (J.Z.D.). Ovšem zdárně prosperující J.Z.D. potřebuje jak vedoucích tak výkonných pracovníků v pravém slova smyslu dokonalých. Pak se dobrých výsledků nelze minouti. Masarykovo „Nebát se a nekrást“ platí i zde. Jestli se všude tak neděje, jest důsledkem dvou velkých světových válek. Každá válka lidstvo kazí – znemravňuje. Bude potřeba delší doby, aby se lidstvo z těchto rakovin vyléčilo. Pak to zas půjde lépe i socialisací.

(str. 224)

Veřejný život

⁷ Nový název v závorce neuveden

Bývalý zdejší občan, žid a němec Max Löw-Beer žádá osvědčení státní příslušnosti a národní spolehlivosti. Ne, že by této celé rodině přirostla naše republika a náš národ k srdci, jde jim o zbytek majetku, který tu musili nechat. Žádost ovšem byla odmítnuta opět, protože celá tato židoněmecká rodina byla germanizující.

Některé vázané vklady uvolněny (hlavně pro novomanžely a sociálně slabé).

24./2. Vyhlášeny odvody branců na rok 1950. Na návrh O.N.V. bude uděleno češství těm Němcům zdejším, kteří se chovali za okupace německé přátelsky k českým spoluobčanům.

Také Bedřich (Fritz) Löw-Beer žádá o udělení čsl. spolehlivosti. Zamítnuto z důvodu výše uvedených.

Jest nařízeno dohlížeti přísně na spolky a veřejná shromáždění a jejich činnost kontrolovat.

Také živnostníci jsou vyzváni, aby vstupovali do družstev.

Předseda M.N.V. oznamuje odvolání řádových sester z mateřské školky. Ovšem ty neřádné sotva budou lepší. Je rozdíl, vytkne-li si někdo práci nějakou jako cíl nebo prostředek života.

V M.N.V. zavedena instituce lidových důvěrníků, která jménem

(str. 225)

občanů jednájí přímo s M.N.V.

Svitávka byla zařazena do III. třídy osad.

Správa obce

Vyšlo nařízení, že obecní funkcionáři budou školeni. Rada M.N.V. schvaluje výroční účet za r. 1949 bez zvláštních poznámek.

Zakázáno přijímati do obecní správy nové pracovní síly.

Zakoupen nový parcelní protokol. V listopadu podávali jednotliví referenti M.N.V. své odborové zprávy. Také konána v prosinci t.zv. instruktáž (poučení) čili školení referentů M.N.V.

Vyřízen rozpočet na r. 1951. Celkově nesmí být zvýšen, ale přesuny v jednotlivých položkách mohou být provedeny. V důsledků zařazení Svitávky do III. tř. kategorie osad, zvolen 1.

náměstkem před. M.N.V. Bohusl. Hrubý, rol., nám. 12⁸. Boháček Emanuel techn. úředník.

Předsedou zůstává Jan Koháček.

⁸ Číslice „1“ dopsána perem později

Výstavba obce

Na upravitelny plán obce poskytnut obnos 10.000 KSč. Podána žádost o subvenci na nové rozšíření místního rozhlasu. Kolonie svitávecká „Bardón“ žádá o elektr. osvětlení. Požádá se Z.M.E., aby přípojku provedly.

Obecní studny byly studnařem opraveny. Zřízen telefon do mateřské školky. Místní rada žen zakoupila

(str. 226)

pračku a umístila ji zatím v továrně místní, kde si za poplatek mohou rolníci dáti prádlo vypratí zvláště včas pilných prací.

M.N.V. uložil stavebního odboru postavit 2 srážky (stávky vodní) na potoce Sebránku. (Důsledek ohně u zahradníka Kučírka).

Ve Svitávce ustanoven bude stavební fond a obvod. Uvažuje se o přestavbě místního „Kina“. Nejvyšší čas. Aspoň, když se již o tom uvažuje. Ve stavbě jest 5 rodinných domků soukromých. Jinak je ve Svitávce touto dobou stavební ruch malý a nouze o byty velká.

Komunikační poměry

S.N.B. upozorňuje občany na nebezpečí při jízdě na kole zvláště po chodnících.

Jednáno o zřízení bezprašných silnic ve Svitávce. Zatím věc nedosažitelná. Železniční spojení je beze změny. Autobusové linky: Svitávka - Boskovice (4krát denně), Svitávka – Letovice - Polička, Svitávka – Letovice - Mor. Třebová, Svitávka – Vaculka – Sebranice - Kunštát.

K dosavadním železničním vlakům přibyl motorový vlak Č. Třebová – Skalice nad Svitavou – Boskovice – Chornice – M. Třebová – Č. Třeb.

Poměry hospodářské

Usneseno objednat (a také objednáno) 4.000 modřínových a smrkových sazenic. Žáci opět provedli sběr

(str. 227)

odpadových hmot. Pro polní hospodářství se zajišťují strojená hnojiva, osev a pod. Úvěr pro zemědělce jest zajištěn u zdejší „Kapličky“. V plenu M.N.V. schválena zpráva o průběhu uzavírání a podpisování výrobních a dodávkových smluv na r. 1950. Smlouvy byly až na několik výjimek podepsány a rolníci vyzváni, aby přesně plnili tyto smlouvy.

Pořízen rozpis dodávky mléka. Svitávka žádá o přidělení lesu u „Hodišky“.

Hospodáři kteří nemohli dodatí předepsané kontingenty, nechť podají žádost o dodatečný

odpis.

Jednáno o zavedení pastevního hospodářství. Zde nejsou pro to podmínky.

Došlých 5.200 sazenic stromkových vysázeno bylo „u Boru“ žáky a dělníky za 1180 Kčs.

Nájemci honitby jsou požádáni, aby odstřelovali divoké králíky. Dělají škodu na lesních kulturách. Konstatuje se, že osevy provedeny byly dle plánu. Prodej masa upraven tak, že pouze 2 řezníci z dosavadních 6 stanou se správci a zároveň prodavači přiděleného masa. Prodejny nazvány „Masna“ (Ant. Jurný a J. Boucník).

K zajištění pravidelných žní, ustanovena žňová komise. Na plnění dodávkových úkolů zeměděl. výroby zřízena O.N.Výborem zvláštní kontrola. Uloženo žňové komisi, aby provedla společné žně i společný výmlat.

(str. 228)

Za třešně obecní strženo dražbou 9802 Kčs.

Zavedeno i ve Svitávce umělé oplodňování jalovic a krav.

Žáci vykonali prohlídku brambořisk za účelem zjištění a hubení mandelinky bramborové.

Zakazuje se zdržování se na polích v době sklízňe po 20. hodině. Důvod nasnadě.

M.N.V. zajistí pytle pro výkup obilí a brambor.

Zavedeny opět žňové hlídky a činí se přípravy na dožinkové slavnosti.

Zemědělský statek čís. 100 továrna zdejší („Vitka“) předala M.N.V. k dispozici. Pro továrnu je to obtíž.

Předseda M.N.V. konstatuje, že ani žně ani výmlaty nebyly společné a za příčinu uvádí stále nepochopení míst. zemědělců pro tuto otázku a také, že někteří veřejní činitelé nepřičinili se o úspěch této akce; ani žňový plán, ač byl pečlivě vypracován, nebyl zcela uskutečněn. Také přípravný výbor J.Z.D. nevyvíjel posud žádoucí činnosti. Jelikož se s J.Z.D. nic neděje, rozhodl se M.N.V. vyzvati dosavadní nájemce pozemků, aby je i v r. 1951 obhospodařovali.

7./10. nařízen urychlený výkup brambor a šetření o stavu zásobování chlebem a pečivem.

V Boskovicích přednášeno o hubení potkanů a krys. Za ovoce celkem utřžila obec 19.294 Kč.

5/11. převedeny stromy a silniční stromořadí ze soukromého vlastnictví do majetku

(str. 229)

silnic bez náhrady. Na zootechnické školení poslán Ferd. Kučírek.

Nařízeno občanům, aby proklestili ovocné stromy a postříkali proti hmyzu a plísním.

Obdrženy směrnice pro rozpis operač. plánu zeměděl. výroby na r. 1951 (Zemědělci nevyrobí

plodiny; pěstují).

Střední škola žádá přidělení topiče na zimu.

Dodávky masa a olejnin v r. 1950 a jejich plnění:

	Předpis v kg:	Dodáno v kg:
hovězí maso	20.255 kg	26.978 - 27.758 kg
vepřové “	11.110 “	13.202 “
olejniny	2.500 “	1.637 “
brambory	40.000 “	41.740 “
vejce	65.490 “	65.613 “
pšenice	47.500 “	46.585 “
žito	19.000 “	19.872 “
ječmen	34.600 “	36.653 “
oves	-	1.026 “

Urodilo se:	pšenice	1098 q
	žito	697 “
	ječmene	1177 “
	oves	748 “
	brambory	7770 “
	olejniny	33 “
	cukrovky	3300 “

(str. 230)

Plán chovu dobytka hovězího a vepřového byl za r. 1950 splněn úplně, dojnic 98%. Proveden soupis a rozpis ploch na r. 1951. Osevní plocha cukrové řepy je zvětšena o 2 ha, brambor o 6 ha, ječmene o 3 ha.

Stav hospodář. zvířat na konci roku: 48 koní, 359 hověz. dobytka, 457 vepřů, 420 koz, 1579 slepic, 50 rojů včel. Zaveden tak zvaný „obchod na volném trhu“ to jest nákup životních potřeb mimo odběrní lístky. Ceny životních potřeb na tomto trhu jsou až 10krát vyšší než na lístky.

Na př. 1 kg cukru je na lístky za	Kčs, na volném za	140 Kčs ⁹
1 " masa		
1 " sádla		450 Kčs
1 " sádla		
1 " uměl. tuku		
1 " chléb		
1 rohlík		3 Kčs ¹⁰
1 kg salámu		1000 Kčs

Obuv na volném trhu je o 100-300% dražší, látky a prádlo také o 200-400% dražší. Kvalitnější látky jsou zdraženy ovšem mnohem výše (1m pan. látky slušné za 3000-5000 Kč).

Sociální poměry

Pod vánočním stromem republiky složeno 4571 Kčs, závod „Vitka“ dal k témuž účelu 18.520 Kčs; tedy patronát se tentokráte vyznamenal! Václavovi Hönigovi odebral

(str. 231)

O.N.V. hostinskou koncesi. M.N.V. se za dotyčného postavil a tak Václav Hönig provozuje živnost dál. Do Svitávky přidělená učitelka Pinkasová marně žádá o byt.

Pro děti školní, které jsou mimo vyučování bez dozoru, zřídí se ve škole místnost a opatrovnice. (Družina mládeže)

Tohoto roku bylo uzavřeno 28 sňatků, porodů 30, úmrtí 25.

Jídelny byly v závodě „Vitka“, Mateř. školce a v „Družině mládeže“ ve škole.

Poměry lidopisné

Obec Mladkov žádá o přifaření a matriční příškolení do Svitávky. Stav obyvatelstva:

Obytných domů 405, počet domácností 741, počet obyvatelstva: Do 2 let 71, od 2-6 let 103, od 6-12 let 159, od 12-20 let 176, nad 20 let 1384. Celkem 1893 obyvatel. Tedy oproti r. 1945 značný úbytek. Příčina úbytku obyvatelstva jest odchod rodin do pohraničí a míst, kde muži jsou zaměstnáni.

⁹ Ostatní částky v kronice chybí

¹⁰ Dopsáno tužkou, pravděpodobně později

Poměry kulturní

Konečně rozhodnuto, že hřiště a stadion místní bude postaveno na pozemku mezi továrními vilami a dělnickou kolonií. 2/4. konána osvobozenecská přednáška. Svaz Čsl. mládeže žádá M.N.V. o příspěví v akci náboru nových členů.

Sportovní hry mládeže

(str. 232)

od dávký.

Vydány pro uspořádání akce T.O.Z. (Tyršův odznak zdatnosti).

Pořádán štafetový běh na oslavu říjnové revoluce.

Zavedeny lidové kroužky ruštiny pro pokročilé i pro začátečníky. Vedou učitelé. Kroužky Marks-Leninismu vede Dr. Jan Dosoudil.

Škola

Zápis: Národní škola¹¹ chl. děvč., řím.k., ev., ... bez.v.

Střední škola 96 " 104 " 180 " 19 " 1 "

Sbor střední školy čítá 8 čl. Začátek škol. roku byl slavnostní za přítomnosti rodičů a zástupců M.N.V.

Naboženství řím. katol. učila učitelka Anna Ševčíková z Pohory. Pobočky jsou při 1. a 2. třídě. Dobrovolně navštěvovali zdejší střední školu žáci z Obory, 16 žáků z Vísek, 11 ž. z Pamětic, 1 ž, z Mladkova. Lepší autobusové spojení umožnilo žákům výše uvedených obcí docházku do zdejší školy.

Podniky školní, brigády a p.:

102 žáci s 5 učiteli účastnili se hvězdné štafety požádané k šesté krajské manifestaci práce a socialistického soutěžení v Líšni.

II. tř. obdržela čestný diplom od okr. spořitelny za vynikající účast při spořivosti mládeže.

Účastnili se týdnu bezpečnosti

(str. 233)

pořádaném S.N.B.

Žáci seznámili s hasičským nářadím. 7krát v sezoně provedli žáci protimandelinkovou akci za účasti 76 ž. a 5 uč. Účastnili se štafety k 33. výročí velké říjnové revoluce.

Konána slavnost „Den armády“. Horničtí učni z Rosic a Mor. Ostravy seznámili žáky

¹¹ Statistické údaje pro národní školu chybí

s hornickým povoláním.

Pro děti z Koreje sebrali 920 Kčs.

Pro lepší zásobování měst. žáků sehnali nad kontingent 2375 l mléka, nasbírali 315 kg šípků, 46 kg léčivých bylin, odpadových hmot 3 kg na žáka průměrně, textilii 550 kg, železa 4500 kg, papíru 700 kg. Ve škol. roce pracovali žáci na tak zv. „brigádách“ a „úderkách“ při udržování a ozdobě školy, zřizovali sportovní hřiště, čistili okolí školy, uskladňovali topivo pro školu, pomáhali okopávat a sklízeti okopaniny, opatrovali parky, skládali dlaždice a kostky a t.d. Tak odpracováno několik tisíc hodin. O Dušičkách vybraly žačky u hřbitova 6320 Kč a pak ještě 6030 Kč, na strom republiky 500 Kč. Tohoto roku založen ve škole odb. učitelem Vejrostou pionýrský odbor „Junáka“.

Velká účast žactva při průvodu (vlastní alegorický vůz) i při provádění programu na 1. máje. Víťali jezdce závodu Varšava

(str. 234)

Praha, účastnili se koncertů hudeb. školy, vzpomínkových oslav bojů u „Dukly“, oslav 53. naroz. presidenta Kl. Gottwalda, státního svátku, Leninových oslav, Čsl. sovět. přátelství; nezapomenuto ani na jubileum Boženy Němcové, bas. Jiřího Wolкера, rus. bás. Vlad. Majakovského. Dále vzpomenuto 100. výročí narození T. G. Masaryka. V týdnu od 20.-26. února připoměli si žáci historických událostí únorových z 1948.

Také svátek matek oslaven průvodem dětí a pestrým programem.

Sdružení rodičovské jest vedeno 11 členným výborem.

Utvořeny zájmové kroužky zahrádkářský, pěvecký, přírodovědecký. Jest zavedena ve všech třídách (kromě 1.-3.) žákovská samospráva. Pionýři jsou rozděleni ve 2 skupiny a 7 oddílů.

Národní škola má 460 svazků žákovské a 205 sv. učitelské knihovny. Střední škola má 293 sv. žákovské a 490 učitelské knihovny.

Knihovna obecní má 1509 svaz. a 186 čtenářů. V závodě „Vitka“ jest závodní knihovna (Gottwaldova).

Kultur. komise

Podniky kulturní komise: „Vývoj lidské společnosti, ref. J. Bouda, „Lenin a jeho dílo“, ref. F.

Zoubek, „Bezpečnost

(str. 235)

v dopravě“, ref. Slaměník (S.N.B.), „Život ve Svitávce před 500 lety“, ref. kronikář, „T. G.

Masaryk“, ref. J. Hoffmann, „Den žen“, ref. L. Hoffmannová, Kurs pomazánek pořádala M. Bednářová. „Bedř. Smetana“, ref. řed. Linda, „Ovocné stromy“, ref. Jind. Vavroš, „Boskovsko a Blanensko“, ref. Klíma, „Lenin a jeho dílo“, ref. J. Hoffmann, o hudbě přednášel Dr. Dokoupil.

„Slovenské národní povstání“, ref. J. Hoffmann, „Den horníků“ a „30 let Rudého práva“ (časopis), ref. L. Senz a A. Vejrosta, „Vznik Čsl. armády“, ref. J. Hoffmann, „Kulturní potřeby naší obce“, ref. řed. Klíč, „Výročí znárodnění těžkého průmyslu“, ref. J. Hoffmann, „Proč spoříme“, ref. Jos. Daneš, „33. výr. říjnové revoluce“, ref. Dr. J. Dosoudil, „Výročí bitvy na Bílé hoře“, ref. A. Vejrosta. „Narozeniny J.V. Stalina“ a „Vánoční strom“, ref. J. Hoffmann. Správa zdejšího „Kina“ pečuje o pěkný vzdělávací i zábavný program, proto jsou představení četně navštěvována. Jen místnost „Kina“ jest nedůstojná pro Svitávku.

Celkově vzato, Svitávka i v kulturním ohledu patří mezi přední místa Boskovska. Jako průmyslové místo jest zvláště do sociálního a socializačního vývoje zaměřena. Těžko se ten nový život u nás buduje, ale obtíže jsou při všech začátcích velkých věcí. Jen více poctivé práce, svornosti, důvěry jedněch k druhým!

(str. 236)

K tomu se musí nésti výchova mladých i starších. Kronikář sám pozoruje, že občané svitávečtí svou umírněností a seznamováním se s novými ideami jsou na dobré cestě k dobrému ane nedosažitelnému cíli.

Poměry zdravotní, rekreace

Zdravotní stav obyvatelstva se spíše zhoršil než zlepšil. Nebýti profylakčních opatření, to by tuberkulosa řádila! Opět v okolí mlýnu vyskytly se asi 2-3 případy břiš. tyfu. Ještě dobře, že lidé jsou celkem, zvláště u dětí, čistotni.

Konány zdravotnické přednášky, které bývají vždy četně navštíveny. Nařízena ochranná opatření proti měknutí kostí u hospodářských zvířat.

Důvěrníkem pro Čsl. červ. kříž za Svitávku jmenován ředitel stř. školy, Jarosl. Staníček.

Nařizuje se pěstování léčivých bylin. Některé zde (jako heřmánek pravý – kamilky) téměř vyhynuly a bylo jich tu dříve tolik, že byly obtížným plevellem.

Zdravotnímu referentu uložena evidence studní a vodovodů.

Vyhlášen přísný zákaz vylévání splašků do potoků, zvláště do Sebránku, po pokutou 100 Kčs.

Také husy a kachny tam nesmějí; ale jsou tam stále.

(str. 237)

Sebranický M.N.V. jest pořádán, aby zakázal znečišťování Sebránku.

Konstatováno, že voda ve školní studni je závadná. Toho lidí jaksí málo dbají a také nebezpečí četných infekčních nemocí. Nejvíce lidí opět onemocnělo na chřipku, anginu, křečový kašel, osýpky, spálu, záškrť, zápal plic a pohrudnice, zápal slepého střeva, tuberkulosu plic, kostižer (Lupus), žaludeční vředy, žaludeční a střevní katarhy. Penicilin opět zachránil několik životů. Velmi svědomitě pracoval obv. lékař M.U.Dr. Isid. Maršálek.

Život spolkový

Tohoto roku jako činné spolky byly: „Tělocv. Jedn. Sokol“, „Sbor dobrovol. hasičů“, „Rada žen“, „Závodní sportovní klub „Vitka“, „Svaz válečných poškozenců“, „Okrašlovací spolek“, „Svaz českoslov. mládeže“ a „Jednotný svaz čes. zemědělců.“

Členové hasičského sboru žili vždy jakýmsi soukromým takřka rodinným životem. Konali své povinnosti dobrovolně a tudíž obětavě a dobře. Námezdní hasiči by nemohli býti lepší. Staré přísloví „Mus je velký pán, ale já chci je pán ještě větší“ platí jmenovitě u hasičů. Pěkný bratrský poměr mezi členy se nezkalil a vedení jsou nadále samozřejmým, sociálním, obětavým duchem lásky k bližnímu. K nářku předsedy o nezájmu

(str. 238)

a nečinnosti některých členů sboru nutno na vysvětlenou podotknouti, že dnešní členové hasič. sboru účastní jsou i jiných četnějších než dříve organizací, zvláště politických a účastenství v nich ubírají mnoho volného času. Členové jsou příliš rozptýleni. Ostatně dolepané podniky sboru svědčí o uspokojivé organ. činnosti. Vytčen plán vzájemné pomoci v okrese Boskovice.

Účast na kursu osvětové a tělesné výchovy. Účast (i pořádková) na oslavách 1. máje a různých jubileích. Účast na sjezdu hasič. v Letovicích. Pořádán kurs samaritské služby ve Svitávce. Provedena reorganizace sboru (sbor rozdělen ve 3 družstva a 1 náhradní). Účast sboru na okrskovém cvičení v Sebranicích. Pořádková služba při běhu „Svazu mládeže“, závodu motocyklových a p. Odeslání mírové resoluce. Rozvržení a konání žňových hlídek. Hasičský ples (výnos 13.340 Kčs). Ples a hody s „Národní frontou“ a „Sokolem“. Valné hromady účastnilo se 20 čl. Schváleny zprávy činovníků a přibírání noví členové. Ve volbách zvoleni vesměs dosavadní činovníci.

„Sokol“ uspořádal kromě obvyklých pravidelných cvičení velké hody staromoravské s národními tanci,

(str. 239)

a předsedou M.N.V. jako starostovi obce (rychtáři dříve) předáno při této zábavě „právo“. Uspořádány velké „Šibřinky“ masopustní, pouťová zábava, pomáháno škole při dětských zábavách, představeních a jiných podnicích.

Podobnou činnost projevil i „Svaz čsl. mládeže“, který k tomu ještě hodně pěstoval různý sport, hry (kopanou, házenou, košíkovou, běh, hru na kulečnicku).

„Rada žen“ pořádala časté organ. schůze s program hospodářským, kulturním a p.

Účinkovala při různých místních kulturních podnicích. Místní „Kino“ (nyní sestatněné, dříve válečných poškozenců) předvádělo filmy české a hlavně ze života bratrského sovět. Ruska. (Cesta vpřed, Bitva a koleje, Čapajev, Dětství Gorkého, Dobyetí Berlína, Kamenný kvítek, Pět Sullivanů, Pilot Čkalov, Polární hrdinové, Filosofská historie a pod.) Filmy byly celkem hodnotné poučné i zábavné v žádném případě znemravňující.

Různosti

Bezdětní manželé Živných ve Svitávce za vlastní přijali (adoptovali) jednoleté děvčátko-sirotka a pečlivě se o ně starají. Příklad k následování. I krkavčí matka se tohoto roku ve Svitávce našla. Jedna svobodná dívka zadusila

(str. 240)

novorozeně a odložila v houští u dráhy. Příčinou vraždy nebyly stísněné sociální poměry. Pachatelka odsouzena na 5 roků do vězení.

Počasí tohoto roku bylo celkem příznivé. Zima mírná, jaro přineslo dosti žádoucí vláhy.

Počátkem léta bylo sucho a horko. V červenci přišlo několik vydatných dešťů. Úroda obilí i okopanin pěkná, ovoce dosti.

1951

Politické poměry a veřejný život

Činnost polických stran ve Svitávce se stranou komunistickou v čele nedoznal tohoto roku zvláštních změn. Konány schůze akčního výboru, ve kterých stanoveny a probrány náměty politické a hospodářské. Jednotlivé složky (odborné) strany K.S.Č. konaly průměrně měsíční schůze dle pokynů okresního a krajského vedení strany.

Ve správě obce a vůbec ve veřejném životě zapojeny všechny vrstvy obyvatelstva dle svých sil a schopností, ať jsou straníci (členové KSČ) nebo ne, a platí to po zásluze o zdejší inteligenci, která ač někde jednotlivě neorganizována ve straně, stává se z rozumových a zkušenostních důvodů spojkou mezi organizovanými a neorganizovanými a různými třídními složkami obyvatelstva. I na dále jest celkem obstojný poměr (až na malé výjimky) dělnictva k zemědělcům (rolníkům) ; pomáhají si navzájem v těžkém boji existenčním. Není tu zvláštní nevráživosti mezi majetnějším a méně majetným Boháčů venkovských v pravém slova smyslu není; ostatně se tu nedá o takovém vykořisťování mluvit. Rolníci pomáhají chalupníkům a dělníkům potahy a tito oplácejí práci na poli. U zemědělství jeví se značný nedostatek pomoci, protože obyvatelé oběho pohlaví volí raději

(str. 242)

práci v t.zv. lehčím nebo těžším průmyslu, pokud je ještě nějaké místo volné.

O socialismu a socialisaci se zde hodně mluví, ale jsou to často jen slova frází bez hloubky, bez skutků. Mnozí lidé si něco přečtou, a aniž by čtenému rozuměli, ohánějí se tím a bijí kolem hlava – nehlava. To tedy není ani sociální ani socialisační boj: Minulými válkami lidé ať důvodně či bezdůvodně naučili se záviděti si, nenáviděti, nebo aspoň býti hodně lhostejnými. Naučili se záviděti si lepšího ustrojení a lepšího sousta. Mnozí žijí nad poměry, uskrovniti se neumějí. Stará družnost mizí. Není chladnosti jen mezi lidmi různých náhledů v různém smyslu. Nevraživost se vloudila i mezi soudruhy. O rovnosti a bratrství se ještě jen sem tam píše. Stává se často, že občan i soudruh, který se skutečně nebo domněle vyšplhal (kolikrát všelijakým způsobem) na vyšší příčku společenského žebříčku, zapomíná velmi brzy na zásady socialismu, jeho sebevědomí se závratně až do hlouposti

(str. 243)

povýší, a není-li mu strana ve všem po vůli, propadá skutečnému šosáckému měšťanství a

sobectví. Strana stává se často nástrojem sobeckých aspirací, zástěrkou různých nedostatků a hříšků. Potrefení, kterým se všechny plány na 100% nepovedou, na stranu hubují a ji odmítají. Je málo přátelského rozhovoru; jeden před druhým bojí se otevřeněji promluvit ze strachu před případným udáním i když nejedná se o nic protistátního nebo protizákonného. Až se životní poměry upraví, zlepší, dostaví se náprava. Obratem ruky se to nestane a výchovy bude třeba příkladní.

Manifestace a oslavy

Oslaveny památné dny presidenta republiky, generalisima ruského Stalina, některých členů vlády (Zd. Nejedlého).

Pořádána mírová manifestace a podepisování mírových adres. 1. květen oslaven velkým průvodem za účasti škol. dětí i dospělých všech tříd, spolků a organizací. Průvod ubíral se s hudbou ověncenými ulicemi z „Podhradí“ na sportovní hřiště. Velmi pěkně vyjímaly se krojové skupiny. Po zazpívání hymen a proslovu člena O.N.V. žáci obou škol vyplnili další program recitacemi, zpěvy, tanečky v krojích. Na konec byla všeobecná lidová veselice za pěkného počasí.

(str. 244)

Správa obce

Správa obce je v rukou Míst. Národ. výboru a akčního výboru. Členové M.N.v. za tento rok byli: Koháček Jan, předseda, Hrubý Bohuslav, místopředseda, Boháček Em., Kobza F., Křížová Ž., Hoffmanová Lib., Klíč Fr., Entler Jos., Bílek Josef, Valehrach Jos., Tyleček Jan, Cvrkal, Petrů F., Kouřil J., Jaroš Al., Hájek R., Věžník Ant., Horák Adolf, Šaršón F., Janík K., Vlk F., Barták L., Sychra Miloš, Svoboda Fr. a Tausig J.

Referenti: Plánovací – Sychra Mil., Bezpečnostní – Hronek Ad., Osvěta – tělovýchova – sport – Klíč F., Sociálně polit. – Tyleček Jan, Zdravotnictví – Hájek P., Finanční – Hrubý B., Hospodářství – Cvrkal, Zemědělství – Šaršón Fr., Výživa – Křížová Ž., Technika – Svoboda F.

Členové akčního výboru: Boháček Em., Kraváček L., Petrů F., Sychra Mil., Bílek Jos., Svoboda R., Krejzta F., Jaroš Al., Zoubek Jos., Tesařová F., Šaršón F., Čejková F., Valehrachová Jarm.

Rada žen: Tesařová F., Krejstová T., Valehrachová J.,

(str. 245)

Hoffmannová Lib., Kobzová R.

Za účelem poučení předsedů M.N.V. konáno v Boskovicích jich školení. Též provedena t.zv. „instruktáž“ (školení) funkcionářů M.N.V. Předseda M.N.V., Koháček Jan odstoupil a na jeho místo zvolen Emanuel Boháček všemi přítomnými hlasy (22).

Ku mnohým již stávajícím komisím přibyla ještě komise masná.

Schválena uzávěrka účetní za r. 1950. Dlouholetý budovatelský plán Svitávky vzat na vědomí.

Na M.N.V. zavedeny hovory s občanstvem za informačním účelem.

Různá usnesení a práce M.N.V. v ohledu hospodářském jakož i obhospodařování usedlosti č. 100 uvedeno v oddílu „Hospodářské poměry.“

Výstavba obce

Výstavba obce zračí se v níže uvedených podrobnostech:

Plánována změna napjetí elektr. proudu ve Svitávce z 120V na 220V. Dům č. 5 (usedlost Mazalových) je na spadnutí. M.N.V. stará se o jeho záchranu. Poštovní správa vybídnuť, aby údržbu (opravy)

(str. 246)

místností poštovního úřadu ve Svitávce sama si obstarávala, protože nájemné, které tento úřad obci platí, je podnormální.

Stanoveny plány stavebních investic na r. 1951. Most přes Svitavu u Hor. mlýna shledán nezpůsobilým a přikročeno k jeho obnově. Objednáno 200m² žulových kostek na vydláždění cesty ku hřbitovu. Na opravu strženého mostu (povodní) přes Svitavu přispěl O.N.V. 30.000 Kčs. Kaplička na „Hradisku“ je ve velmi chatrném stavu; majetníci (rodina Součkova) vyzváni, aby ji opravili. Jedná se o opětné rozšíření hřbitova. Na kominíky jdou stížnosti, že jsou ve vymetání komínů liknaví. Oznámeno na patřičné místo a zjednána náprava. Položky na opravu školy byly škrtnuty. Bude prý to zahrnuto do jiné akce. Do školy zaveden vodovod. Kostel vkusně opraven. Byla vyhlášena soutěž na úpravu a výzdobu obce. V tomto ohledu je sto zachránit obec neunavný pracovník, svědomitý, dosavadní předs. okrašlovacího spolku

(str. 247)

ve Svitávce, Miloš Sychra.

Obec dostala povolení, aby v 5letce vystavěla 5 bytů a provedla kanalisaci v Podhradí. Škoda, že na to také nedostala peníze. Za želez. mostem k „Domkům“ postaveny 2 nové domky rodin Kotoučkovy a Grünovy.

Komunikační poměry

Polní cesty udržována v pořádku. Ulice F. Řepky podél potoka „Sebranu“ naštěrkována a uvalena. Štěrk byl dost hlinitý; bude bláto brzy. Přes Svitavu opraveny po příp. postaveny 2 mosty.

Autobusové spojení mezi Boskovicemi a Letovicemi přes Svitávku se o 1 pár autobusů rozmnožilo. Jízdní řád železniční i autobusový hověl dobře potřebám našeho obyvatelstva, zvláště dělnictva. Telefonní linky vykazují časté poruchy.

Poměry hospodářské

Přípravnému výboru J.Z.D., ve kterém jsou zastoupeny téměř všechny třídní vrstvy obyvatelů, nepodařilo se ani tohoto roku 1. typ J.Z.D. uvést ve skutek. Příčin je více a hlavně nechť rolníků do J.Z.D. vstupovati a jejich obavy z budoucnosti.

(str. 248)

Zatím soutěží jednotliví hospodáři v práci v dodávkách svých výrobků. Tedy také rozorávání mezi posud se nestalo a rolníci zdejší majíce své potahy, odmítají užívati státních strojních stanic až na malé výjimky. Tím také nezačato s výstavbou společných chlévů, teletníků, drůbežáren a p.

Včelařství jest téměř na vyhynutí. Málo pastvy a ještě méně cukru na krmení včelstev.

Občané si vysazují menší i větší dílce polí ovocnými stromy a zakládají tak nebo reorganizují ovocnářské zahrady. Zahrádkářství se ve Svitávce značně rozmáhá. Příklad zeleniny není dostačující, tak si, kdo může, pěstuje zeleninu sám v zahrádkách.

Vaření povídlí se na nejmenší výrobu omezilo, taktéž sušení švestek; za to se hledí co nejvíce vypáliti slivovice, na které se dá hodně vydělati. Učitelství sbor místní začal s propagací a používání vědeckých method mičurinsko-lysenkovské agrobiologie¹² zatím rozborem půdy. Jak čas a prostředky dovolí, bude se pokračovati.

(str. 249)

Proti šíření mandelinky bramborové konány občasně (3-4krát) a důkladné prohlídky natí bramborových.

Zemědělské brigády použity byly hlavně na obecním statku a na Hodišce. Jednotliví rolníci

¹² více informací o vědecké metodě [zde](#)

použili hlavně ve žních pomocí dělnictva. Ti jim za to obdělávali pole svými potahy. Ministerstvo zemědělství dodalo družstvům a rolníkům různá nutná ústrojná i neústrojná hnojiva. (Dusíkatá, kainit, sůl draselnatou, soli fosforečné, vápno, Thomas. struzku a p.). Stromy v sadech postříkány vesměs „Dendrinem“ proti škůdcům. Rozmohli se hraboši a sadaři zle naříkají na jejich řádění. Není možno a lehkou dostati se jim na kůži.

Lesy obecné byly dle plánu probírány a vysazovány brigádami, hlavně žakovskými (2000 smrčků a modřínů). Zemědělci dodávali obilí, olejninu a okopaninu, hovězí a vepřový dobytek do družstva hosp. ve Skalici nad Svitavou. Odtud čerpány zlepšovací osevy i sadba. Honitbu a chov zvěře obstarávali nájemci honitby.

(str. 250)

Provedeno inventování lesů na podkladě nových hospodářských lesních plánů.

Z nemocí dobytčích řádila obrna a úplavice u vepřového dobytka, roztočová nákaza včel. Od většího množství myši si pomohla příroda sama. S vrabci je potíž. Je jich příliš mnoho na úkor ostatního zpěvného ptactva. Kromě koček (kterých je nadbytek) letos hlavně ťuhýci plenili hnízda drobných dobrodinců sadů.

Hospodářská usnesení M.N.V.:

Jednáno o zřízení místní drubežárny. Nařízen sběr slámy a sena pro horské obce. Projednán dodatečně rozpočet hospodaření na statku č. 100. Zásobovací referent naříká na potíže při zásobování. Zemědělský majetek č. 100 usneseno začleniti do budoucího J.Z.D. Nařízeno školení zaměstnanců M.N.v. Vyhlášen boj proti plevelům a zprávy o postupu posílány O.N.V. Konstatováno, že pro „černý“ odprodej vajec vážne dodávka vajec. V únoru ovocnářský kurs. Zavedena zemědělská zpravodajská služba; zpravodajem ustanoven Rud. Cerkal a Miloš Sychra.

(str. 251)

Plánuje se zřízení výhonu pro telata na býv. sportovním hřišti. V Boskovicích konán kurs pícninářský. Nařizuje se bedlivé hubení kryš a potkanů. Zrušen drobný prodej pečiva v pekárnách. Vyhlášeny zásady pro plnění dodávky mléka 1951. Nařizuje se řádný úklid na ulicích a náměstích. Konstatováno, že na lnu a řepě vyskytl se dřepčík a zahájeno hubení tohoto škůdce. Rozpis rostlinných dodávek na r. 1951. Hospodští dostanou přiděly nápojů dle plánu. Konán průzkum pracovních sil v zemědělství a zjištění pracovních sil na Boskovicku a zabezpečení žní. Nájemci polí vypovídají nájem, nemohouce pole obdělati. Podobně jsou

na tom i větší hospodáři. Bude podniknut průzkum – šetření o větrné erosi. Vyskytuje se mnoho ponrav a určeny odměny za sbírání. Schválen plán osevu meziplodin pro rok 1951. Proveden výkup obilí mimo smlouvy. Znovu zavedeno měřičné a námezdné za mletí žita a pšenice. Družstevní mlýn a pekárna v Mladkově bude zásobovati Svitávku pečivem. Tím pekaři ze Svitávky

(str. 252)

zmizeli. Pekaři odešli buď do ústředních pekáren nebo jiného zaměstnání, případně do důchodu. Vyhlášena prodejní doba v místních prodejnách. Plán obilních dodávek nemohl být docela splněn pro částečnou polehlost obilí. Rolníci, kteří nemohou dodávky splnit, budou podrobeni kontrole.

Určena a vybírána dávka z bytů (50 Kčs z jedné místnosti). Ovocné stromky obec letos nemohla vysazovati; nebylo lze stromky dostat. Úroda ovoce byla prostřední; něco květu zmrzlo, zvláště ty, které se dostaly do „ledových mužů“. Úroda obilnin byla až na „ležáky“ obstojná. Úroda řepy a brambor celkem dobrá. Příděl jednotlivým rodinám byl 50kg na osobu na rok. Osení podzimní bylo normální. Ceny jablek 8-15 Kčs za 1 kg, hrušek 7-14 Kčs, peckovic 6-20 Kčs (dle jakosti).

Sociální poměry

Vláda i M.N.V. pečuje dle možnosti o zlepšení výživy, ošacení a přebývání obyvatelstva jmenovitě mladých, což vidno z následujících poznámek:

Na Mateřské školce zavedena prázdninová péče o děti.

(str. 253)

Ustanovení kontroloři docházky dětí do Mateřské školy. Podán návrh na adaptaci domku č. 12 pro „Jesle“. Tento dům i se zahradou byl skonfiskován býv. řediteli zdejší tekst. továrny, Siegr. Wernerovi.

Obec Mladkov a Sasina přifařeny ku Svitávce.

Zaměstnanci na statku M.N.V. (č. 100) dostávají měsíčně po 3700 Kčs mzdy. M.N.V. vyhlašuje tresty do 500 Kčs ženám, které byvše vyzvány k okopávání řepy na statku č. 100 a nepřišly. Ženy ve Svitávce v životě sociálním umístily se čestně. Pracovaly (většinou) jak v rodině, v podnicích a jiných oborech, tak také i v organisacích, kde často předčily muže svou houževnatostí. Všude se dobře uplatňovaly; v průmyslu, na poli, v hospodářství, v kancelářích, v komunikacích. V místních úřadech podaly dosti iniciativních a praktických

návrhů. „Rada žen“ fungovala stále neochvějně, bez známek únavy. Jest se často diviti, kde tu sílu tělesnou i duševní berou.

Zaměstnání obyvatelstva Svitávky se příliš od dřívějšího směru neodchýlilo. Některé živnosti byly zrušeny (řemesla), zaměstnanci odešli buď do živnost. družstev

(str. 254)

nebo do těžkého průmyslu do Adamova, Blanska, Boskovic. Část správy vlnář. podniku „Vitka“ (tekst. tov.) se přestěhovala do Brněnce u Březové, kam zaměstnanci ze Svitávky denně dojíždějí. Muži odcházející do těž. průmyslu nebo do dolů nahražováni jsou v leh. průmyslu ženami. Zavedena jest většinou práce úkolová.

V obci je „Mateř. škola“, „Jesle“, „Družina mládeže“ (ve škole se pro ni též vaří), „Žňový útulek“. V továrně zdejší je vyvařovna pro dělnictvo, částeč. pro učitelstvo a pro některé soukromé rodiny. V místním „Ústavu pro přestárlé“ je 18 ošetřovaných. Ošetřování přestárlých obstarávají obětavé řádové sestry, které jsou v tomto ohledu téměř nenahraditelné. Bytová otázka u nás není posud uspokojující.

Veškerý lid pracující je účasten národního pojištění. Z peněžních ústavů dále v obci pracuje býv. „Kampelička“, nyní odbočka státní banky.

Poměry lidopisné

R. 1951 bylo	narozených	36	
	úmrtí	22	
	sňatků	24	(rozvod 0)

(str. 255)

Obytných domů 405, domácností 741, obyvatel¹³

Stav obyvatelstva se téměř nezměnil.

Lidových zvyků, obyčejů a jiných národopisných zajímavostí stále ubývá. Něco o vánocích, velkonocích, o pouti. To jsou však jen zbytky. Nářečí užívají již jen nejstarší lidé. Horáckého kroje již nikdo nenosí. Krojů nehoráckých (hlavně slováckých a slovenských) se užívá jen při oslavách a tancovačkách.

¹³ Počet obyvatel není uveden

Poměry kulturní

Škola:

Do školy národní zapsáno 102 chl., 73 děvč.

Do školy střední (měšť). “ 96 chl., 102 děvč.

Celá škola byla organisována jako 9letá.

Sbor národní školy čítal členů¹⁴

Sbor střední školy čítal členů¹⁵

Žáci z těchže osad jako v loni docházejí a dojíždění do školy.

Události a podniky školní:

Po slavnostním začátku školního roku 1951/52 byly konány za přítomnosti zástupců M.N.V., patronátního závodu, SRPŠ a školy hovory s občany o škole, jejichž

(str. 256)

účelem bylo vzbudit zájem veřejnosti o školní práci.

K mezinárodnímu dnu žen 1951 zavázali se členové učitel. sborů obou škol, že budou vychovávat žactvo tak, aby se z nich stali aktivní bojovníci za trvalý mír a že je povedou k prohlubování úcty a lásky k pracující ženě, matce, jako bojovnice za mír a nový společenský řád.

Výstavy KSČ v Praze účastnilo se 7 učitelů zdejší školy. Výstava byla instalována velmi zdařile a průkopnický. Všem účastníkům dala nahlídnouti do těžkých bojů dělnické třídy a přesvědčivě ukázala správnost nastoupené cesty.

Škola se přihlásila do IV. ročníku krajské soutěže spořivosti mládeže a za úspěšnou účast v soutěži bylo jí uděleno čestné uznání. Poměr k bratrskému Rusku dokumentován ustanovením kroužku Čsl.R.přátelství ze žáků nejvyšší třídy. Ku 34. výročí Velké říjnové revoluce byly uspořádány 2 štafetové běhy za účasti 120 žáků.

Z dalších oslav uvádí se oslava 55. naroz. pres. Klementa Gottwalda, Dne znárodnění (28. říjen), Měsíc Čsl.R.přátelství, oslava 72. naroz. J.V.Stalina, Den čsl. armády. Též 4. rok 5LP byl na škole slavnostně zahájen.

(str. 257)

¹⁴ Počet není uveden

¹⁵ Počet není uveden

Ve všech třídách bylo k ukončení M.Č.S.P.¹⁶ provedeno shodnocení vykonané práce a žactvo poučeno o významu Stalinské ústavy. Také na oslavu Dne horníků byla uspořádána školní besídka a do místního rozhlasu předneseno pásmo písní a recitací o hornické práci. K 150. výročí narozenin skladatele Ant. Dvořáka bylo ve všech třídách vzpomenuo životního díla našeho velkého hudebního skladatele. Podotýká se, že při všech těchto oslavných podnicích účastnili se učitelé i žáci proslovy, básněmi, písněmi a hudebními produkcemi. Je patrné, že škola dnešní není již tak uzavřenou institucí, jakou bývala. K lepšímu styku s občanstvem napomáhá škola i Rodičovské sdružení.

Knihovna učitelská má svazků¹⁷, žákovská svazků¹⁸.

Vydán důležitý výnos proti rušivým zásahům do vyučování a vstoupil v platnost nový školní řád. „Mírového pochodu“ účastnilo se 104 žáci, manifestačního „Běhu vítězství“ 40% žáků. Žáci vůbec účastnili se

(str. 258)

všech akcí míru.

Závěrečné zkoušky měly na zdejší škole zdařilý průběh pro rozumné názory přítomné komise. Tělesná výchova na škole byla rozšířena o hodiny branné výchovy. Žáci podnikli v květnu a červnu výlety do Bezkyd, Tater a jižních Čech. Založen odbor pionýrů (již v předešlém roce s akcí započato). Slavnost slibu s předáním šátků pionýrských konala se v Děl. domě za účasti veřejnosti.

V brigádách odpracovali žáci v různých oborech 2480 hodin pracovních.

Kulturní podniky mimo školu (kulturní komise):

Zavedeny „Vesnické noviny“. Konán ovocnářský kurs. Projednán a vyplněn dotazník o přírodních památkách. Vyhlášena soutěž knihoven a rozdělení knižních odměn. Provedeno řádné ustanovení kulturní komise M.N.V. a osvětové besedy.

Protože obecní knihovník, Vojtěch Maňoušek, zbaven byl funkce, zvolen na jeho místo odb. učitel, Alois Vejrosta. O odstupujícím knihovníku dlužno říci, že knihám a knihovnictví rozuměl.

¹⁶ MČSP - Měsíc československo-sovětského přátelství

¹⁷ Počet svazků není uveden

¹⁸ Počet svazků není uveden

(str. 259)

Z hudebního světa. Odbočka hudební školy v Boskovicích vykonala ve Svitávce vyučováním malých adeptů hudby slušnou práci, kterou částečně bylo lze pozorovati na 4 vystoupeních malých muzikantů. Jinak pořádán symfonický koncert (skladby čes. klasiků), koncert Hyčkova kvarteta a koncert souboru hudební školy Jar. Kvapila z Brna.

Zdejší ochotnické divadlo představení „Tvrdohlavá žena“ a „Na jih od 30. rovnoběžky“.

Z kursů pořádán byl kurs Mičur. agrobiologie a kurs o divadelním maskování.

Místní „Kino“ koná pilně svoje poslání předvádějíc pásma (filmy) historická, přírodovědecká, zeměpisná, veselá i truchlivé obrazy ze současných událostí a leccos pro zasmání.

(str. 260)

Zdravotní poměry – rekreace

Zdravotní stav obyvatelstva ve Svitávce se oproti předešlému roku nezlepšil. Nejvíc si lidé naříkají (a také trpí) chorobami nervů. Život stal se nenadále příliš překotným a zastihlo to mnohé nepřipravené. Kromě nervových nedostatků trpěli lidé ponejvíce nemocemi infekčními jako epidem. chřipkou, spálou, osýpkami, rakovinou, tuberkulosou plic, epidem. žloutenkou, černým či křečovým kašlem. Z jiných chorob byly to jmenovitě angina, sklerosa, záněty plic a pohrudnice, pobřišnice, žaludeční vředy, katarhy hltanu, průdušek, žaludku a střev; úplavicí cukrovou trpí také i někteří docela mladí lidé. Kromě toho uvádí se ještě ischias a kloubový rheumatismus. Tyfem onemocnělo 8 osob. Proti všem těmto nemocím bojovala velmi pokročilá věda lékařská co nejúčinněji, používajíc výborných léků jmenovitě penicilinu a streptomycinu.

Jednotlivosti ve příčině zdravotnické:

Kurz Čsl. Červ. kříže o obvazové technice. Prohlídka (ovšem zdravotní) všech veřejně zaměstnaných osob.

(str. 261)

Zřízeno zubní ambulatorium ve zdejší továrně. Prováděno očkování proti neštovicím, spále, záškrtu. Veterinářská služba byla rovněž sestátněna. Občan Ferd. Kučírek ustanoven místním zootechnikem a vybaven náležitými pomůckami. Žačky nejvyšší zdejší střední školy vyzvány ku vstupu do zdravotních škol. Jednáno o zřízení zdravotnického střediska v Malé vile. Velmi nutné již bylo nařízení M.N.V. ohledně čistoty ulic a prostranství zvláště před cukrárnami. Shledány závady v potravinách zvláště v mase a uzeninách. Studny shledány většinou

v závadném stavu. Jedna musila býti uzavřena.

Dělníci a děti použili různých rekreací zvláště v lázních a letních táborech.

Obvodním lékařem byl M.U.Dr. Isidor Maršálek, lékař velmi činný a svědomitý.

Život spolkový

Z dosavadního počtu spolků dobrovolně se rozešel „Okrašlovací spolek ve Svitávce“, který velmi dobře a obětavě pracoval na ozdobě a úpravě Svitávky.

(str. 262)

Tohoto spolku je škoda! Zvláště zasloužil se o zdárnou činnost tohoto spolku dosavadní předseda, Miloš Sychra, a pomocnice Žofie Málková. Působnost zrušeného spolku převzal M.N.V.

Také vymazán ze seznamu spolek ochotnické divadlo „Tyl“. Mládež ze Čsl. svazu mládeže a Sokola-Vitka utvořili nový divadelní kroužek.

Tělocv. jednota Sokol-Vitka pokračuje ve svých cvičeních, sportu, zábavách a účastní se jako Svaz mládeže všech příležitostných kulturních podniků (Běh vítězství, manifestace pohotovosti, besedy, mírové manifestace, oslavy a t.d.).

Tohoto roku stalo se sloučení „Požárního sboru“ Svitávky a „Požárního sboru“ továrny „Vitka“ v „Místní jednotu československého (sboru) svazu hasičstva“. Přesto, že oba sbory byly sloučeny, má každý sbor na dále svého velitele a samostatná cvičení.

Různosti

Počásí 1951 bylo úrodě celkem příznivé. Na jaře dosti přšelo; vše se mohlo vyvinouti. Potok Sebránek se při červencové průtrži mračen rozvodnil a zaplavil pole

(str. 263)

na „Bahnech“. Voda nemohla odtéci, utvořila bažiny, ve kterých se líhla mračna komárů. Zvlášť vykopanou stokou musila býti voda odvedena.

1952

Veřejný život a politické poměry

Politický život v rámci čl. strany komunistické se celkem ustálil a ubírá se vývojovou cestou, což patrně z činnosti výboru strany, jejích složek, závodních rad a p. Bylo zřejmé, že snažil se každý, pokud bylo lze vykonati, co sobě, rodině a národu za povinnost vytčeno. Ovšem, že v tomto koloběhu nebylo nouze ani o různé výstřelky a nedopatření, ať úmyslné či neúmyslné, zaviněné tak rozmanitými okolnostmi. Je tu velký přelom a přechod sociální do nových, netušených poměrů a je mnoho těch, kteří se s tímto poněkud náhlým obratem nemohou dobře vyrovnati. Bude nutno mnoho poučení a hlavně dobrých příkladů ve všech složkách obyvatelstva.

Ve Svitávce se vzájemný poměr těchto složek v r. 1952 valně nezměnil; tím méně doznal nějakého zhoršení. Svědectvím toho jsou rozmanité, menší i větší události, politické i nepolitické, které pisatel této kroniky tentokrát do tohoto oddílu zařadil. Jsou to

částičky denního života Svitávky.

Hlavní záležitostí, kterou se správa obce a celá veřejnost zabývá ať příznivě nebo nepříznivě, jest postup prací v zřizování J.Z.D. ve Svitávce (J.Z.D. = jednotné zemědělské družstvo). Je to příliš nové a budí to u některých interesentů rozpaky i obavy z budoucnosti. Podaří-li správě obce přesvědčiti lid zemědělský, že mu v J.Z.D. nehrozí žádné hmotné i mravní nebezpečí, nebude ku zdárnému konci daleko.

Z ostatních veřejných událostí uvádí se jubilea a oslavy presidenta republiky (narozeniny, jmeniny), členů vlády a jejich projevy, vzpomínky a oslavy předních zakladatelů a budovatelů nynější velmoci ruské s našim národem úzce spjaté (Lenin, Stalin, Gorkij a t.d.) Patrně tak z projevů a přednášek (Lenin žil a bude žít, Velké stavby komunismu a pod.). K tomu druží se výstavy knih z ruské literatury i našich ze značné části sepsané našimi nynějšími státníky.

Veřejnost svitávecká projevila velký zájem

o mír na projevech mírových (Beseda a práce pro mír, Boj za mír, Sovětská

mírová smlouva, lépe řečeno nabídka západním mocnostem, Mírová politika SSSR a boj proti remilitarisaci Německa). Ku vzniku a k dalšímu životu socialismu vztahovaly se: Vznik oslav 1. máje a pásmo k 1. máji, Manifestace 1. máje s kulturními vložkami, Oslava velké říjnové revoluce, Oslava dne vítězství, Vítězný únor. U příležitosti nástupu do 4. roku „pětiletky“ rozebrány úkoly nové školy, stanoveny různé závazky ve prospěch státu a strany KSČ, Hovory M.N.V. o plnění plánu v zemědělství, průmyslu, zvláště těžkého, informativní přednášky o hornictví (Den horníků) a t. d.

Ovšem nezapomenuto na armádu (založení „Svazarmu“ a spolupráce s ním, úkoly „Svazarmu“).

Veřejnost v zájmu bezpečnosti poučována jmenovitě S.N.B. o bezpečnosti na ulicích a silnicích. Velmi časové a cenné byly přednášky zdravotní (uvedené v oddílu „Zdravotní poměry“).

Z historie vzpomenuo výročí naroz. a úmrtí Jana Amosa Komenského, tragedie lidické. Uctěna také

(str. 267)

památka padlých a umučených ve 2. světové válce.

Správa obce

Složení Míst. Nár. Výboru: Boháček Emanuel, předseda, členové rady: Sychra Miloš (plánovací referent), Neuman Jindřich (bezpečnostní referent), Klíč František (kulturní referent), Tyleček Jan (sociální referent), Hájek Rudolf (zdravotní referent a II. náměstek předs.), Hrubý Bohuslav (finanční referent a I. náměstek předs.), Cvrkal Rudolf (hospodářský referent), Šaršon Frant. (zemědělský referent), Zoubková Josefa (vyživovací refer.) a Svoboda Frant. (technický referent.).

Další členové: Dittrich Josef, Křížová Žofie, Hoffmanová Libuše, Kobza František, Valehrach Josef, Jaroš Alois, Kouřil Jan, Věžník Antonín, Havíř Vojtěch, Bárta Ladislav, Bílek Josef, Vlk František, Horák Adolf, Valehrachová Jarmila, Tausik Jiří, Kraváček Lad., Pražáková Růž., Svoboda Rudolf, Koláček Karel.

Administrativními úředníky jsou: Janík Karel (nar. 7/11.1909 ve Svitávce) zaměst. od 30/10 1950, Valoušek Antonín nar. 14./9.1896 v Letovicích, Entlerová

(str. 268)

Jarmila, naroz.....¹⁹

Členové Akčního výboru Národ. fronty:

Petrů J., předs., Bílek Josef, Čejková Fr., Sychra Miloš, Kraváček Ladislav, Boháček Eman.,
Věžník Ant., Landová Eliška.

Členové výboru žen:

Okáčová Anežka (předs.), Zoubková Josefa, Švancarová Josefa, Tesařová Frant., Tomášková
Irena.

Dosavadní tajemník M.N.V., Bedř. Malach, odešel ze služby obec. tajem. ve Svitávce.

Ustanoveny tresty za vyzrazení úřed. tajemství v radě M.N.V. Za náhradní administrativní sílu
při M.N.V. přijat Alois Bubeník ze Sasiny. Konána instruktáž pro finanč. referenty a
pokladníky, podobně i o novém vyúčtování potravinových lístků. Informační kurs pro
předsedy a tajemníky M.N.V. Uznána dobrá práce referentů v M.N.V. Účetní uzávěrka za r.
1951 schválena.

Výpůjčka na stavbu školy per 300.000 Kč (půjčila fa Moos Low-Beer) převzata byla státem.
M.N.V. má své působiště a kanceláře v obec. domě („Na Vlachovém“).

(str. 269)

Výstavba obce

Opraven předek školní budovy. Opravy by potřebovala celá budova. Na opravu školy došla
dotace 100.000 Kčs.

Uvnitř školy i školky provedeny menší opravy a malířské práce. Též pořízena železná brána
do školního dvoru.

Na výstavbu koupaliště jest M.N.V. ochoten přidělit z obecního lesu kulatinu a starší trámy.
Na nutné již rozšíření obecního hřbitova zařazena částka 400.000 Kčs. Plánuje se úprava jižní
části hlav. náměstí v park. Část tato sloužila posud za útočiště různých skládek a potulných a
zábavních podniků. Obnoven most přes Svitavu (dřevěný).

Komunikační poměry

Vyštěrkována a uválena okresní silnice od mostu autostrády na Vaculku. Obecní cesta na

¹⁹ Údaje chybí

„Lubinách“ navezena a opravena. Jinak komunikace, železniční a autobusové spoje jakož i telefonní a telegrafní nedoznaly od předešlého roku změny.

(str. 270)

Poměry hospodářské

Přípravný výbor J.Z.D. koná další přípravy ve příčině zřízení J.Z.D. ve Svitávce. Prvky základní by tu již byly. Statek M.N.V. č. 100, pozemky k faře náležející, pozemky obecní a pozemky zemř. Sedláka Jos. K rozorávání mezí v nejlepším případě dojde, až následujícího roku. O.N.V. se snaží záležitosti upravit tyto, ale okolnosti se snahou touto se nesrovnávají.

Lesy M.N.V. přecházejí do vlastnictví státních lesů. Majitelé lesa dostanou přiděl 3m³ dříví. 28/8. účastnil se míst. refer. zemědělství aktivu zeměděl. referentů a agronomů. Jest nářek na mléko v ohledu kvantitativním a kvalitativním. Konstatováno, že tučnost mléka v červnu (!) je pouze%²⁰. Vyživovací komise slíbila učiniti nápravu a omeziti udílení křestu mléka. Též vyživovací referent vyšetří příčiny rozdílu v tučnosti mléka.

M.N.V. odmítá žádosti za odprodej pozemků jednotlivcům ze spekulčních důvodů. Statek Hodiška byl po rozdělení přidělen jednotlivým výkonným rolníkům k obdělávání.

(str. 271)

Součkův hostinec (hospoda „Panský dům“) byl²¹ převzat do kommunálu.

Nařízeno pěstování majoránky (Originanum) ve velkém.

Svitávka zařazena do oblasti obilnářské s průměr. katastrál. výnosem 33.68 Kčs.

Myslivecká společnost je ochotna vysazovati lesní stromky v obecních lesích a darovala na nákup stromků (sazenic) 1560 Kčs. Odvážení dřeva musí se účastniti i majitelé kravských event. volských potahů.

M.N.V. žádá O.N.V. o poskytnutí větší iniciativy zvláště v hospodářských věcech. Při zjišťování zemědělské půdy budou spolupůsobiti Frant. Šaršon, Boh. Hrubý, Ferd. Kučírek a Jaroslav Štoudek.

Tohoto roku vyskytla se v obci sporadicky dobytčí nemoc slintavka a kulhavka. Ovšem učiněna rázná opatření proti šíření se nákazy (zákaz shromažďovací, zákaz hromadné návštěvy kostela, hostinců a p.)

Rozpisy dodávek na r. 1952 schváleny.

²⁰ Údaj není uveden

²¹ tužkou vepsané „ne“ (nebyl)

Z hospodářských přednášek: „Společné žně“. Konána zemědělská beseda s filmem „Jak v SSSR

(str. 272)

budovali kolchozy.“

Včelařství k velké škodě národohospodářské zde upadá z více příčin. Odstřel zvěře v tomto roce obnášel 3 srnčí, 42 zajíců, 36 koroptví, 18 bažantů, 5 lišek, kun 0, jiných drobn. škodných šelem ..., dravých ptáků²² Stromoví ovocné málo vyrazilo do květu, a co rozkvetlo, většinou pomrzlo pozdními mrazíky. Peckového ovoce trochu bylo, ale jablek a hrušek velmi málo. Byl proto nemalý nářek; ovoce pro děti nebylo a hospodyně neměly náplň do pečiva. Občas do obchodů ovoce dovezeno a na to pak čekaly řady dvojic (t.zv. fronty).

Různé celostátní oslavy provázeny byly různými závazky zvýšení výroby, zpevňováním norem a soutěžením v jednotlivých závodech, škole a hlavně v míst. tekst. továrně.

Protože na jaře napršelo a zvláště, že duben byl velmi příznivý, obilí dobře odnožilo a okopaniny založily. Ve žních bylo velmi teplé suché počasí a úroda dobře sklízena. Ozimní setí a sklizeň okopanin velmi zdržována stálými podzimními dešti.

(str.273)

Na náměstí a v „Panském domě“ konány 3 trhy na různé potřebné zboží. Bylo zboží ze všech oborů potřeby a kupců dosti. Podařilo se to. Upomínalo to na konání výročních trhů ve Svitávce.

Cenník potravin r. 1952

Druh potrav. „na lístky“	K	hal.	Druh potrav. „volné“	K	hal
káva 1 kg	-	-		1500	-
čaj “	-	-		1600	-
mléko 1 litr	4	20		12	-
tvaroh 1 kg	15	-		80	-
sýr (kousek)				6	-
máslo 1 kg	80	-		450	-
mouka 1 kg krup.	18	-		38	-

²² číselné údaje zvěře dopsané tužkou později, poslední dva údaje chybí

mouka 1 kg hladká	12	-		32	-
krupice 1 kg	22	-		42	-
kroupy 1 kg	-	-		32	-
mák 1 kg	-	-		120	-
káv. náhražky	-	-		7	50
Cikorka	-	-		4	50
cukr 1 kg	-	-		140	-
ocet 1 litr	-	-		11	-
líh na pálení 1 litr	-	-		12	20
petrolej 1 litr	-	-		9	60
sůl 1 kg	-	-		4	60
chléb 8 - 16 Kč					
		Oděv			
punčochy	100	-	až	500	-
vycház. boty mužské	600		až	1500	-
pracovní muž. i žen.	450				
prací šaty z kartounu	550				
látkové (vlna i bavlna)	3000				

(str. 274)

Sociální poměry

Rozsah zaměstnání obyvatelstva se proti předchozímu roku valně nezměnil. Něco málo lidí (někteří zahradníci a zemědělci) odešlo z dosavadního zaměstnání do průmyslu. Pomýšlí se na to, převést obyv. mužské (mezi nimi i chlapce ze školy vycházející) do průmyslu těžšího a v lehčím průmyslu nahradit je ženami, které se celkem umí ku každé práci postavit a dobře se přizpůsobit. Mzdy byly většinou ve všech pracovních oborech úkolové a zůstávaly nezměněny. Vydělané peníze se neukládají, nýbrž vynakládají na výživu a ošacení. Boháči u nás nejsou. Dva soukromí podnikatelé hodlají postavit si domky rodinné.

Některé drobnější poznámky:

M.N.V. daroval ovoce ze statku M.N.V. (č. 100) rodinám, které na statku pracovaly.

Zaměstnanci na tomto statku dostávají mzdy 12 Kčs²³ na hodinu. Ukázala se nutnost, aby zem. komise více se zaměřila na socialisaci vesnice. Práce v tomto oboru ztěžuje okolnost, že 7 pracovníků-učitelů musí denně

(str. 275)

dojížděti ze vzdálenějších domovů. V Boskovicích zřízen úřad ochrany práce a zvoleni důvěrníci v obcích. Navrženi důvěrníci ochrany mládeže.

Proveden soupis „brigádnických“ (dobrovolných) hodin na provedení adaptace, event. výstavby budovy pro „Jesle“ a Mateřskou školu. Za odcházející vychovatelku „Družiny“ ve škole, Marii Němcovou, ustanovena Eliška Janíková.

Zrušena živnost kovářská Josefa Šauera a J. Roháčové na vlastní žádost.

Hudební škola musí si hraditi věcný náklad z vlastních prostředků (ze školného).

Poměry lidopisné

Počet obyvatelstva ve Svitávce zůstává bez změny²⁴

Narozených:	Počet domů:
Úmrtí:	Počet rodin (domácností):
Sňatků:	Počet obyvatel:

Ostatní poměry (zvyky, národní zajímavost a p.) se od loňského roku nezměnily.

(str. 276)

Poměry kulturní

Škola:

Škola je i na dále 5třídní (Národní škola) a 4třídní (s kursem) (Střední škola). Budova školní je čistá, zdravá a slušně vybavená (vodovod, splach. záchody, rozhlas). Vyučování v přední části budovy vadí poněkud bezprostřední blízkost značně frekventované silnice. Docházka školní jest i z přiškolených obcí dobrá. Škola účastna jest ve všech kulturních, hospodářských a sociálních podnicích obce a dobře jest do života obce zapojena. Sbor učitelský měl členů²⁵

Do Národní školy zapsáno t. r.	... chlap.	... děvčat
Do Střední školy zapsáno	... chlapců	... děvčat

²³ omylem uvedeno Ksč

²⁴ Všech šest údajů v tabulce počtu obyvatelstva chybí

²⁵ Počet učitelů i počty žáků obou škol chybí

Kulturní podniky školy:

V akci pro urychlení výkupu obilí bylo sebráno žactvem 170 kg obilí. V akce „Koš brambor“ na kulturu vesnice vynesla 740 kg bramborů. Přírodopisný kroužek při střední škole uspořádal výstavu ovoce, která se těšila značnému zájmu občanů. Uspořádán „Vzorný hornický týden“. Pětiminutovkami i ve vyučování nástěnkami, filmem i

(str. 277)

besedami s rodiči bylo hornické povolání popularizováno mezi žactvem i ve veřejnosti. Ukázky branné výchovy a připravenosti i tělesné zdatnosti byly předvedeny na „Sokolském dni“, o jehož úspěch se hlavně zasloužilo žactvo zdejší školy se svými vedoucími učiteli. V rámci „Výchovy k bezpečnosti“ shlédlo žactvo školy film „Děti a požár“ a vyslechlo tři referáty člena S.N.B. o dopravních předpisech.

Slavnostní zahájení L.K.R. a zakončení M.Č.S.P. – Žáci pátrali po mandelince bramborové dle pokynů O.N.V. v Boskovicích čtyřikrát v hlavních prázdninách a třikrát ve školním roce s výsledkem negativním.

Oslavy a památné dny:

Na školním shromáždění zhodnoceno bylo dílo nesmrtelného V. I. Lenina, zakladatele S.S.S.R. a vůdce pracujících celého světa. Vzpomenuto 34. výročí založení Rudé armády. Na oslavu Vítězného února byla uspořádána školní besídka, kterou připravili a předvedli pionýři 9. třídy.

(str. 278)

Na oslavě bylo zdůrazněno, že vítězstvím v únoru 1948 nastoupil náš pracující lid jistou cestu k důslednému budování socialismu. Dále bylo žactvo poučeno o významu „Mezinárodního dne žen“ a zdůrazněno úsilí našich žen o zabezpečení míru. Ve všech třídách vzpomenuto 82. narozenin V. I. Lenina.

Svátek práce byl oslaven vším žactvem a učitelstvem 100% účastí na manifestačním průvodu a slavnosti, které byly 1. května 1952 po prvé uspořádány za aktivní účasti všech složek N.F. (Národní Fronty) ve středisku Svitávky. Vhodnými čísly přispěly žáci k vyplnění slavnostního programu. Žactvo se svými učiteli přičinilo se o slavnostní výzdobu obce tím, že připravilo pro výzdobu oken všech bytů bílé papírové holubice (Holubice míru). V předvečer dne osvobození Rudou armádou účastnila se škola smuteční trizny za padlé a umučené ve 2. světové válce. Deputace žáků položila k pomníku padlých na místním hřbitově věnce a kytice.

(str. 279)

K oslavě „Mezinárodního dne dětí“ vyplnila škola svými čísly program slavnostní schůze všech složek N.F. Dne 16. června byly zahájeny ústní závěrečné zkoušky školní slavností za účasti zástupců M.N.V., K.S.Č. A.V.N.F., patronátního závodu (továrna „Vitka“), S.R.P.Š. a rodičů žáků poslední třídy. Zkoušku prospěšně vykonali všichni žáci 9. třídy, 7 s vyznamenáním. (Slavnostně odevzdány jim knižní odměny.)

Žáci zdejší hudební školy opět letos provedli několik pěkných koncertů a hudebních besídek.

Podniky „Osvětové besedy“:

Přednášky: Doba husitská, člověk a vesmír, povstal člověk z opice?, Gogol a jeho vliv na českou literaturu. Filmová beseda. Divadla: „Muzikantská Liduška“, „Polská krev“ (opereta).

Tato sehra ná místními svitáveckými ochotníky v místě i v okolí celkem

7 krát. Provedení vyrovnalo se každému velkému městskému představení divadelnímu.

Hlavní zásluhu o velmi úspěšné provedení tohoto představení má režisérka

(str. 280)

pí Terezie Krejztové.

Místní „Kino“ předvedlo řadu dobře vybraných filmových představení ze všech oborů života²⁶ (...)

Tanečních zábav bylo dost. Jako nová forma lidové zábavy objevily se průvody s maskami zvané „karnevaly“ (letní i zimní). Obdoba bývalých sokolských „Šibřinek“.

Na místním hřišti sehra ná míst. klubem „kopané“ několik zdařilých zápasů. Zdejší mužstvo „kopané“ patří mezi nejlepší na Boskovicku.

Zdravotní poměry, rekreace

Obvodním lékařem na dále zůstává M.U.Dr. Isidor Maršálek. Též v ostatních ohledech zdravotních nestalo se oproti předešlému roku zvláštních změn. Vypraveno více dětí (hlavně školních) do zdravotních středisk. Podobně i několik

(str. 281)

lidí dospělých.

Pracuje se pilně na výstavbě místního koupaliště. O vodovodu se zatím přestalo mluvit.

Učiněna opatření (desinfekční, zákaz shromažďovací a p.) proti šíření dobytčích nemocí,

²⁶ Podrobné informace chybí, text pokračuje o kus níže informacemi o zábavách

hlavně slintavce a kulhavce.

Obyvatelstvo trpělo těmi nemocemi (zvláště nakažlivými) jako předchozího roku.

Život spolkový

Spolkové poměry zůstávají celkem beze změny. „Požární sbor“ svitávecký zůstává rozdělen. Účastnil se hašení požáru mlýnu pod Bačovem a požáru lesa ve Zboňku. Provedli 12 cvičení. „Požární Sbor“ městečka Svitávky měl v r. 1952 velitele br. Bohuše Hrubého, továrny „Vitka“ br. Mařice Bednáře. Oba sbory pořádaly ples a okrskové požární cvičení ve Svitávce za účasti okolních sborů. Podobně i ostatní stávající spolky pokračovaly normálně ve své činnosti.

(str. 282)

Různosti

Živelních pohrom nebylo. Povětrnost celkem po celý rok klidná. Zima byla dosti sněhová, mrazy od 0°-20°C. Březen dosti sychrový, jakž je na Č.m. vysočině obvyklé. Duben byl neobyčejně pěkný, teplý, s občasnými dešti. Úroda dobře založila. Květen však byl studený. Podobně i červen. To úrodě uškodilo. Červenec a srpen byl velmi teplý, většinou suchý. Celý podzim byl deštivý a chladný. Okopaniny s obtížemi sklizeny. Setí se zdrželo, místy ani nemohlo býti vykonáno.

(str. 283)

1953

Veřejný život a politické poměry

Politický život obyvatel Svitávky za vedení Čsl. strany komunistické nedoznal v tomto roce větších a zvláštních změn. Pouze události státní a některé světové měly jistý vliv na vnitřní poměry naší obce. Ovšem nešlo – nejde a ani nepůjde vše tak hladce, jak by si to theorie naplánovala a jak by bylo žádoucí. Ale tu je příčin zaviněných i nezaviněných, se kterými se revoluce nebyla s to vyrovnati, a čeká to na doby chodu klidnějšího evolučního. Zapomenouti nelze, že stále ještě mezi sebou jednají jen lidé, zvláště nyní všem možným chybám podrobení. To jest ještě to neblahé dědictví posledních dvou světových válek. Následkem toho není také ještě žádoucího pochopení, co to vlastně komunismus je a jak se v životě lidí má praktikovati. Není to tak jednoduché a snadné. Není ještě komunistou ten, kdo přečte několik statí z novinových úvodníků, nebo spisů komunistických theoretiků, nebo se naučí papouškovat několik frází politických. Theorii nutno doplňovati praksí v celém myšlení i jednání, což si vyžádá ještě času.

(str. 284)

Při hodně dobré vůli by to šlo, i když se theorie s praksí někdy rozchází. Přirozeně, že i v naší obci měly odezvu události velkého významu. Bylo to úmrtí J. V. Stalina, organisatora velkého Ruska, úmrtí našeho třetího presidenta Klementa Gottwalda a velká státní měnová reforma. U nás se politické a vůbec vnitřní poměry úmrtím presidenta Gottwalda valně nezměnily, protože křeslo presidentské zaujal opět muž ze vládnoucí strany a příslušníka dělnického stavu. Je to dosavadní předseda vlády, Antonín Zápotocký, který ve vnitřní i vnější politice a různých vnitřních oborech zůstává věren politice svého předchůdce. Důstojně vykonalo obyvatelstvo poctu oběma zemřelým státníkům. Na náměstí před starou radnicí zřízeny smuteční katafalky, ozdobené prapory a květinami. U katafalků střídala se stráž milice, pionýrů a členů Svazu mládeže. Národní výbor s předsedou v čele,

(str. 285)

škola, místní spolky a ostatní obecnstvo vyslechli posmrtné řeči a průběh pohřbu přímo z Moskvy a z Prahy. Během roku oslaveny narozeniny a jmeniny našich předních státníků. Svátek dělníků, 1. květen, oslaven velkým manifestačním průvodem ozdobenými ulicemi

z Podhradiska na cvičišťe u továrního parku. Vpředu krášlily průvod krojované skupiny. Zazpívány hymny, vyslechnut proslov člena O.N.V. Program doplnili žáci místní školy přednášením, zpěvy a tanci. Oslava zakončena lidovou veselicí, t. j. taneční zábavou. Nutno podotknouti, že místní učitelstvo snažilo se a také učinilo svou práci s dětmi mnohé oslavy a kulturní podniky skutečně pěknými. Lze dodat také, že postavení učitelstva je značně svízelné, že mají hodně neškolní práce, že některé matky se domnívají, že škole (výchově a vyučování) velmi rozumí a došlápou si na učitele pro každou maličkost a domělou křivdu, která se jejich mazánkovi stala. Svědomitý učitel ví, jak si má ve škole počínati, a rodiče mu musí také důvěřovat.

(str. 286)

Ostatně jest velmi nutno, aby styk rodičů s učiteli byl vždy přátelský a s dobrou že se více dokáže. To je řečeno jen tak mimochodem. Současně bylo by žádoucí, aby i styk občanů mezi sebou byl lepší a se nezhoršoval. Staré chyby jako závist, škodolibost, pomstychtivost, přetvářka a podlízavost musí z národa vymizeti! Dá se to celé umravňování shrnout ve větu: „Co nechceš, aby ti jiní činili, nečini ty jim!“ Zřídka kdy se jeden na druhého přátelsky usměje, přátelsky, bez přetvářky promluví. Mnoho se svádí na vzrůstající nervositu; ale větší je nedostatek dobré vůle než ta nervosita.

Různé oslavné podniky uvedeny jsou v oddílu „Kulturní záležitosti“.

Velkou a pronikavou událostí byla finanční reforma z 1. června 1953. Stručný výtah tohoto zákona jest uveden v oddílu „Různé“. Kronikář jen se zmiňuje o dojmu, jaký tato reforma v obci udělala. Pocity byly různé; kdo přišel o úspory větší, na leccos přichystané, mračil se více, kdo ztratil méně, byl

(str. 287)

dotčen méně. Že se vláda k tomu kroku odhodlala z nutnosti, uvažovali jen nemnozí.

Správa obce

Složení M.N.V., Akčního výboru a jich administrativních úředníků se celkem nezměnilo.

V M.N.V. bylo jednáno:

Plánování práce M.N.V. na jednotlivá čtvrtletí. Proveden rozpočet na r. 1954 a účty za běžných rok. Vypracován rozpis pěstování léčivých bylin. Vyhlášeno zařazení Svitávky do oblasti obilnářské s průměrným katastrálním výtěžkem 33,68 Kčs.

Jednáno o úpravě potoka Semiče. Usneseno konati hovory s občanstvem ve Společenském domě. Jednáno o posledních opatřeních v zásobování a vyloženy důvody k zavedení těchto opatření.

Jako důvěrníci do úřadu „Ochrany mládeže v Boskovicích“ vysláni: Frant. Čejková, Frant. Křížová, Stan. Nedoma, Leop. Špringer, Jan Tyleček.

Členy rozpisové komise pro zeměděl. dodávky jmenování: Barták Josef, Bílek Karel, Hrubý Bohuslav,

(str. 288)

Jalový Josef, Jarošová Libuše, Kučírek Ferd., Novák Karel, Okáčová Anežka, Štoudek Jaroslav, Vašek Michal, vesměs příslušníci stavu zemědělského. Provedeny nové směrnice o ohlašovací povinnosti od 1./3. 1953. Schváleny nové kupní smlouvy a vůbec majetkové změny. Proveden plán sběru odpadních hmot. Podána zpráva o rozdělení půdy ze statku Hodišky do nuceného nájmu. Jelikož jeví se potřeba pekárny ve Svitávce, jednáno o jejím otevření. Zatím se nedojednalo nic. Povoleny odměny za zvýšené výkony zaměstnanců M.N.V. Schválena tipisace a dislokace prodeje potravin ve Svitávce. Jednáno o reorganizaci M.N.V. a o překážkách lepší práce v M.N.V. Stanovení frekventanti na kurs pracovníků místního rozhlasu. Jednáno s K.N.V. v Brně o převzetí potoka Sebránku do správy. Provedena instruktáž (poučení) pověřených osob vedením vojenské evidence. Pro kanalisaci v Podhradišti koupeny trouby.

(str. 289)

Několik referentů M.N.V. z různých důvodů vzdalo se funkce. Tajemník M.N.V. Janík odchází ze služeb M.N.V. Též úřednice Entlerová. Na jejich místo přijati obč. Bubeník a Kouřil. Konstatuje se a hodnotí činnost Výboru žen, který se účastní prací na obci při žních, při sběru odpadových hmot, přičiňuje se o vyšší dodávky mléka, odchovu telat, působí při zásobování obyvatelstva, majíce nad ním dozor.

Členové M.N.V. ku konci roku jsou: ²⁷

(str. 290)

Výstavba obce

V M.N.V. jednáno o elektrisační činnosti. Během roku bude v obci všeobecně zaveden proud

²⁷ Seznam členů v kronice chybí

220 Volt. Ze zdravotních důvodů žádá občan, Fr. Hrda, povolení ku stavbě chaty. Vyřízeny 2 žádosti o udělení a odprodej stavebního místa. Usnesena a také provedena oprava velmi starých „Božích muk“ u školy. Dokola této památky bude zřízen školní parčík, žáky pěstěný. Chvalitebným zjevem je nabídka továrny „Vitka“ na zřízení splachovacích záchodů v Mateřské školce v obnosu 20.000 Kčs.

Jednáno o výstavbě nové budovy pro místní „Kino“. Jednán zdárně skončeno a usneseno budovu staré radnice odklíditi a na tom staveništi budovu pro „Kino“ postaviti. Ovšem zmizí kus staré Svitávky. Plán investičních prací v místním starobinci proveden a schválen. Také opraveny rozhlasové ampliony.

M.N.V. usnesl se do 5 roků rozšířit dosavadní

(str. 291)

nebo zříditi nový hřbitov. Současně k tomu účelu navrženy pozemky. (V Kopcích u státní silnice.) K.N.V. požádán o reorganisaci pouličního elektr. osvětlení. O.N.V. žádá přidělení provozovny pro podnik „Dyha“ v Boskovicích. Doporučeny k tomu dílny mistra truhláře Svobody. Nedošlo k tomu. Do oddávací místnosti na M.N.V. zakoupeny 2 obrazy zdejšího akademického malíře, mistra Huberta Kovaříka. Manželé Tesařovi počali se stavbou rodinného domku u „Domků“. Noví dva podnikatelé chystají tamtéž stavivo rovněž na domky.

Komunikační poměry

Silnice v Jiráskově ulici (Slepá ulička) bude co nejdříve až k železničnímu mostu vyasfaltována. Také proponováno asfaltování silnice od „Křížků“ k Vaculce a do Svitávky. Autobusové spojení bylo mezi Letovicemi, Svitávkou a Boskovicemi o 2 vozy denně rozmnoženo. Vozy jezdí v pracovní

(str. 292)

dny. Vlakové, telefonní a telegrafní spojení zůstává beze změny. Ranní autobus Kunštát - Skalice nad Svitavou dováží o 5½ hod dělníky do zdejší továrny, o 2½ odp. (14½ h.) je opět odváží. To je pro přespolní dělnictvo výhodné, zvláště v době nepohody. Obecní cesty jsou udržovány v řádném stavu.

Hospodářské poměry

Plánované zřízení J.Z.D. ve Svitávce tento rok ještě zřízeno nebylo. Dle zkušeností však

z J.Z.D. v Kladerubech patrně, že netřeba mít z J.Z.D. takových obav, když je dobře vedeno. V Kladrubech mají zkušeného, řádného předsedu-hospodáře a rozvážné zemědělce. Ti všichni společně pracují ku prospěchu mladých (pracujících) i starých (výměnkářů). Jsou všichni spokojeni. Konečně toto zřízení tu již před 1000 lety bylo. Zatím se u nás provozuje zemědělství soukromě. Státní traktorové stanice docházejí konečně čím dále tím více svého upotřebení. Také s různými družstevními

(str. 293)

podniky se nic neprovedlo. Někteří práce neschopní majitelé usedlostí rolnických dávají své pozemky obci k dispozici (do nuceného nájmu), nemohouce pro pokročilý věk nebo zdravotní stav tyto obdělávat. Tyto pozemky přiděluje M.N.V. ostatním místním zemědělcům do nuceného nájmu. Nesnadné poměry v zemědělství způsobil odliv zeměděl. sil do průmyslu, zvláště těžkého. Obec hledí tomuto nedostatku všemožně odpomoci „brigadami“ t.j. přidělováním (dočasným) pracovních sil z jiných oborů a pod. Novinkou jest, že zemědělcům jsou M.N.V. prikazovány k setí různé dříve nepěstované plodiny, na př. kmín, anýz, křen, mrkev, cibule, česnek, petržel a jiné zeleninové a zeměděl.-průmyslové artikly. Tyto produkty dodávány jsou do sběrů a těmito do zelenino-ovocnářských prodejen. Taková zeleninová prodejna jest ve Svitávce v obchodu dříve Nečasově. Protože někdy dodávky zeleniny na venkově nejsou tak pravidelné jako ve městě, vzmáhá se zahrádkářství (soukromé pěstování zeleniny).

Ve vysazování polí ovocnými stromy se pokračuje.

(str. 294)

Soukromé ovocné stromy při silnicích byly přiděleny do hospodářství silnic. Spotřeba ovoce díky zavařování i pochopení stránky zdravotnické jest stále větší. Švestky a jiné peckovité ovoce je dodáváno z větší části ze stromořadí a sadů veřejných. Od soukromníků nespodno lze koupiti peckovic. Vše skoro dá se na slivovici, jejíž výroba dosahuje velkého rozsahu, vzdor značnému zdanění. Také výroba ovocných vín je stále mohutnější a není domácnosti snad, kde by soudek nebo plucar²⁸ více méně značných rozměrů neposkytoval naděje na „truňk“ někdy dosti dobrý a také nedobrý. Pije se více než dříve. Dokud pijí dospělí a mírně, nelze proti tomu ničeho namítati, ale když pijí děti někdy až do němoty, to je nebezpečný

²⁸ láhev tvaru čutory s uchem z kameniny

úkaz. Také více a mnohem vybraněji se jí. Nikdy nebyla ve Svitávce taková spotřeba masa, másla a cukru jako nyní. Rozhodně se zde úroveň stran jídla (i oděvu) hodně zlepšila a tam, kde více členů rodiny vydělává do společné domácnosti a při menším počtu dětí, je vyložený blahobyť.

(str. 295)

Vláda se snaží všemožně zemědělství pomáhati a je podporovati. Přiděluje umělá hnojiva (dusík (ledek) rakouský, superfosfát, Thomasova struska, soli draselnaté a p.) Jest toho nutně zapotřebí; je větší spotřeba brambor, cukrovky, o obilí nemluvě, pro domácí spotřebu i pro vývoz. Také jsou přidělovány látky na hubení hmyzu na okopaninách i na stromech. Postřik stromů je povinný. Proti mandelince bramborové učiněna nutná opatření, zatím ale tento hrozný škůdce se zatím v katastru naší obce neukázal. Chovu dobytka, zvláště vepřového, škodily nakažlivé nemoce červinka a obrna. Zpěvavého ptactva je stále méně, koček, tuhýků více. Dotěravý vrabec se však úžasně množí a vytlačuje ostatní drobné užitečné ptactvo. Pro každý čtvrtrok je na M.N.V. stanoven plán dodávek plodin a dobytka. Dodávky přijímá „Hospodářské družstvo a sběrna ve Skalici nad Svitavou.“

Plánované dodávky byly zdejšími zemědělci až na malé

(str. 296)

výjimky splněny. Také jednáno o pěstování léčivých bylin a učiněna již k tomu náležitá opatření. Přebytky mléka, obilí, okopanin a p. byly vykoupeny příslušnými úřady nad normální cenu. Jak dříve již bylo řečeno, bylo jednáno o zřízení velkopekárný ve Svitávce pro obec i okolí. Jistě by uskutečnění této záležitosti bylo obyvatelstvem uvítáno. Mladkovská pekárna přemístěna do ...²⁹ .

Dodávka mléka a másla i sýrů z mlékárny v Olešnici na Moravě je uspokojivá a pravidelná. Tvarohu je málo.

Zvěře není mnoho, zvláště koroptví, které se začínají stěhovati ku chráněnějšímu jihu.

Toulaví psi honitbě ovšem neprospívají. Lesní hospodaření pokračuje normálně. To velmi

důležité včelaření je u nás pro nedostatek pastvy a studené mlhy více než ubohé. Mezi

živelními pohromami jako neobvyklá byla sněhová vánice dne 10. května. Sněhu napadlo 15-20 cm. Divně se vyjímal sníh na zelených a kvetoucích stromech! Sníh byl hodně vlhký

²⁹ místo není uvedeno

(str. 297)

a mnoho stromů bylo poškozeno zlomením. Květu sníh moc neuškodil; spíše současný -9° mráz. Ovoce ovšem mnoho nebylo. Na podzim udeřilo vytrvalé sucho, které sklízni obilí a zvláště okopanin na škodu nebylo, ale setí pro vyschlost půdy bylo obtížné a zaseté špatně vzešlo. Jeteliny byly také tímto suchem velmi poškozeny. Otava skoro žádná. S přírodou je plánování někdy neschůdné.

V M.N.V. ze stanoviska hospodářského ještě jednáno: Stanovení rozsahu znárodnění fy Moos-Löw-Beer (zdejší továrna). Žádosti o prominutí zemědělských dodávek většinou zamítnuty. Zajištěn pořádek v závodním parku. Podána zpráva o kursu ovocnářských instruktorů. Zemědělský referent zařídí, aby byl proveden kup pozemků, na nichž zřízeno bylo 12 zahrádek v Podhradišti. Protože někteří nájemci polí tyto vracejí, usneseno, že tyto výpovědi nájmu nebudou přijímány. Statek Hodiška byla rozdělena defin. do nuceného nájmu mezi 18 zemědělců. Po instruktáži v Brně (předs. Boháček) jednáno znovu o zřízení J.Z.D. ve Svitávce.

(str. 298)

Dobrým úkazem je zájem o zemědělskou soutěž Svitávka - Sebranice v akci Praha -Brno. Obec se zavazuje sebrati 15 tun starého železa do železáren. M.N.V. svým zeměděl. referentem rozdělil dodávku ovoce pro tento rok.

M.N.V. objednal štěpovací potřeby. Nastávajícím žním věnována mimořádná péče. Statek č. 100 byl liquidován, pozemky přiděleny jednotlivým rolníkům; též fundus instruktus. Nevyplácel se. Zavedeny místní kontroly pro obchody ve Svitávce. Navrhuje se sestavení komise pro podporování šetřivosti.

Vzato na vědomí, že žáci sebrali 240 kg makovin, 145 kg léčivých bylin. Uspořili 144.166 Kčs ve staré měně (před finanční reformou).

Rozpočet obecní na rok 1953.³⁰

Příjem:

Vydání:

³⁰ Údaje nejsou uvedeny

Účet obecní na rok 1953.³¹

Příjem:

Vydání:

³¹ Údaje nejsou uvedeny

Cenník 1953 před finanč. reformou.³²

	Kčs	h.		Kčs	h.
Cukr kostkový	16	-	Stolní margarin(1/4kg)	38	-
Vánoční svíce	50	-	Šaratice (minerál. voda)	7	-
Paprika 1 kg	250	-	Vincentka “ “	6	-
Skořice	450	-	Karlovarska “ “	7	-
Bramborová moučka	13	50	Rum tuzemský (alkohol) 1l	430	-
Škrob pšen.	18	50	Brandy – kořalka “	430	-
Sůl (balíček 1 kg)	10	-	Kmínka “	500	-
Kroupy	12-32	-	Hroznový Vermut “	265	-
Mydlový prášek (balíček)	14	-	Ocet 8% tový	11	-
Vločky mydl.	35	-	Víno revové	145	-
Holící mýdlo 1 kus	10	-	Slivovice	360	-
Toaletní mýdlo 1 kus	18	-	Hřebíček (koření) 1kg	800	-
Cukrovinky	110-140	-	Med “	200	-
Cikorka 1 kus	18	-	Mandle “	500	-
Rýž dětská	155	-	Hořčice sklenička	14	-
“ “	200	-	Čokoládový cukr “	450	-
Čaj (1 kg)	1600	-	Cibule “	23	-
Rýž volná	300	-	Česnek “	72	-
Mouka hrubá (pšen.) 1 kg	15	-	1 vejce slep.	3	80
Mák 1 kg	120	-	Máslo čajové ¼ kg	80	-
Ovesné vločky 1 kg	26	-	Salám turist. 1kg	75	-
Mýdlo obyč. 1 kg	80-120	-	Játrový salám “	65	-
Kvasnice 1 kg	42	-	Brambory 100 kg	220	-
Pivo obyč. v láhvích ½ l	4	-	Maso hovězí 1kg		
“ 12% “ “	15	-	“ telecí “		
Mouka hladká pšen.	12	-	“ vepřové “		
Petrolej 1 l	9	60	“ skopové “		
Fermež 1 kg	77	40	“ koňské “		
Margarin (umělý tuk)	250	-			
Tuk (sádlo)	350	-			

³² Ceny masa (posledních 5 položek ve druhém sloupci) nejsou uvedené

(str. 300)

Továrna „Vitka“ pracuje pilně, plní plán i závazky.

Sociální poměry

Zaměstnání obyvatelstva ve Svitávce zůstalo téměř beze změn. Kolářství Matuškovu, nyní komunální podnik, přibral několik pomocných sil. Kromě obvyklé dosavadní kolářské práce (oprava vozů, nové vozy hospodářské, trakaře, ruční vozíky, sáně a sáňky) pracuje se ve velkém na výrobě „ramének“ čili věšáček na šaty (až 40.000 kusů měsíčně).

Několik rodin odstěhovalo se za zaměstnáním do Adamova a Blanska. Menší počet textil. dělníků a úředníků přeložen ze zdejší továrny do sesterského podniku do Brněnce u Březové a dojíždějí denně. Rovněž mzdy zůstaly při starém, ovšem po fin. reformě přepočteny 5:1. Nejvíce si vydělávají dělníci v kovoprůmyslu a stavebnictví. Také převádí se dělnictvo ojedinele z jednoho oboru do druhého.

V Boskovicích zřízena úřadovna ochrany mládeže, do níž také ze Svitávky vysláni důvěrníci. Nejvýše důležité a potřebné!

(str. 301)

Mladí lidé, zvláště škoie odrostlí, potřebují vedení, jinak se často ocitají na scestí. Heslo „mladí v před“ probudilo v mládeži pocit důležitosti a někde i zdánlivé nepostradatelnosti a neomylnosti; tím stala se mládež místy nemírně sebevědomou a náročnou. Na to si stěžují zvláště mistři a vedoucí v různých oborech.

Velmi užitečné ve Svitávce jsou sociální instituce „Jesle“ pro nemluvňata, které již delší dobu vedle „Mateřské školy“ konají velké úsluhy matkám zaměstnaným mimo domácnost. Podobnému účelu vyhovuje i „Družina“, ve které je stravování školní mládeže při dozoru za mírný poplatek.

Bylo zrušeno označení některých zdejších občanů jako zbohatlíků.

Starobinec zdejší je plně obsazen a je opravdovým dobrodiním pro lidi přestárlé. Několik poznámek k dějinám starobince: Budova starobince byla r. 1945 zabrána rodině mistra zdejší továrny, Huga Apelta (Němce). Postavena byla v letech 1930-1935 jako stavení jednopatrové, prakticky řešené, s dvorem a zahradou. Na návrh zdejšího obvod. lékaře M.U.Dr. J. Dosoudila a zdejšího kovosoustružnického mistra J. Tylečka, odevzdá-

(str. 302)

ku zřízení starobince pro Svitávku a nejbližší okolí. Starobinec byl částečně zabraným,

částečně novým nábytkem opatřen. Staral se o to pečlivě jeho zakladatel a první správce, Jan Tyleček, který spravuje dotyčný ústav podnes. Kromě místností pro ošetřovnu jest ve starobinci zřízena kaple péčí boskovického arcikněze P. Zřídka veselého. Roucha bohoslužebná daroval paramentní spolek v Brně, sestry z nemocnice na Žlutém kopci a jednotliví dárcové. Harmonium do kaple darovala učitelka pí Chloupková. Jedna místnost je pro muže (3 lůžka), tři místnosti pro ženy se 16 lůžky. V budově je též kancelář, byt pro řádové ošetřující sestry, kuchyň, prádelna s úplným zařízením, sklep. Postrádá se jídelna pro ošetřovance a klubovna. Ta snad není tak nutná. Ošetřující řádové sestry (původně 3, nyní 4) konají obětavě svůj úkol. Ošetřovaných jest 19. (Plné obsazení.)

(str. 303)

Poměry lidopisné

Počet obyvatelstva r. 1953: ³³

Počet domů:

Počet rodin:

Počet obyv. mužských:

Počet obyv. ženských:

Počet porodů:

Počet úmrtí:

Poměry kulturní

Škola:

Škola zdejší pro tento rok je ještě jednotná 9letá. 5 tříd (národní), 3 třídy střední a jednoroční kurs pro žáky do 15 let. Budova školní jest vedena a v pořádku a čistotě a péčí učitelstva vkusně vyzdobena. Docházka školní je dobrá dík autobusovému a železničnímu spojení. Škola je zapojena do všech kulturních, hospodářských a sociálních podniků obce. Na podporu práce učitelské zřízeno „Sdružení rodičů a přátel školy“.

(str. 304)

Sbor učitelský t.r. čítal 14 čl. a 1 uč. náboženství.

Do národní školy zapsáno 103 chl. a 106 děvčat.

Do střední školy zapsáno 107 chl. a 106 děvčat.

³³ Konkrétní čísla chybí

Všichni žáci jsou národnosti české a příslušnosti československé. Do dosavadního školního obvodu přiděleny obce Mladkov, Skalice na Svitavou a Jabloňany. Účast školy na jednotlivých kulturních, hospodářských a sociálních podnikcích:

9/3. Účastnili se žáci s učiteli smutečních slavností za zemřelého generalissima ruského, J. V. Stalina, 19/3. za zemřelého našeho presidenta, Klementa Gottwalda. Škola byla ty dny smutečně ozdobena a pionýři obstarávali stráž u katafalků. Skupina pionýrů čítá 120 čl. Ve škole oslaveny památné dny zemř. presidenta Klem. Gottwalda, jeho nástupce presidenta Antonína Zápotockého, ministra Zd. Nejedlého, básníka Petra Bezruče. Oslaveno výročí Velké říjnové revoluce, založení Rudé armády a pod.

Dále se žactvo účastnilo oslavy Dne vítězství, 1. máje, prohlídky výstavy mladých techniků z Boskovic;

(str. 305)

slavnostní zasedání M.N.V., zahájení měsíce česko-sloven.-sovětského přátelství; celodenní slavnosti M.D.D. zpestřeny bohatým žákovským programem (na př: zpěvy, tanci, deklamacemi a ukázkami tělesné zdatnosti a připravenosti žactva). Dále se žáci účastnili různých štafet, závodů. Vyslechli přednášky a besídku na oslavu „Dne horníků“, 25. února 1948, pětkrát v hudební škole za účasti rodičů předvedli ukázky pokroku ve svém hudebním vzdělání. Konečně žactvo bylo příslušníky S.N.B. poučeno několikrát o dopravních předpisech. Dobře působili i žákovské výbory, jež si sami zvolili.

V pracovních „brigádách“ odpracovalo 39 žáků 1356 hod. V soukromém sektoru 188 žáků odpracovalo 10.681 hod. Při sklízni v social. sektoru odpracovali žáci 2267 hod. (Okopávání cukrovky 420 hod.) Okresní školní inspektor visitoval školu 6krát. Sdružení rodičů a přátel školy spolupracovalo pro zlepšení prospěchu žactva, pomáhalo dodržovati školní řád v době mimoškolní, účastnilo se porad o volbě povolání žáků.

(str. 306)

Patron školy zdejší závod „Vitka“ zařídil ve škole instalaci zářivek a před školou ochranné, železné zábradlí.

Místní „Kino“ předvedlo řadu dobrých poučných i zábavných filmů, z nichž navštívili žáci korporativně: „Vesnická učitelka, Polární hrdinové, Daleko od Moskvy (ruské), Mikuláš Aleš, Lov na medvědy, S harpunou na lov velryb, Plnou parou v před, Vesnice na Dyji.“ Žáci

navštívili divadel. představení „Sněhurka a 7 trpaslíků“. Že si pořádali také karneval (s maskami), nebylo ještě ani tak nutné.

Kulturní podniky mimoškolní:

Učitelé J. Hoffmann a J. Vejrosta referovali o nástupu do 5. roku F.L.P. Oslaveno 5. výročí 25. února 1948. Aktiv žen připravil oslavy M.D.Ž. Konány hovory M.N.V. s občanstvem. Manifestace M.D.Ž. Slavnostní zasedání M.N.V. k zemědělské soutěži. Oslavy 1. máje. Poslech hovorů s vládními činiteli. Rozhlasové pásmo a Besídka k naroz. Leninovým. Besídky s branci. Slavnostní zasedání M.N.V. k oslavě 9. května (Den osob.).

(str. 307)

Koncerty symfonického orchestru z Brna. Sjezd a cvičení hasičského okrsku. Divadla: „Vstanou noví bojovníci, Hlas Ameriky, Polská krev, Co se v lese přihodilo, Dobrý voják Švejk, Lucerna“. Za velmi zdařilé provedení divad. hry „Lucerna“ od Al. Jirásky dostal zdejší divadelní soubor v soutěži první cenu. Divadla velmi dobře a obětavě organisovala pí Krejstová Terez. Pořádána výstava sovětských knih. Veřejná schůze ku poslechu řeči presidenta, Ant. Zápotockého. Přednáška o J. Fučíkovi, o 70. výročí trvání Národ. divadla v Praze, o 17. výročí Stalinské ústavy, o mezinárodní situaci zemědělské, „Kombajny na pomoc J.Z.D.“, „První pomoc“, o pozorování měsíce, 450 let od narození astronoma Koperníka, „Výhody kremace“. Pořádán ještě „Letní karneval“, „Hody se všemi zvyky a zábavami“, „Rekrutská zábava pro staré vojáky“ a řada různě pojmenovaných, ale vždy stejných tanečních zábav.

(str. 308)

Zdravotní poměry

Obvodním lékařem a přednostou zdejšího zdravotního střediska zůstává M.U.Dr. Isidor Maršálek, známý svou důkladností a svědomitostí. Má však velký obvod, mnoho pacientů a málo času. Je zároveň továrním lékařem. Tovární ordinace bývá odpoledne, dopoledne pro ostatní obyvatelstvo. Bylo by velmi žádoucí, aby mu k jeho namáhavé službě byl přidělen automobil. Posud, v případě nutnosti, musí žádati o sanitní automobil z Boskovic. Nemocí dost. Nevíce těch, které se dědí z roku na rok. Mnoho lidí si naříká (mladí i staří) na nervosu snad následkem rychlejšího tempa životního a u mnohých z přepracování. Ordinace lékaře jest stále hojně navštívena. Ovšem, kdyby byla ordinace soukromá, zmenšil by se značně počet pacientů. Často přijde do ordinace občan s obyčejnou rýmou. Věda lékařská

vykazuje velké úspěchy, zvláště v chirurgii, v léčení penicilinem, streptomycinem, jež naše obyvatelstvo dobře užilo. Místní spolek Červeného kříže je lékaři dle možnosti nápomocen. Do zdravotních kolonií bylo posláno několik dětí.

(str. 309)

Do rekreačních středisk a lázní několik občanů, hlavně z řad dělnictva. Pracuje se dále na výstavbě nutného koupaliště. Otázka skupinového vodovodu pro Svitávku odložena na neurčito. V M.N.V. jednáno ohledně zdravotnictví o následujícím:

Výcvik prohlížitelů jatečných zvířat. Reorganizace zdravotní komise při M.N.V. ve Svitávce. Prohlíželem masa ustanovena Marie Bránská. Spolek „Krematorium“ žádá zřízení urnového oddělení při nastávajícím rozšíření hřbitova. Krajská hygienicko-epidemiologická stanice v Brně vykonala rozbor vody zdejších studní. Vykonány roentgenologické prohlídky dětí i dospělých. Dr. Marešová prohlédla školním dětem chrup. Dr. I. Maršálek konal pravidelně zdravotnické přednášky 1-2 měsíčně v místním rozhlasu.

Život spolkový

Dobrovol. sportovní organizace „Jiskra“ vykazuje pozoruhodné výsledky. Účastnila se mnoha zdařilých utkání a dle tabulky patří mezi nejzdatnější sport. mužstva kraje. Také si náležitě cvičí zdatný dorost.

(str. 310)

Spolek „Rada žen“ uplatňuje se stále intenzivněji v užitečné práci (psáno o ní v kapitolách předešlých) i v zábavě. O místní odb. Čsl. Červeného kříže psáno v předešlé kapitole. Svaz Čsl. mládeže rozvíjí svou činnost hlavně v sekci divadelní, zpěvácké a sportovní (kopaná, stolní tenis, košíková a p.) Požární sbor (obecní i závodní), kromě vnitřní organizační práce, účastnil se kromě záchranných prací, několika zájezdů (okrsková cvičení a p.) a pilně cvičí mužstvo i dorost. Také podnikl se zdarem svůj „hasičský ples“.

Nově zřízený „Svaz-arm“ je spojkou mezi armádou a „Svazem Čskslov. mládeže“.

(str. 311)

Různosti

finanční reforma ze dne 1./6.1953 (Výtah).

Dosavadní ceny potravin převedou se na nové násobením 0,20. Různé zboží (galanterní zboží, stroje, elektr. zařízení, nábytek, sklo, hodinky, klenoty, kamna, sporáky, gramofon.

desky a p.) vynásobí se 0,15-0,26. Podrobněji viz „Úřední list“ ze dne 30/5. 1953.

částka 6q.

Výkupní ceny obilnin:

pšenice 78 - 82 Kčs, výkupní příplatek 200 Kčs

žito 64 - 65 “ “ “ 140 “

ječmen 54 - 82 “ “ “ 200 “

oves 56,60 - 55,20 “ - - -

kukuřice 70,80 - 120 “ “ “ 160 “

rýže 500 “

proso 69,40 “

pohanka 64,20 “

Luštěniny:

hrách 198 - 210 Kčs “ “ 600 Kčs

čočka 255 - 283 “ “ “ 900 “

fazole 180 - 200 “ “ “ 300 “

mák 420 Kčs

majoránka 8 Kčs

anýz 6.80 Kčs

brambory 21 - 32 Kčs (3 jakostní třídy)

voli, býci a jalovice za 1 kg 1,80 - 5,20 Kčs výkup. přípl. 3,20 - 5,20 Kčs

krávy 1,60 - 5- “ “ “ “ 3 - 5 “

vejce (1 kg) 5,60 - 16,40 Kč 1kg jelení, srnčí, dančí 3,40 - 4,40 Kčs

zajíc “ 3,60 “ černá zvěř 3,40 - 4,20 “

bažant (kus) 10,40 Kčs

koroptev (kus) 3,20 Kčs

(str. 312)

Peníze

Nové bankovky jsou po 100, 50, 25 a 10 Kčs.

Státovky po 5, 3 a 1 Kčs.

Mince po 25, 10, 5, 3 a 1 haléři.

Výměna starých peněz za nové:

5 Kčs starých je za 1 Kčs. novou do výše 300 Kčs star. pro osobu.

Nad 300 Kčs starých se 50 Kčs starých se platí 1 Kčs nových.

V tom poměru vyměňují se hotovosti v pokladnách hospodářských, rozpočtových.

V poměru 5:1 vyplácejí se mzdy, pense, podpory, stipendia, služby, daně, nájem.

Vklady:

5 : 1 do 5000 Kčs star.

6,2 : 1 do 10.000 “ “

10 : 1 do 20.000 “ “

25 : 1 do 50.000 “ “

30 : 1 nad 50.000 “ “

Vklady od 16./5.1953 přepočtou se v poměru 50:1.

Rok 1954

I.

1. Zemědělství

Opět je Svitávka o rok starší a vzhledem zas mladší. Od jejího povýšení na městečko uplynula 704 léta. Snad si to mnozí občané ani neuvědomili. Bylo to vzácné jubileum a jen všelijakým shonem a dopatřením se neoslavilo. Stále plno ruchu a nové události zatlačují jubilea do pozadí. Jednou takovou událostí, která hýbe Svitávkou, jest rodící se místní zemědělské družstvo (J.Z.D.). Opět jeden mezník v dějinách Svitávky. Založení tohoto družstva svědčily již některé okolnosti v dřívějších letech. (Nemožnost některých zemědělců obstarávat svá hospodářství a pod.). Každý začátek je obyčejně těžký. I v tomto případě se nejistě tápalo, nebylo zkušeností, nesnáze s ubytováním dobytka, mnohé zprávy mluvily pro zřízení, jiné proti. I zemědělský konservatismus (jinak zdravý) hrál úlohu. Nějakého tvrdošíjného, vzdorovitého odporu ze strany zemědělců tu ani není. Naši občané jsou umírnění, přemýšliví a vyhýbají se neplodným hádkám. Ustanovující schůze se ještě rok nekonala; zatím činěny nezbytné

(str. 314)

přípravy. Jest jich dost a nesnadné. Je to příliš velká věc; vyžaduje času a rozvahy. Jest třeba občany přesvědčovat, počítati, jest třeba předběžného aspoň částečného vyškolení činovníků J.Z.D., plánování jednotlivých odborů J.Z.D., družstevních staveb, adaptací a t.d. Zatím, až do letoška, se hospodařilo samostatně (po staru). Rolníci náležitě odevzdávali předepsané dodávky různé zemědělské výroby. Kde to při nejlepší vůli nešlo, M.N.V. dovedl pomoci. Vědomě nebyl nikdo utlačován.

Státního statku zde není. Za základ J.Z.D. vzaty pozemky z usedlosti čís. 100 (Löw-Beer), Hodišky, farních pozemků a pozemky, jež dali obstárlí zemědělci k dispozici, nemohouce je sami obdělati. Jest tu stát. traktorová stanice (S.T.S.), která jen čeká na využití. Jest usídlena na gruntě Mazalově na Náměstí čís. ...³⁴. Zaměstnání jsou při ní většinou svitávečtí občané. Rostlinná výroba se proti dřívějšku značně nezměnila. Nově se seje řepka, mrkev, kmín a

³⁴ Číslo domu není uvedeno

kukuřice, jejíž pěstování přenesl zeměd. Fr. Šaršon ze Znojemska. Daří se jí zde celkem dobře. Škoda, že se zde nepěstuje na polích zelí, kapusta, brukev, špenát! Na „Bahnech“ by bylo pěkné zelí; i v „Oboře“. Zeleniny sem přichází poměrně málo (vzdor průmysl. střed.). Krmení dobytka přispívá také silážování zelené kukuřice.

(str. 315)

Ovocné stromoví se pilně šlechtí a vysazuje. Dnes se ovoce dobře platí. A ten dobrý „truňk“ z toho ovoce. Víno z rybízu, srstek a jablek se již dělá v každé domácnosti. Horší je to s peckovicemi, ze kterých kde kdo vehementně pálí kořalku (slivovici). Proto také dosti těžko lze koupiti peckovice na jídlo, zavařování, do pečiva, na sušení a pod.

Senoseč byla prostřední i otavy. Žně obilné byly rušeny hlavně na začátku deštivým počasím. Okopaniny dobře sklizeny. Živočišná výroba vykazuje tento rok přírůstek hlavně u vepřů. V chovu hovězího dobytka zavedeno umělé oplozování krav. (Insemenační stanice). Obecní býci vypadli z potřeby. Nutno bylo stále bojovati proti července, obrně, měk. kostí. Ujímá se hodně chov králíků pro maso i kůže. Hodně přichází na řadu ušlechtilý králík angorský a kašmírský pro velmi jemnou srst, která jest stříhána a zpracovávána na pletený oděv. Chov včel vykazuje vzdor modernisaci stále slabší výsledky. Málo pastvy. Pěstuje se málo medonosných rostlin (málo akátů, vičenců, krátkokrkých jetelů a p.). Velká národohospodářská škoda!

Zvěře lovné bylo dosti. Koroptve jsou nadále šetřeny. Rozšířený sbor „myslivců“ dosti o zvěř pečuje. Po polích se potuluje stále dosti psů a koček, kteří tam nepatří.

(str. 316)

2. Průmysl a řemesla

Průmysl je hlavně zastoupen velkou textilní továrnou, která je částí kombinátoru se sídlem v Brněnci. Pracuje se ...³⁵ na směny. V továrně pracuje ... dělníků a ... dělnic³⁶. Pracuje se pro spotřebu vnitrostátní i pro vývoz. Látky jsou vlněné a polovlněné (s bavlnou). Výrobní plán na r. 1954 byl splněn, ačkoliv se práce zdržovala neplynulou dodávkou surovin. Závazky, které si osazenstvo při různých oslavných příležitostech stanovilo (na počest říjnové a únorové revoluce, sjezdu KSČ a p.) splněny. Nejlepší pracovníci jmenují se: ...³⁷

³⁵ počet směn není uveden

³⁶ počet dělníků a dělnic není uveden

³⁷ seznam není uveden

Poměr mezi dělnictvem a vedoucími závodu je přátelský, družný. Zaměstnanost po celý rok byla stálá a uspokojivá. O všechny takové věci se stará dělnictvem volená závodní rada. Průměrný měsíční plat dělníka jest Kčs, dělnice ... Kčs³⁸. Ovšem z tohoto platu se srážejí dávky na nemocenské, úrazové a důchodové požitky, %³⁹, příspěvky na R.O.H. (revoluční odborové hnutí)%⁴⁰. Tyto dávky platí ovšem i dělnictvo jiných místních závodů. Kromě velké tekst. továrny je zde strojnický závod, dříve Siverův. Závod tento jest veden bývalým majitelem a vyrábí hlavně menší, železná, šamotem vyložená kamna se sporáčky. Budovy závodu jsou nové, bývalým

(str. 317)

majitelem postavené.

Soukromé živnosti krejčovské, až na jednu, byly zrušeny a utvořeno komunální krejčovské družstvo výrobní. Obuvníci soustředěni jsou v „Obnově“, kde obuv opravují, ale novou nevyrábějí. Dělnictvo má svou velkou závodní kuchyni, ve které se celkem lacino vaří. Jídlo z této kuchyně si odebírají i mnozí důchodci. Zdejší podniky ovšem soutěží s ostatními podobnými podniky a ukládá si pracovní závazky. Pracující všímají si bedlivě speciálních novinek a přednášejí v klubu o rozvoji práce svého druhu. Více iniciativy jest výsledkem odborného školení. Dělníci brigádnicky pomáhají v nejpilnější čas rolníkům a J.Z.D. ve Zbožku a Mladkově. Rozumný a přátelský poměr a spolupráce všech tříd odráží se v klidném chodu života ve zdejší obci.

Dlužno ještě podotknouti, že řemesla mizejí a dorostu zvláště v některých odvětvích málo (kováři, koláři, klempíři, sedláři, ševci a p.). Tesaři, zedníci se mohou potrhati.

3. Doprava a spoje

Nových silnic a cest postaveno nebylo. Pouze silnice mezi Boskovicemi a „Labutí“ ke státní silnici byla vyasfaltována, což Svitávce velice prospělo. Snad dojde také na úsek od „Bílého kříže“ na Vaculku.

(str. 318)

Nejbolavější stránkou zdejších komunikací jest cesta od železniční zastávky ulicí Fr. Řepky k okresní silnici na Vaculku. Tam bývají jezera vody a bláto bezedné! Cesta ke hřbitovu jest kolem fary až k mostu vydlážděna kostkami žulovými. Polním cestám by neškodilo trochu

³⁸ průměrné platy nejsou uvedeny

³⁹ podíl není uveden

⁴⁰ podíl není uveden

tvrdého podkladu. Poštovní, telegrafní a telefonní úřad zdejší přestěhoval se ze staré radnice do obecního domu č. 63 (Vlachovo). Telefonní síť v místě letos rozšířena o 2 účastníky.

Obchod

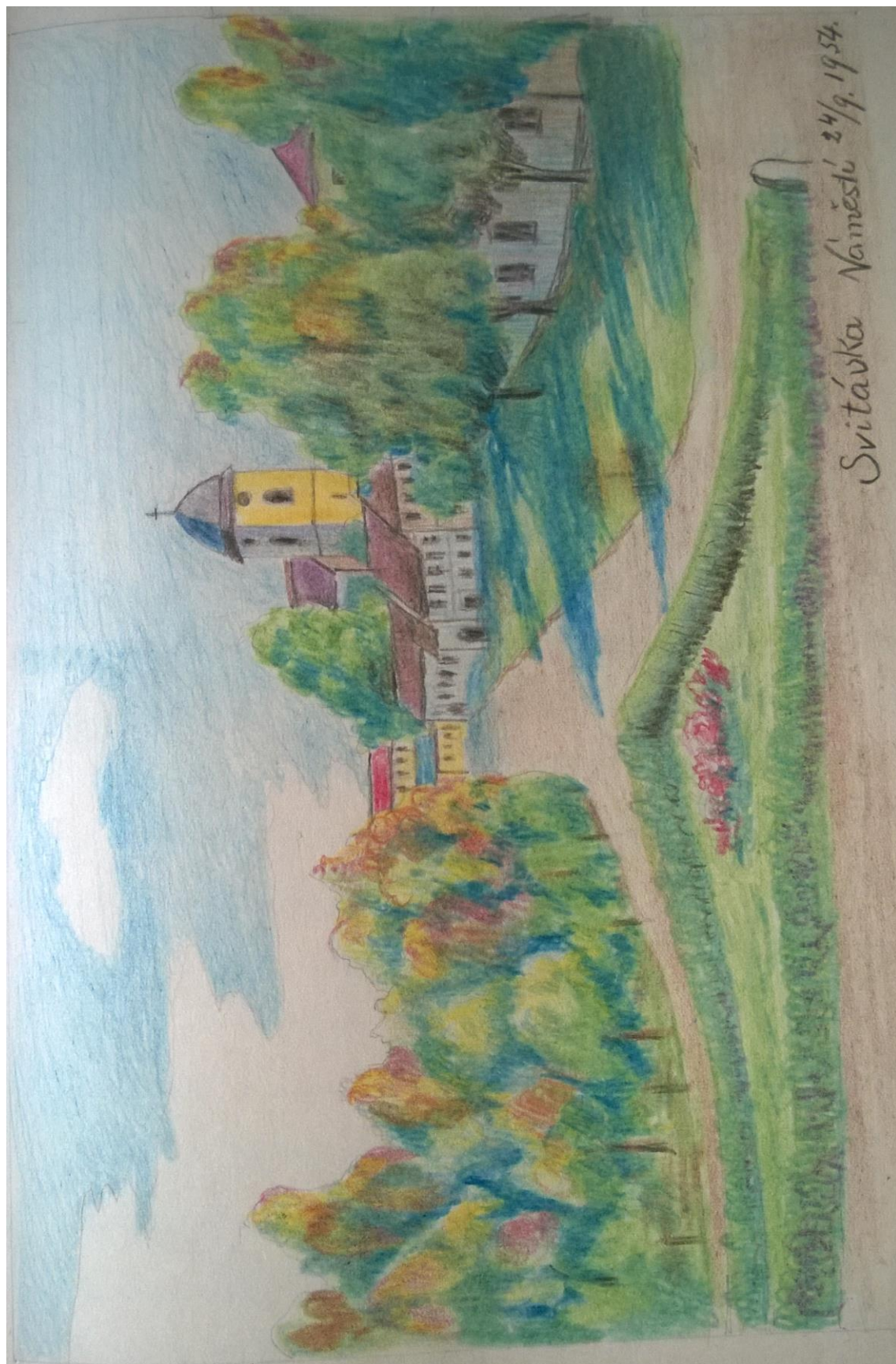
V místě jsou obchody potravinářské: „Pramen“, vedoucí bývalý majitel Otta Málek,⁴¹ J. Hrazděra (dřív majit.) a bývalý dělnický konsum (Vzájem. Včela). Obchody masem: Vedoucí⁴² Boucník (dřív. majitel), vedoucí⁴³ Kohoutek (dřív. majitel) a vedoucí Vavř. Trubák (dříve Vác. Dvořák). Řeznictví, vedoucí a dřív. majitel Antonín Jurný, zavřeno. Obchod zeleninou a ovocem nevyhovuje náležitě. Některé druhy zboží jako mydlo, svíčky, líh, petrolej, čisticí prostředky a p. převzala místní drogerie. Ceny potravin nedoznaly letos změn. Mlékárna pobírá mléko z ústřední mlékárny v Olešnici. Jest pečlivě vedena pí M. Hlaváčkovou. Obsluha vzorná. Fronty před obchody přestávají. Komunální hostince jsou dva (Vedoucí V. Trubák,⁴⁴Hönig) na „Palírni“. Hostinec „Panský dům“ je v soukr. rukou.

⁴¹ název obchodu neuveden

⁴² křestní jméno neuvedeno

⁴³ křestní jméno neuvedeno

⁴⁴ křestní jméno neuvedeno

(str. 320)

Obchod textiliemi je slušně zásoben a veden pí ...⁴⁵ Bělinovou. Obchod papírem („Narpa“) vede⁴⁶ Slavíček. Topivem zásobují Svitávku „Uhelné sklady ve Skalici n. Sv.“ Baťova prodejna obuvi se změnila pouze jménem „Svit“. Na řádnou obsluhu a dodávku zboží do obchodů dohlíží zaměstnanci V.D.P. a M.N.V. svými orgány. Místní zaměstnanci obchodů chovají se k zákazníkům vesměs slušně.

Z měst (zvláště větších) docházejí v tomto ohledu stížnosti velké a odůvodněné. Zvláště vel. tekst. obchodech obracejí úsloví „Zákazník náš pán“ nohama vzhůru.

5. Peněžnictví

Obyvatelé opět po finanční reformě r. 1953 začínají šetřiti. Vkladů v místní záložně přibývá. Šetří se na obydlí, nábytek, na automobily, radia, gramorádia, motorová kola (motocykly) a podob. Ostatně peníze uložené v záložně jsou podle posledních zkušeností nejjistější.

Punčochy jsou na obouvání, ne na peníze. I žakovská spořitelna zdejší školy vykazuje slušné výsledky.

II. Politický a veřejný život

Správa obce

V květnu byly volby do místních, okresních a krajských národních výborů. Též do Národního sněmu.

Postup jako vždy. Byla stanovena kandidátní listina pro jednotlivé části obce, projednána a schválena obyvatelstvem na veř. společné schůzi. Tím se stalo, že volby probíhaly hladce.

(str. 321)

Předvolební postup, jako vždy. Ustavení volební komise, volební listiny, agitační komise (ani jí nebylo potřeba), kandidátky, volby ve škole, sečtení hlasů, vyhlášení volebních výsledků.

Do M.N.V. ve Svitávce byli zvoleni: Dittrich Josef, předsedou, Šmerda Josef, tajemník.

Členové rady: Sychra Miloš, Šaršon Frant., Špringer Leopold.

Členové výboru: Bárta Ladislav, Bílek Karel, Hájek Rudolf, Hronek Adolf, Hrubý Zdeněk,

⁴⁵ křestní jméno neuvedeno

⁴⁶ křestní jméno neuvedeno

Kočvarová Marie, Koháček Jan, Kraváček Ladislav, Krobot Ladislav, Kučírek Ferdinand, Miřijovský Josef, Neumann Jindřich, Okáčová Anežka, Svobodová Dobroslava.

Do zemědělské komise zvoleni: Bílek Karel, předseda, Novák Karel, Štoudek Jaroslav, Barták Josef, Šmída Josef, Šaršon Frant.

Kulturní komise: Svobodová Dobroslava, předs., Kraváček Ladislav, Hoffman Josef.

Finanční komise: Šaršon Frant., předs., Miřijovský Josef, Hrubý Zdeněk.

Stavební komise: Bárta Ladislav, předs., Svoboda Frant., Sychra Miloš.

Zdravotní komise: Hájek Rudolf, předs., Kočvarová

(str. 322)

Klíče volebního nebylo. Zvoleni členové Národní Fronty. Vedoucí stranou jest strana komunistická. Členové M.N.V. dobře spolupracují bez jakýchkoliv předpojatostí. Občané s volebními výsledky spokojeni, členové M.N.V. a jednotlivých komisí požívají důvěry.

Do O.N.V. (Okresní Národní výbor) za Svitávku zvoleni⁴⁷

Do kraj. Nár. výboru zvolen zdejší občan⁴⁸

Poslancem Národ. shromáždění zvolen⁴⁹

Protože celý život obce prochází M. N. Výborem a nic se bez jeho vědomí a souhlasu v obci nestane, dlužno uvést některé důležitější ukázky z jeho činnosti. Snad se to bude zdát čtenáři zbytečným zabývat se takovými drobnostmi (na oko všedními), ale co naplat, když život se skládá ze samých takových drobností. Ty tvoří obrázek života obce v každém ohledu a oboru. Ukázky jsou po měsících.

Leden. Rada M.N.V. se usnáší na přípravných pracích pro zřízení přístavby hřbitova zdejšího. Uhelné sklady ve Skalici n. Svit. chtějí koupiti obecní mostní váhu. Rada nabídku zamítá. Rada dělá pořádek mezi kuchařkami ve školní „Družině“. Nepovoluje přemístění výroby cementového zboží ze

(str. 323)

Svitávky do Letovic. Schvaluje plán prací M.N.V. na I. čtvrtrok. Také schvaluje plán živočišné a rostlinné výroby. Dotáže se O.N.V. v Boskovicích na směrnice o obhospodařování statku v režii M.N.V. Vyřizuje nařízení O.N.V. o povinném očkování psů proti vzteklině.

⁴⁷ seznam členů není uveden

⁴⁸ jméno není uvedeno

⁴⁹ jméno není uvedeno

Únor. Rada bere na vědomí výsledek sběru surovin po Svitávce, který provádějí žáci zdejší školy. (Kovy 100%, papíru 45%, kosti 200% (je po zabíječkách), z předepsaného plánu. Povoluje se obecní pozemek na stavbu nového „Kina“ ve výměře 676 m² (parc. čís. 35). Bere na vědomí zrušení názvu „kulak“ pro venkovské zámožnější zemědělce. Za rozžihání a zhášení světla pouličního povoluje 40 Kčs měsíčně. Zakazuje nedovolený prodej lihovin. (Patrně takový byl.) Rada se usnáší na předvolebních pracích (Volby do M.N.V.) Žádá místní učitele o pomoc při sestavování voličských seznamů. Pronajímá pozemky na Němci nedodělané „Dálnici“.

Březen. Rada se usnáší na generální opravě školní budovy. Vyhovuje jedné zeměděl. matce, aby její 2 děti byly přijaty do školní jídelny. Rada doporučuje snížení dodávek zemědělských u některých soukr. zemědělců. Jeden zemědělec si stěžuje na přidělení povinného nájmu pozemků. (To jsou pozemky, které majitelé nemohou z

(str. 324)

různých příčin obhospodařovati.) Nevyhovuje se námitkám, neboť rozdělení nájmu bylo spravedlivé. Berou se na vědomí směrnice o požární bezpečnosti od O.N.V. a také plán předvolební kampaně. Oznamuje, že proplácení dodaných produktů bude se konati u odb. státní spořitelny ve Svitávce. Rada žádá přífařené obce, aby pomohly při rozšíření místního hřbitova prací nebo finančně.

Duben. Rada se usnáší na likvidaci jedné trafiky. Vyřídila rozpočet a účet výroční. Na různé a mnohé žádosti o přidělení bytů odpovídá M.N.V. stereotypně, že byt bude přidělen, jakmile se nějaký uvolní. Rada se usnáší jmenovati údržbáře a domovníka pro zdejší střediska. Rada se usnáší na zrušení národní správy „Hodišky“ a veškerý majetek vrátit dosavadní majitelce pí Adamové. Vypracovány plány výstavby na rok 1954, 55 a 56. Brněnské energetické závody oznamují reorganizaci rozvodní sítě. Místnímu agronomovi a zootechnikovi stanovena odměna. Navrhuje se zrušení „Pramene“ obchodu pí Nečasové.

Květen. Rada vyhovuje žádostem o odprodej stavebních míst. Dostává přiděl řeziva na údržbu.

(str. 325)

M.N.V. bere výsledek voleb do M.N.V., O.N.V. a K.N.V. na vědomí. Předseda se loučí s odcházejícími členy M.N.V. a děkuje jim za práci. Noví členové skládají slib.

Červen. Rada zakoupila lékárníčku. Ujednán rozpis dodávky dobytka.

Červenec. Skončeny všechny přípravy žňové a na výmlat.

Srpen. Projednáno zvýšení zemědělské výroby na r. 1955 a výkup sena. Ten byl plně splněn.

Osev řepky projedná zemdělská komise M.N.V. Budou vyslány agitační dvojice k zemědělcům, aby dodávky byly plynulé.

Říjen: rada stará se všemožně, aby cukrovka se dostala včas do cukrovarů, brambory konsumentům na uskladnění a do lihovarů. Kladně vyřídila žádost o přijetí přestárlého občana do starobince (Domov přestárlých). Nařizuje prohlídku komínů.

Listopad. Rada schvaluje ustanovení s. R. Mazala jako nového účetního zdejší odb. státní spořitelny. Kdo bude chtít ze zemědělství k průmyslu, musí mít povolení od M.N.V.

Povolena výsadba lesa. Projednán nábor poddůstojníků z povolání a žen do armády.

Snad stačí čtenáři těch několik ukázek, aby se přesvědčil, že M.N.V. zahálet nesměl.

(str. 326)

O nejdůležitějších záležitostech obecních poradil se M.N.V. s veškerým občanstvem při veřejných hovorech buď plenárních schůzích nebo každý člen se svými voliči ve svém úseku. Činnost politických stran? Celá Národní Fronta společně pracuje pod patronací K.S.Č. na poli hospodářském, kulturním a politickém.

III. Výstavba obce

Budovy veřejných sociálních zařízení zůstávají beze změny. Bytová otázka je u nás, a myslím jinde také, záležitostí nejožehavější. Bytů nedostatek. Na jeden uprázdněný byt čeká několik rodin. Lidé vstupují příliš záhy v manželství (i 19letí „mužové“) a žádají byt na obci. Obec by ráda stavěla byty; nemá peněz. Potřebovala by byty pro učitele, jichž více než polovice dojíždějí z okolí, nemajíce zde bytů. Soukromě se staví jen málo. Tento rok byly postaveny ... rodinné domky⁵⁰. Obecní dům činžovní („Müllerák“) je v desolátním stavu. Kde vzít na opravy? Obci byla kombinátem „Vitka“ postoupena krásná budova „Velká vila“. Jest tam umístěna hudební škola, spolkové místnosti a klubovny. Aby tato budova byla lépe využita, potřebuje adaptace a hlavně opravy.

(str. 327)

Budova zdejší školy (osmiletky) byla částečně omítnuta a obílena. Omítka dobře nedrží.

⁵⁰ počet domků není uveden

Budova staré radnice byla zbořena a staveniště připraveno pro novostavbu „Kina“. Jedná se o rozšíření hřbitova. Dosavadní nestačí a je tak uspořádán, že ku mnohým hrobům není přístupu, leda po hrobech jiných. Pozemek na rozšíření hřbitova zdarma dali⁵¹

Plánování hřbitova svěřeno občanu Mil: Sychrovi, který se při zakládání obec. parků a úpravě náměstí dobře osvědčil. Při těchto pracích pomáhá mu dobře obč. Žofie Málková z Jiráskovy ulice.

Na koupališti se dále pilně, hlavně po brigátnicku, pracuj. Jest to podnik značně velký a vyžaduje práce. Vodovod jest stále pouze v plánech, na stavbu se ještě nepomýšlí, třeba jest ho tak zapotřebí. Voda ve zdejších studních jest občas zdravotně závadná.

Pomníček dřívějších časů, „Boží muka“ u školy, kde se vždy zastavovaly přespolní pohřby, jest pietně opraven a parčíkem obklopen. Záhony opatřuje žactvo zdejší školy. Sochy Jana Nepomuckého na náměstí a u řeky zůstávají na svých místech a bývaly dostaveníčkem mládeže o večerních janských pobožnostech. Provodní kříže jsou rovněž renovovány. (Prosebné průvody „na Marka“ a Kříž. dny.)

(str. 328)

Třistaletý dub (nejstarší strom ve Svitávce) naproti faře jest chráněn památkovým úřadem; posud nepoškozen.

IV. Hmotná úroveň obyvatelstva

Životní úroveň obyvatelstva se stále lepší, zvláště tam, kde více členů rodiny pracuje a při malém počtu dětí. Lidé si strojí jídla i ve všední dny, o kterých se nám před 30-50 lety ani nesnilo. (Řízky smažené z různého masa, uzenice (salámy), sýry jemné, cukrové pečivo, dorty a t.d. nejsou v žádné téměř rodině vzácností. Velkou výhodou jest, že se téměř celý zabitý vepř může zavařiti do sklenic (zavařovaček) nebo plechovic. Taktéž i ovoce. Ovocné víno se dělá všude s různým zdarem. Ovšem, jak výše podotknuto, není to u všech stejné. I důchodci mohou si své potřeby lépe obstarati, podaří-li se jim něco si přivydělati.

Jako dříve nahražovaly kývací prací stroje „valchy“, tak užívá se nyní u nás ve většině rodin elektrických praček se ždímačkami odstředivými. Elektrický vařič již má každá rodina, elektrickou troubu (na pečení) i sporák má již mnoho lidí. Je toho při zaměstnanosti žen velmi zapotřebí. Ještě kdyby bylo možno poříditi elektrickou mámu, aby ty děti nebyly tak

⁵¹ jména dárců nejsou uvedena

opuštěny.

V 10 rodinách je automobil, 35 obyv. má motocykl, jízdní kolo je v každé domácnosti, kde někdo umí a může jezdit.

(str. 329)

V místní továrně je vyvařovna, která za mírný plat poskytuje obědy nejen zaměstnancům továrny, ale i jiným lidem a zvláště vhod přichází důchodcům. Ve škole dále slouží domácím i přespolním žákům školní jídelna. Jídlo je slušné.

Oděv je zatím u většiny prostý a vkusný. Nevkusné jsou jen svrchní ženské kalhoty; k tomu krátké vlasty, a je konkurence s mužskými hotova. U značné části občanů (hlavně občanek) ujímá se oděvní, zbytečný a mnohdy nadpoměrný přepych. Hotové dostihy v parádě. Říká se o nich, že „oč dávají více na sebe, o to dávají méně do sebe“. Ovšem pak je velká poptávka po jistých textilích a tím jejich zdražování.

Každá rodina se hledí opatřit slušným, vkusným nábytkem, což lze jen chváliti. Cena celkového nábytku pro rodinu činí Kčs⁵². O domově přestárých bylo již dříve psáno. Počet chovanců letos mužů, žen.⁵³

Ředitel zdravotního střediska zdejšího M.U.Dr. Is. Maršálek stará se v továrně i v obci velmi příkladně o zdravotní stav občanů. Koná též měsíční přednášky ze svého oboru v místním rozhlasu. Je to však na jednoho příliš mnoho.

R.O.H. (revoluční odbor. hnutí) posílá choré a potřebné

(str. 330)

pracující do lázní (Kar. Vary, Mar. Lázně, Luhačovice, Teplice, Karl. Studánka, Krkonoše, Tatry) a rekreačních středisk. „Vitka“ pořádala několik rekreačních výletů autokary.

Občané trpěli chřipkou (skoro každý rok pandemickou), zápal plic, srdečními infarkty, záněty pohrudnice. Infekční žloutenka je na ústupu. Zvláště děti hodně trpí infet. záněty mandlí a křečovým kašlem. Tuberkulóza plic, která zvláště mezi mladým tovar. dělnictvem krutě dříve řádila, přestává býti eminentním nebezpečím. Rakovina je na postupu. Bylo několik případů mozkové a srdeční mrtvice. Čsl. červ. kříž vychovává si dále svůj dorost. Možno říci, že celkový zdravotní stav občanů je stále lepší. Útulkem našich sítáveckých

⁵² cena není uvedena

⁵³ přesné údaje chybí

nemocných je nemocnice ve Svitavách. Při továrně zdejší jest zařízena lékařská ambulance.

V. Kulturní poměry

Škola

Škola je pro 8 školních roků (osmiletka).

Začátek škol. roku 1. září byl slavnostním shromážděním žáků, učitelů, hostů z patronátu („Vitka“) rodičů a M.N.V. Školní rok zakončen 18. června; dříve pro tělocvičný slet – Spartakiádu.

Počet žactva na začátku škol. roku 204 chl., 162 děvčat 1-5. šk. rok. 98 chl., 66 děvč., vyšší (6-8 šk.r.) 106 chl. 96 děvč.

(str. 331)

Všichni žáci až na 1 Slováka národnosti české. Kurs učebný (4. tř. měšť.) nebyl letos zřízen. Při nižších stupních nebylo poboček, při 6. tř. byla pobočka.

Do zdejšího školního újezdu patří Svitávka, Zboněk - Klevetov, Chrudichromy, Skalice n. Sv., Sebranice, Podolí, Míchov, Vísky a Pamětice. Z posledních tří osad mají žáci dobré autobusové spojení. Při škole je „Družina mládeže“ s 42 žáky. (Vedoucí s. Janíková). Při škole je žákovská vývařovna z níž podáván oběd pro 130 žáků.

Učitelský sbor: Svobodová Dobrosl., ředitelka, Klíč Františ., zástupce ředitelky, Bílková Jarm., Boleloucká Olga, Hájková Jana, Hoffmannová Libuše, Hoffman Josef, Hořčicová Radka, Souček Aug., Überallová Emilie, Ťok Roman, Vejrosta Alois a Zapletalová Jarm.

Při škole je organisována skupina „Pionýr“ a zájmové kroužky (pěstitelský - mičurinský, dramatický, zdravotnický, technický).

Žáci se svými učiteli účastnili se činně významných událostí a oslav, k jejichž zdaru přispěli vydatnými programy (výstupy, rozhlasovými relacemi, recitacemi, národními zpěvy a tanci). Některé slavnostní podniky, které vyžaduje hodně přípravy a hlavně drahého času: Slovenské národní

(str. 332)

povstání, Den horníků, Den žen, Den Čsl. armády, Den letectva, Den znárodnění (28. říj.), Mezinárodní den studentstva, Česko-slovenské-sovět. přátelství, jubilea přátelských smluv, výroční dny narození a úmrtí slavných mužů, Vítězný únor, 1. máj,

9. květen, účast na štafetách, výstavy knih. K tomu téměř veškerou výzdobu obstarává škola. Také pořádána dětská nadílka „Dědou Mrázem“, dětská divadla a loutková divadla. Žákovská spořitelna vykazuje tento rok 26.785 Kčs úspor. Žáci nasbírali hodně šípku a léčivých bylin. Sbírali též hodně se množící mandelinku bramborovou a housenky. Při zemědělství brigádnicky odpracovali učitelé 4800 hodin, žáci 11.000 hodin a někdy i ve zlém počasí. Jen při sklízni brambor odpracovali žáci 400 hodin. Žáci za doprovodu učitelů navštěvují pravidelně filmová představení. Některá představení jsou dobrým a vydatným doplňkem vyučování, ale některé (a ty si žáci navštěvují soukromě), zvláště bojovné a krvavé by raději nemuseli vidět. (Pak jsou nejmilejší hračkou chlapců pistole, patrony a p.) Žákovská knihovna má svazků⁵⁴. Chlapci čtou nejraději ale detektivky, „nerváky“, vylíčení bitev apod. Dvakrát týdně jsou žáci prohlíženi lékařem Dr. Maršálkem. Prázdninové rekreace se účastnilo 42 žáků.

(str. 333)

Nápravný tělocvik (pro zdokonalení vzrůstu těla) vede učitelka Hoffmanová Libuše. Účastnilo se ho 80 dětí. V tělesné výchově obsadili naši žáci 2. místo v soutěži okresní. Učitelé J. Hoffmanová, Sotorník a Hájková dostali pochvalná uznání. Závěrečné zkoušky dopadly velmi příznivě a žáci byli přiděleni do různých zaměstnání. Hudební výchovu vedla hudební škola, která za agilního ředitele Stan. Dokoupila velmi prospívá. Škola učí hrát téměř na všech hudebních nástrojích. Pořádá občas bezplatné hudební produkce a besídky, které jsou oblíbeny. Hudební škola účastní se i různých oslav a slavností vybranými hudebními čísly. Učí i sporovému zpěvu. Mimo obec studuje chlap. děvčat.⁵⁵

Kulturní osvětová zařízení

Ve Svitávce je obecní knihovna s svazky, závodní s ... svazky⁵⁶. Obecní knihovnu obstarává učitel Alois Vejrosta, který má k této funkci odbornou kvalifikaci. Lidé, zvláště v zimě pilně čtou. Kulturní činnost mimoškolní byla letos čilá. Soustředila se v kroužcích

⁵⁴ počet není v kronice uveden

⁵⁵ přesná čísla v kronice chybí

⁵⁶ oba údaje v kronice chybí

přednáškovém, divadelním, zdravotním, hudebním, zábavním a agitačním. Mládež organ. v Č.S.M. účastní se práce i zábav v těchto kroužcích.

V kroužku přednáškovém pracovali zejména Hoffman,

(str. 334)

Belan Jos., Bednář. Přednášky konány místními i cizími referenty z různých oborů (Historie, fyzika, cestopis, přírodověda). Na příkl. Manželství a rodina. O dávné době husitské. Po stopách pravěkého člověka. O úspěšnou práci v divadelním kroužku zasloužila se pí Terezie Krejstová: Nacvičila činohru a operetu. Zpěvy k operetám cvičí a místní hudební kapelu zdokonaluje obětavý a pilný zdejší konservatorista Frant. Hlaváček. Výkony zdejších herců a hereček snesou velmi přísnou kritiku a v soutěži vyhrávají. I pro ty nejmenší umí pí Krejstová s loutkami zahrát. Činnost kroužku zdravotního a Červeného kříže vedli ředitel míst. zdravotního střediska Dr. I. Maršálek, Rudolf Hájek, Hruška⁵⁷. Konány přednášky na př. Kremace a její výhody. Použití ovoce. Boj proti tuberkulóze. V zábavním kroužku pilně pracovala pro zábavu dospělých a pomáhala při dětských radovánkách s. Tesařová⁵⁸. O práci agitačního kroužku se psalo v akci předvolební. „Kino“ je posud v dosavadní nevhodné místnosti. Výběr má velmi rozmanitý a ze všech oborů. Řídí stále s. Čejka. Obecní archiv složený, po přestěhování ze staré radnice do „vily“ octl se v desolátním stavu. Bude vyžadovat nového uspořádání.

Požární ochrana

Celkový hasičský sbor bude rozdělen na městský a tovární, jak již to kdysi bylo. Bude prý mezi oběma

(str. 335)

zdravá konkurence. Sbor koná pravidelná cvičení, učí a připravuje si dorost, svolává poradné schůze. V soutěži hasičských sborů byl náš sbor na místě pátém. Sbor přispěl svou účastí k místním oslavám Vysílá hlídky protipožární ku kontrole domů. Promítán film do okres. velitelství a uspořádána relace do míst. rozhlasu. Také v masopustě zaplesali.

⁵⁷ křestní jméno není uvedeno

⁵⁸ křestní jméno není uvedeno

Tělovýchova, sport

Ve Svitávce jest tělocvičná jednota „Sokol - Vitka“ s tělocvičným a fotbalovým odborem.

Pěstuje pořadová, prostná cvičení, cvičení na nářadí. Odbor „kopaná“, který má velmi pěkné hřiště u „Velké vily“, na kterém pilně cvičí a vyhrává (ale také někdy prohrává) zápasy. Také se bruslí, sáňkuje, lyžuje, pěstuje „házená“, motorismus a cyklistika.

Pěstuje se branná výchova ve „Svazarmu“. Občané mají pro sportovce pochopení a rádi se jejich podniků účastní.

Dodatečně:

Cukrovky předepsáno a dodáno 3219 q.

Brambor předepsáno 970,97 q a do 14./10. dodáno 754,23 q. Výkupní cena bramb. 26 Kčs, mimo dodávku 50 Kčs. Výkupní cena krmných brambor 18 Kčs, mimo dodávku 38 Kčs. Jablek dodáno 6624 kg, hrušek 87 kg, třešní 530 kg, švestek 1263 kg.